

4

ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΘΗΝΑ 2004

**ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΒΙΒΛΙΟ Δ΄

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004**

ΕΠΕΑΕΚ - Γ' ΚΠΣ
Λέσβος 1
Μέτρο 1.1
Ενέργεια 1.1.1.

Πρόγραμμα: Προγράμματα ένταξης των παιδιών με πολιτισμικές και

Χρηματοδότηση: Ευρωπαϊκή Ένωση ΕΚΤ
Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

Φορέας παρακολούθησης: ΥΠΕΠΘ Ειδική Γραμματεία Π.Ο.Δ.Ε.

Ειδική Γραμματεία: Στ. Πριόβολου

Διεύθυνση: Γ' ΚΠΣ

Φορέας υλοποίησης: Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών

Επιτροπή Ερευνών

Τμήμα Φ.Π.Ψ.

Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής

Πανεπιστημιούπολη Ζωγράφου

Ιλίσια 15784

Τηλ.: 210-7277522

E-mail: info@keda.gr

Website: <http://www.keda.gr>

Επιστημονικός υπεύθυνος: Θεόδωρος Παπακωνσταντίνου

Συγγραφική ομάδα: Ειρήνη Αντωνιάκου

Ευάγγελος Μαλμούν

Δημήτρα Τσίπου

Επιπλέον διδακτικού υλικού: Μαρία-Λουίζα Μπορλόζ-Μάρκου

Εικονογράφηση: Πέτρος Σ. Αθανασίου

Γλωσσική επεξεργασία: Ευαγγελία Αντωνιάκη

Το βιβλίο δημιουργήθηκε στο σελυέ Art Studio 21

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία: ΒΙΒΛΙΟΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΑΕΠΕΕ

**ΚΕΙΜΕΝΑ ΓΙΑ ΝΕΟΥΣ
ΣΕ ΑΠΛΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ**

ΒΙΒΛΙΟ Δ'

**ΕΘΝΙΚΟ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
Αθήνα 2004**

Αυτό το βιβλίο
δε φέρνει
πονοκέφαλο!

Μπορείς να το διαβάσεις στο σχολείο, στο σπίτι,
λίγο πριν κοιμηθείς, ακόμα και στην τουαλέτα! Είναι,
δηλαδή, ένα βιβλίο για όλες τις ώρες της ημέρας!

Σε αυτό θα βρεις πολλές διαφορετικές ιστορίες
που θα σε κάνουν...

...να γελάσεις

...να κλάψεις

και ...να σκεφτείς

Δε χρειάζεται όμως να διαβάσεις όλες τις ιστορίες. Διάλεξε μόνο αυτές που σου αρέσουν! Μήπως θέλεις να διαβάσεις και τις ερωτήσεις που υπάρχουν ύστερα από κάθε ιστορία; Αν δεν καταλαβαίνεις κάποιες ή δεν ξέρεις να απαντήσεις, μην ανησυχείς! Ρώτα το δάσκαλο/τη δασκάλα να σου εξηγήσει.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1η Ενότητα:

ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

σελ. 7-30

1. Ανήμερα Χριστούγεννα: Χοιρινό με σέλινο	σελ. 7
2. Είσαι λύκος ή κουνέλι;	σελ. 13
3. Μίλα με τα χέρια	σελ. 17
4. Η εξομολόγηση ενός ξενιτεμένου	σελ. 23

2η Ενότητα:

Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

σελ. 31-52

1. Άλλος για την κιβωτό;	σελ. 31
2. Ποια είσαι;	σελ. 37
3. Ο Νικόλας και τα δελφίνια	σελ. 45

3η Ενότητα:

ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

σελ. 53-65

1. Κατερίνα, Ινφάντα, Μαρία	σελ. 53
Κατερίνα και Δαβίδ	σελ. 54
Ινφάντα και Νικήτας	σελ. 59
Μαρία και Μάριος	σελ. 63

4η Ενότητα:

ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

σελ. 67-100

1. Ιππότες	σελ. 67
2. Ο Δον Κιχότης	σελ. 71
3. Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!	σελ. 79
4. Η Ευρώπη και ο ταύρος	σελ. 87
5. Ο Τρομάρας	σελ. 93

5η Ενότητα:

ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

σελ. 101-128

1. Γεια χαρά, κολλητέ!	σελ. 101
2. Θέλω να γίνω ναυτικός!	σελ. 109
3. Ο Πινόκιο και ο Γρύλος ο Λογάκιος	σελ. 115
4. Με το σπαθί σου Ζαν-Πιερ!	σελ. 123

6η Ενότητα:

ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

σελ. 129-163

1. Ο έξιμπνος Χανς	σελ. 129
2. Προβιάστηκε κατά δύο	σελ. 137
3. Πώς φτιάχτηκε ο Πινόκιο;	σελ. 141
4. Τι ξέρει ο παπαγάλος;	σελ. 149
5. Τα κακόμοιρα τα φαντάσματα	σελ. 157

ΕΙΔΙΚΗ ΣΗΜΑΝΣΗ

Αρχή κεφαλαίου

Δραστηριότητες

Αρίθμηση κεφαλαίων

ΚΑΤΙΛΕΞ

Ασκήσεις κατανόησης
Ασκήσεις λεξιλογίου

Βιωματικές δραστηριότητες

Παραπομπή σε οπτική επεξήγηση λέξεων

3 Αρίθμηση άγνωστων λέξεων

→ Τμήμα οπτικοποιημένης έννοιας

ΑΝΗΜΕΡΑ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΑ: ΧΟΙΡΙΝΟ ΜΕ ΣΕΛΙΝΟ

Ο Άλκης που σπουδάζει στην Αγγλία έρχεται στην Ελλάδα για να περάσει με την οικογένειά του τις διακοπές των Χριστουγέννων. Μαζί του έρχεται και μια φίλη του από την Τουρκία, η Νικέτι.

Με το που γυρίζω σπίτι στις 14.00, το φαγητό είναι έτοιμο. Όλοι είναι στις θέσεις τους, με εξαίρεση τη γιαγιά, που έχει εξαφανιστεί πάλι. Έτσι, η μαμά έχει αναλάβει το σερβίρισμα – κάτι που κάνει με τρόπο αδέξιο, καθώς πάντα κάτι της χύνεται στο τραπεζομάντιλο.

Η Νικέτ γεμίζει το πιάτο με σέλινα και πατάτες, χωρίς να πάρει ούτε μια μπουκιά κρέας. Να τα μας! Καλά που δεν είναι εδώ η γιαγιά να πετάξει καμιά πρόκα. Εγώ, βέβαια, κάνω την πάπια.

— Νικέτ, γιατί δεν παίρνεις και λίγο κρέας, παιδί μου; λέει η μητέρα. Ο Άλκης μπαίνει στη μέση, να μπαλώσει τα πράγματα.

— Ε, όλο κρέας τρώμε αυτές τις μέρες.

Μπουχτίσαμε πια! Ας φάμε και λίγο υγιεινά!, λέει και βάζει στο δικό του πιάτο ένα μικρό μικρό κομματάκι κρέας μόνο. Σκέφτομαι ότι ο αδερφός μου την έχει δαγκώσει γερά τη λαμαρίνα με τη Νικέτ. Τέτοια θυσία για χάρη της, αυτός που λατρεύει το χοιρινό με σέλινο...

— Βάλε τότε ένα μικρό κομματάκι και στη Νικέτ.

Έτσι, ίσα ίσα για να το δοκιμάσει. Είναι πολύ τρυφερό!, επιμένει η μαμά.

— Ξέρετε... δεν τρώμε εμείς στο σπίτι αυτό το κρέας, δεν...

— Α, ναι, σωστά! Το απαγορεύει η θρησκεία σας. Το ξεχάσαμε. Δε θέλεις λίγο αρνί απ' το χθεσινό;

— Όχι, όχι, παρακαλώ! Πραγματικά δε θέλω κρέας. Ούτε είμαστε πολύ... φανατικοί σε αυτά. Μόνο, αφού πολλοί άνθρωποι στη χώρα μας το έχουν για κακό, δεν τρώμε αυτό. Δεν είναι πολύ δύσκολο κάποια πράγματα να προσέχει κανείς, άμα αγαπάει τη χώρα του...

Έτσι ή κάπως έτσι τα είπε. Κάνει κάποια λάθη στη γλώσσα, αλλά τελικά ξέρει πολλά! Είμαι περίεργη αν έχει κάνει και ο αδερφός μου ανάλογη πρόοδο στα τουρκικά.

— Ναι, αλλά όχι να σου λένε και τι να τρως!, επαναστατεί η Ντέπη, η μικρή μου αδερφή.

— Κοίταξε, Ντέπη, εγώ στενοχωριέμαι άμα δεν τρώω γουρούνι, όσο στενοχωριέσαι εσύ που δεν τρως άλογο.

— Μιλάμε δηλαδή για φοβερή καταπίεση, να στερείσαι το άλογο απ' το πιάτο σου!, πετάγομαι κι εγώ για να δώσω στη συζήτηση πιο ανάλαφρο τόνο.

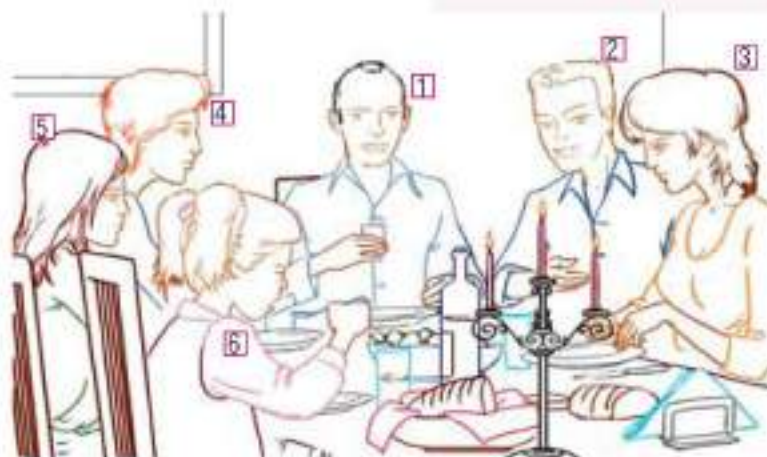
— Στην υγεία μας, λοιπόν! Και να τρώει ο καθένας ό,τι του αρέσει, σηκώνει το ποτήρι του ο πατέρας και η Νικέτ πίνει μια γουλίτσα απ' το ποτήρι της. Δε θέλει, φαίνεται, να χαλάσει πάλι τη γιορταστική ατμόσφαιρα και το κέφι των ανθρώπων που τη φιλοξενούν. Ευαίσθητη ψυχούλα.

— Αμήν. Φτάνει ο κάθε άνθρωπος στη γη να έχει κάτι να φάει, για να θυμηθούμε και το μήνυμα της ημέρας. Γεια μας, παιδιά!, συμπληρώνει η μαμά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Ποιοι κάθονται στο τραπέζι; Γράψε δίπλα σε κάθε αριθμό το πρόσωπο που ταιριάζει.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

ΚΑΤ. 2. Ποιο από τα πρόσωπα αυτά παρουσιάζει τη σκηνή που διάβασες; Βρες στο κείμενο τα σημεία που σε βοήθησαν.

ΚΑΤ. 3. Συνέχισε:

Η Νικέτ δεν τρώει χοιρινό κρέας, επειδή

.....
.....
.....

Ποια μπορεί να είναι η θρησκεία της;

- Ινδουισμός;
- Ισλαμισμός;
- Χριστιανισμός;
- Βουδισμός;

Προσπάθησε να αιτιολογήσεις την απάντησή σου.

Ποιο είναι τελικά το «μήνυμα της ημέρας»; Έχει σημασία τι τρώει ή πόσο τρώει ο καθένας μας; Μήπως κάτι άλλο έχει μεγαλύτερη σημασία;

Πιστεύεις πως η οικογένεια του Άληκη αντέδρασε σωστά; Εσύ θα έκανες κάτι διαφορετικό;

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις;

α) *Κάνω την πάπια:*

- ☐ – Περπατώ όπως η πάπια
- ☐ – Αντιδρώ έντονα
- ☐ – Προσποιούμαι ότι δε γνωρίζω ή ότι δεν καταλαβαίνω κάτι

β) *Την έχει δαγκώσει γερά τη λαμαρίνα:*

- ☐ – Πεινούσε τόσο, που δάγκωσε τη λαμαρίνα ενός αυτοκινήτου
- ☐ – Έχει θυμώσει πολύ
- ☐ – Είναι ερωτευμένος

ΛΕΞ. 2. Σε ποιες λέξεις αντιστοιχούν οι σημασίες;

– Που χαρακτηρίζεται από έλλειψη δεξιοτήτας, ικανότητας να κάνει κάτι σωστά, προσεκτικά

– Παραχορτάσαμε, δεν αντέχουμε άλλο

– Κάνουμε κάτι ή έχουμε συγκεκριμένη ιδιότητα σε υπερβολικό βαθμό, μας αρέσει πάρα πολύ

Τρως απ' όλα;

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αν έχεις περισσότερα Α

Είσαι φαινόμενο! Δεν περιμέναμε να ανήκει κάποιος σε αυτή την κατηγορία. Δεν ταλαιπωρείς καθόλου τους γονείς σου στο φαγητό, γιατί γενικά τα τρως όλα.

Αν έχεις περισσότερα Β

Δε σου αρέσουν όλα τα φαγητά και καμιά φορά κάνεις δύσκολη τη ζωή της μαμάς σου. Κάνε λίγη προσπάθεια και ίσως να αλλάξεις γνώμη για κάποιες γεύσεις.

Αν έχεις περισσότερα Γ

Είσαι πολύ ιδιότροπος, -η και όλοι σε ανέχονται με δυσκολία. Άλλαξε γρήγορα στάση, για να μη βρεθείς να τρως μόνος/μόνη σου.

1. Απεχθάνεσαι τις φακές αλλά η μητέρα σου δεν σου κάνει πάντα το χατίρι. Πώς αντιδράς όταν βλέπεις να σε περιμένει στο τραπέζι ένα πιάτο φακές;

- Α. Τρως χωρίς να διαμαρτυρηθείς.
- Β. Νευριάζεις και γκρινιάζεις αλλά τελικά τις τρως αναγκαστικά.
- Γ. Φτιάχνεις ένα τοστ, για να ξεγελάσεις την πείνα σου.

2. Πώς τρως το σουβλάκι;

- Α. Με γύρο, ντομάτα, κρεμμύδι, τζατζίκι.
- Β. Χωρίς κρεμμύδι.
- Γ. Χωρίς ντομάτα, κρεμμύδι, τζατζίκι...

3. Είσαι σε ένα μεζεδοπωλείο για τη γιορτή σου θείου σου. Ο θείος διαλέγει ποικιλίες κρεατικών, όμως εσύ είσαι χορτοφάγος. Τι κάνεις;

- Α. Δε θέλεις να τον προσβάλεις και τρως κανονικά.
- Β. Τρως μόνο τη σαλάτα.
- Γ. Του λες την αλήθεια.

4. Η μητέρα σου δοκιμάζει μια καινούρια συνταγή που διάβασε στο περιοδικό. Το πιάτο σου φαίνεται περίεργο στην όψη. Πώς αντιδράς;

- Α. Έχεις τέτοια πείνα που καταβροχθίζεις τα πάντα.
- Β. Δοκιμάζεις και, αν σου αρέσει, συνεχίζεις.
- Γ. Δεν τρως, με τη δικαιολογία ότι είσαι άρρωστος.

5. Αν σε ρωτούσε κάποιος ποιο είναι το αγαπημένο σου φαγητό, τι θα απαντούσες;

- Α. Δεν έχω κάποια ιδιαίτερη προτίμηση.
- Β. Προτιμώ το ψάρι, το κρέας και όλες τις σαλάτες.
- Γ. Δε μου αρέσει τίποτα.

ΕΙΣΑΙ ΛΥΚΟΣ Ή ΚΟΥΝΕΛΙ;

Ακόμα και τα πιο μικρά παιδιά θυμούνται ότι ήταν κάποτε μια οικογένεια κουνελιών που έμενε κοντά σε μια αγέλη λύκων.

Μια νύχτα, κάμποσοι λύκοι σκοτώθηκαν από ένα σεισμό και για το σεισμό κατηγορήθηκαν τα κουνέλια, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι τα κουνέλια κοπανάνε το έδαφος με τις πίσω πατούσες τους προκαλώντας σεισμούς.

Μια άλλη νύχτα, ένας απ' τους λύκους σκοτώθηκε από έναν κεραυνό και πάλι κατηγορήθηκαν τα κουνέλια, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι όποιος τρώει μαρούλια προκαλεί μπουμπουνητά.

Οι λύκοι απειλήσανε ότι θα εκπολιτίσουν τα κουνέλια, αν δε συμμορφώνονταν, και τα κουνέλια αποφάσισαν να μετακομίσουν σ' ένα έρημο νησί. Τα άλλα ζώα όμως που ζούσανε πολύ μακριά, τα κατακρίνανε τα κουνέλια και λέγανε: «Οφείλετε να μείνετε στον τόπο σας και να φανείτε γενναίοι. Ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες. Αν σας επιτεθούν οι λύκοι, εμείς θα βοηθήσουμε, γι' αυτό μην έχετε καμιά αμφιβολία».

Έτσι τα κουνέλια συνεχίσανε να ζούνε δυο βήματα από τους λύκους και μια μέρα έγινε μια τεράστια πλημύρα και πνίγηκε μεγάλος αριθμός λύκων. Κατηγορήθηκαν τα κουνέλια γι' αυτό, γιατί είναι γνωστό σε όλους ότι οι καρτοτσιμπολογάδες¹ με μεγάλα αυτιά προκαλούν πλημμύρες. Οι λύκοι πέσανε πάνω στα κουνέλια, για το δικό τους καλό, και τα φυλάκισαν σε μια σκοτεινή σπηλιά, για τη δική τους προστασία.

Επειδή δεν ακουγόντουσαν πουθενά τα κουνέλια για κάμποσες βδομάδες, τα άλλα ζώα απαίτησαν να μάθουν τι τους είχε συμβεί. Οι λύκοι απάντησαν ότι τα κουνέλια είχαν φαγωθεί και, αφού είχαν φαγωθεί, η υπόθεση ήταν καθαρά δικό τους θέμα. Αλλά τα υπόλοιπα ζώα τους ειδοποίησαν ότι υπήρχε περίπτωση να ενωθούν εναντίον των λύκων, εάν εκείνοι δεν παρουσίαζαν ικανοποιητική δικαιολογία για τη δολοφονία των κουνελιών. Οι λύκοι λοιπόν τους παρουσίασαν τη δικαιολογία που ζήτησαν.

«Προσπαθούσαν να φύγουν» είπαν «κι ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες».

1. ο καρτοτσιμπολογός: τρώει καρότα

ΚΑΤ. 1. Τα ζώα λένε στα κουνέλια «ο κόσμος αυτός δεν είναι για φυγάδες». Τι θέλουν να πουν;

Οτι η ζωή είναι δύσκολη για...

- ☐ ...αυτούς που το βάζουν στα πόδια.
- ☐ ...τους τολμηρούς.
- ☐ ...τους αδιάφορους.
- ☐ ...αυτούς που δε φεύγουν.

Οι λύκοι κατηγορούσαν τα κουνέλια για ό,τι κακό συνέβαινε.

Πώς σου φαίνεται αυτή η στάση τους;

- λογική;
- υπερβολική;
- άδικη;
- ειρωνική;

Γιατί νομίζεις πως τα υπόλοιπα ζώα στο κείμενο δεν προσπάθησαν να προστατέψουν από την αρχή τα κουνέλια; Γιατί...

- ...ήξεραν ότι τα κουνέλια ήταν πολύ γενναία;
- ...δε νοιάζονταν τόσο πολύ, αφού το πρόβλημα δεν ήταν δικό τους;
- ...πραγματικά πίστευαν ότι τα κουνέλια δεν κινδύνευαν από τους λύκους;
- ...ήταν πολύ μακριά για να έρθουν να βοηθήσουν τα κουνέλια;

Τι έπρεπε να κάνουν τα κουνέλια όταν είδαν ότι οι λύκοι τους έκαναν επίθεση;

Έπρεπε να μείνουν ή...

- ...να πάνε όσο πιο μακριά γνώταν για να γλιτώσουν;
- ...να πολεμήσουν τους λύκους;
- ...να συμμαχήσουν² με άλλα ζώα εναντίον των λύκων;

Φαντάσου για μια στιγμή ότι η κοινωνία των ζώων μοιάζει πολύ με την κοινωνία των ανθρώπων. Σκέψτεσαι κάποιους ανθρώπους που μοιάζουν με τους λύκους και κάποιους που μοιάζουν με τα κουνέλια;

ΛΕΞ. 1. Βρες στο κείμενο λέξεις που να αντιστοιχούν στις σημασίες:

α) το κοπάδι

β) θα τους μεταδώσουν τον πολιτισμό τους

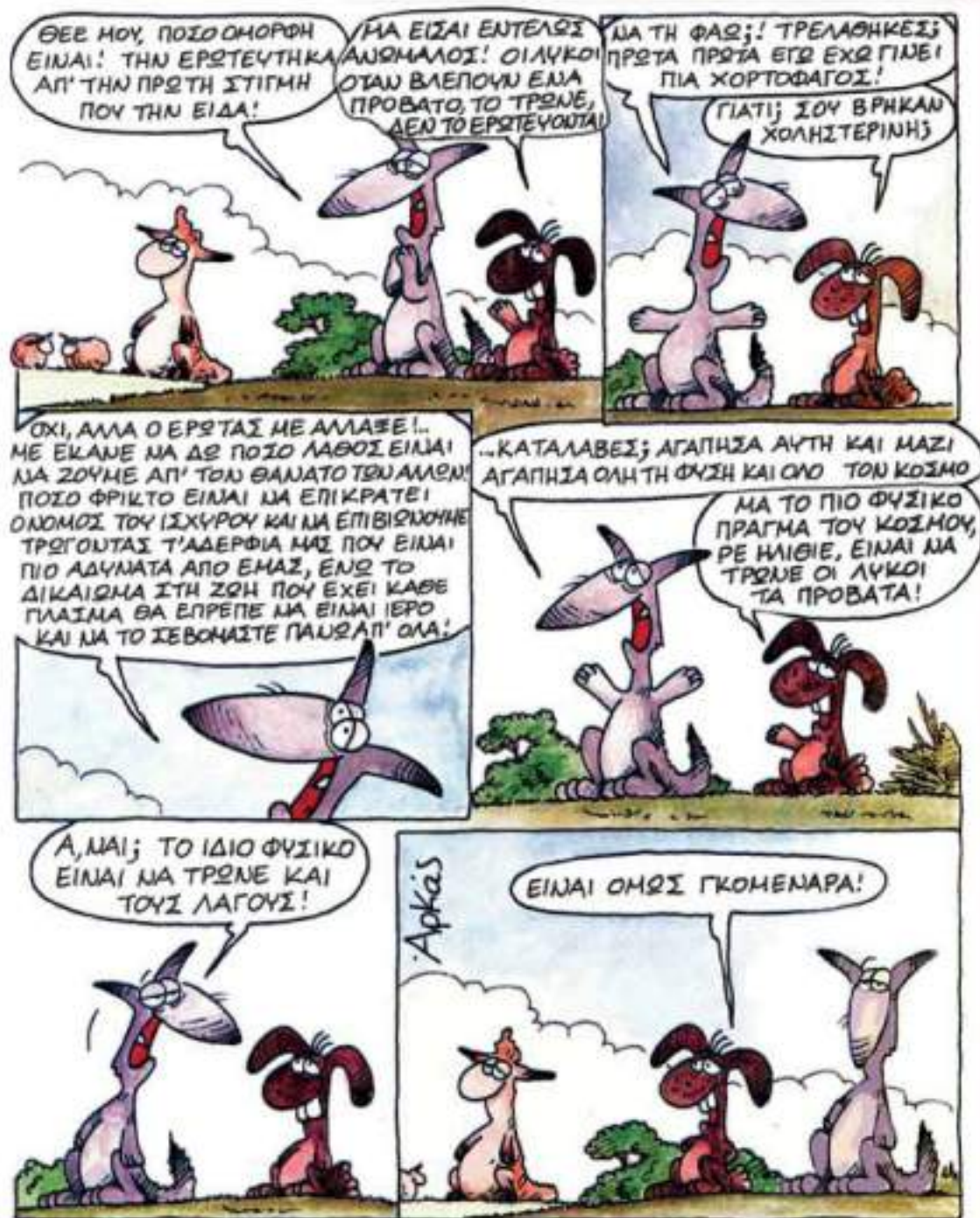
γ) πειθαρχούσαν, συμπεριφέρονταν όπως πρέπει

δ) ζήτησαν με έντονο τρόπο

2. συμμαχώ: συνεργάζομαι, γίνομαι φίλος με κάποιον-α για να πετύχουμε κάτι μαζί ή για να βγούμε από μια δύσκολη κατάσταση

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Μπορεί ποτέ ένας λύκος να ερωτευτεί ένα πρόβατο; Μπορεί για χάρη του να γίνει χορτοφάγος;
Να ξαγρυπνά τις νύχτες και να γράφει ποιήματα....
Ναι, ο λύκος του Αρκά μπορεί!

Ζούμε μαζί

ΜΙΑ ΜΕΤΑΧΕΡΙΑ

Χιλιάδες συνάνθρωποί μας χρησιμοποιούν τη νοηματική γλώσσα για να επικοινωνήσουν. Αλλά δεν ήταν πάντα τόσο απλά.

4

Η συνεννόηση με νοήματα δεν είναι σύγχρονη «εφεύρεση». Κάπως έτσι πρέπει να επικοινωνούσαν και οι προϊστορικοί άνθρωποι, πριν μάθουν να μιλούν. Αρκετές φυλές Ινδιάνων της Αμερικής είχαν επίσης δικές τους νοηματικές γλώσσες. Και σε μερικά μοναστήρια οι μοναχοί έπαιρναν όρκο σιωπής και χρησιμοποιούσαν νοήματα για να επικοινωνούν.

Οι κωφοί δεν ήταν άνθρωποι λιγότερο ικανοί, αλλά συχνά οι άλλοι άνθρωποι τους φέρναν αίσχη. Πριν από περίπου 250 χρόνια ένας ιερέας, ο αβάς ντε λ' Επέ, παρατήρησε τα νοήματά τους. Πίστευε πως αν βελτίωνε τη νοηματική γλώσσα, θα μπορούσε να διδάξει τα πάντα. Άρχισε λοιπόν να ετοιμάζει ένα λεξικό, βρίσκοντας ένα νεύμα¹ για κάθε λέξη. Ταυτόχρονα τελειοποίησε και ένα νοηματικό αλφάβητο, για να «γράφουν» τις νέες λέξεις και τα κύρια ονόματα.

¹. το νεύμα: η κίνηση

□
Ο αβάζ ντε λ' Επέ άνοιξε στο σπίτι του ένα σχολείο για κωφά παιδιά. Η μέθοδός του έγινε σύντομα γνωστή σε όλο το Παρίσι. Όταν πέθανε, το 1789, ήταν ήδη διάσημος. Από τότε σχολεία ιδρύθηκαν σε όλη τη Γαλλία και στην υπόλοιπη Ευρώπη, πολλά από τα οποία είχαν κωφούς διευθυντές.

□
Αλλά στα μέσα του 19ου αιώνα η νοηματική γλώσσα κινδύνευσε. Πολλοί, ακόμα και γιατροί, έλεγαν πως η γλώσσα αυτή έκανε τους κωφούς να μοιάζουν με πιθήκους! Πίστευαν ότι για να ενσωματωθούν² οι κωφοί στον κόσμο των ακουόντων έπρεπε με το ζόρι να μάθουν να μιλούν.

□
Το 1880 γίνεται ένα συνέδριο στο Μιλάνο, όπου συγκεντρώθηκαν 256 ειδικοί από πολλά κράτη της Ευρώπης. Μόνο τρεις κωφοί ήταν παρόντες. Οι ειδικοί πήραν την απόφαση να απαγορευτεί η διδασκαλία της νοηματικής!

□
Η απαγόρευση άρχισε από το 1880. Όσα παιδιά έκαναν νοήματα στα κρυφά, τιμωρούνταν αυστηρά. Οι δάσκαλοί τους τα μάθαιναν να μιλούν και να διαβάζουν τα χείλη. Κι αυτό συνεχίστηκε για έναν αιώνα περίπου, ως το 1980.

2. ενσωματώνομαι: ανήκω κάπου, αποτελώ μέρος ενός συνόλου

ΚΑΤ. 1. Διάλεξε τον τίτλο που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο του κειμένου (σελίδες 18-19). Πρόσεξε: δύο τίτλοι περισσεύουν.

1. Ο αβάς ντε λ' Επέ ανακαλύπτει τη νοηματική γλώσσα
2. Η νοηματική γλώσσα απορρίπτεται
3. Η εποχή της απαγόρευσης
4. Τα χέρια αντικαθιστούν τη φωνή
5. Η νοηματική γλώσσα είναι ίδια σε κάθε χώρα;
6. Στου κουφού την πόρτα όσο θέλεις βρόντα
7. Μαθήματα στη νοηματική γλώσσα
8. Εκατό χρόνια δυστυχίας

ΚΑΤ. 2. Ο ιερέας αβάς ντε λ' Επέ άνοιξε σχολείο νοηματικής...

- ☐ ...το 16ο αιώνα.
- ☐ ...το 17ο αιώνα.
- ☐ ...το 18ο αιώνα.
- ☐ ...το 19ο αιώνα.

Οι άνθρωποι που είναι κωφοί θεωρούνται ανάπηροι ή άτομα με ειδικές ανάγκες. Καταλαβαίνουν τα πάντα αλλά δεν ακούνε. Υπάρχουν σχολεία που χρησιμοποιούν τη νοηματική για να διδάξουν τα σχολικά μαθήματα. Αν είχες στην τάξη ένα συμμαθητή που δεν ακούει, τι θα έκανες για να τον βοηθήσεις;

Βούλωσε τα αυτιά σου για μισή ώρα και σκέψου: πώς είναι να ζεις κωφός όλη σου τη ζωή;

ΛΕΞ. 1. Γράψε τι σημαίνει κάθε λέξη.

κωφός είναι αυτός που δεν

τυφλός είναι αυτός που

μουγγός είναι αυτός

κωφάλαλος

ΛΕΞ. 2. Τι νομίζεις πως σημαίνει η παροιμία «σπουδαίου την πόρτα όσο θέλεις βράντα»;

- ☐ Δεν έχει νόημα να προσπαθείς για κάτι
- ☐ Θέλεις να φτιάξεις την πόρτα κάποιου
- ☐ Χτυπάς την πόρτα γιατί θέλεις να κάνεις πλάκα σε κάποιον

ΛΕΞ. 3. Λέξεις με παρόμοια σημασία. Μπορείτε να βρείτε το σωστό;

ανακάλυψη
εφεύρεση
επινοήση
αποκάλυψη

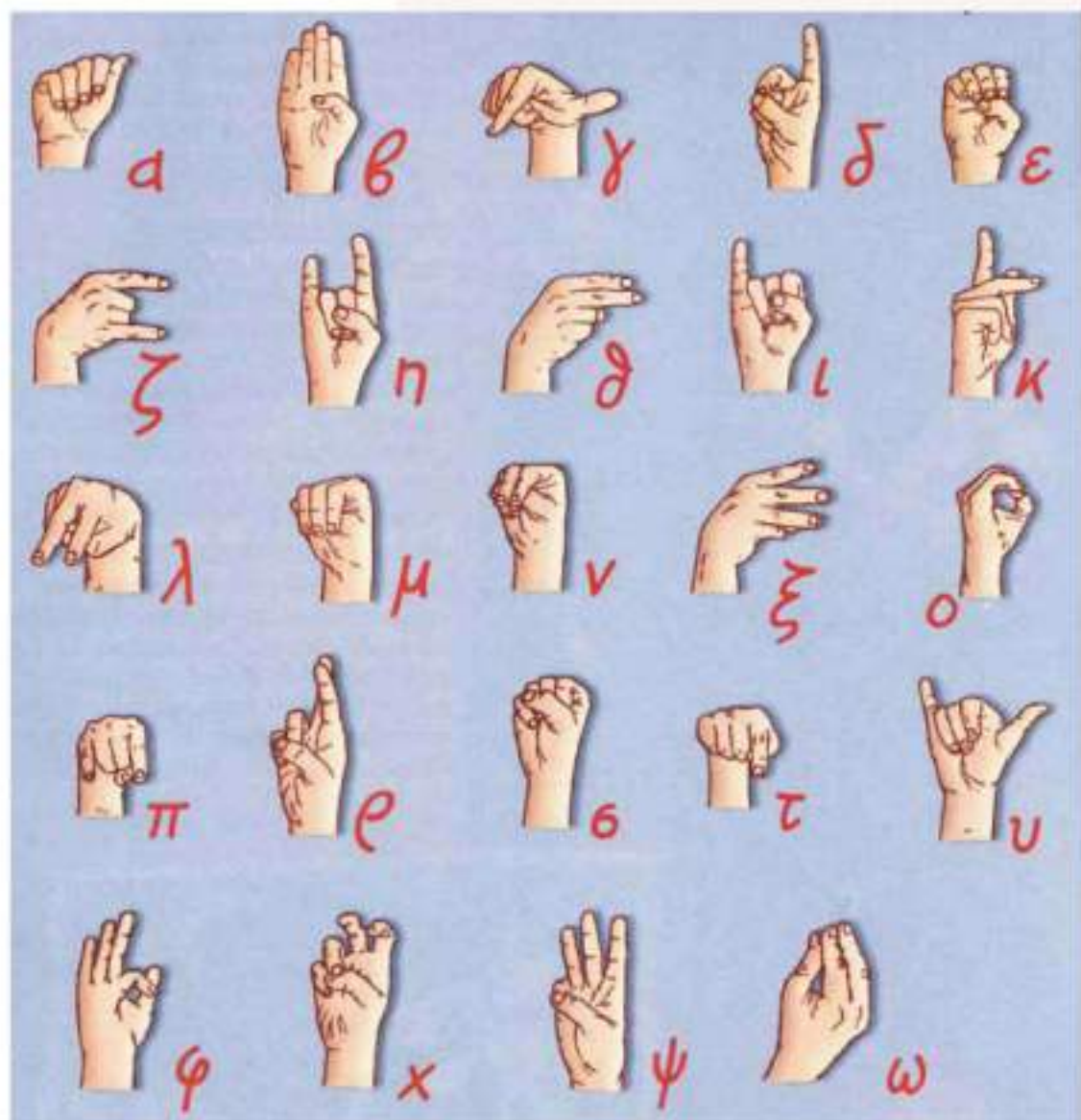
α) Η της Αμερικής από το Χριστόφορο Κολόμβο μας έδωσε τη δυνατότητα να διευρύνουμε τους πνευματικούς μας ορίζοντες.

β) Χάρη στην του τηλεφώνου μπορούμε να επικοινωνούμε με τους φίλους μας σε όλο τον πλανήτη.

γ) Οι του δαμόνιου δημοσιογράφου Κιμ Μπουντ για σκάνδαλα δωροδοκίας στους αγώνες πρωταθλήματος μπάσκετ συγκλόνισαν τον κόσμο.

δ) Η της γραφής συνέβαλε στο να δισώζονται οι απόψεις των φιλοσόφων, οι μελέτες, οι προβληματισμοί και γενικότερα η πολιτισμική παράδοση κάθε λαού.

Το αλφάβητο της νοηματικής γλώσσας

Η ΕΞΟΜΟΛΟΓΗΣΗ ΕΝΟΣ ΞΕΝΙΤΕΜΕΝΟΥ

«Αχ τι σκληρό επάγγελμα η εξορία!» αναφωνούσε κάποτε ο Ναζίμ Χικμέτ! Εξορία και ξενιτιά είναι το ίδιο φοβερότερο εμπειρίο. Η φιλοδοξία μου απόψε είναι πολύ μέτρια. Σκέφτηκα απλώς να σας πω μερικά χαρακτηριστικά του επαγγέλματός μου. Ίσως τα πιο σκοτεινά, αλλά δε θέλω να στεναχωριέστε παρ' όλα αυτά.

1. Ναζίμ Χικμέτ (1902-1964): Μεγάλος Τούρκος ποιητής και πεζογράφος

Το επάγγελμά μου, όπως ξέρετε, είναι από τα πιο παλιά αυτού του κόσμου. Το δοκίμασε πρώτος απ' όλους ο Οδυσσέας, που ταξίδεψε ταπεινωμένος και ξεχασμένος από τη μνήμη του κόσμου. Που δοκίμασε όλα τα είδη των δεινών και των προσβολών. Η διαφορά μου από τον Οδυσσέα είναι ότι στη διαδρομή μου δε βλέπω πουθενά μια Ιθάκη.

Εγώ έρχομαι από μια διαλυμένη χώρα. Συχνά πάσχω από το σύμπλεγμα της ορφάνιας. Πάσχω και από αστυνομοφοβία, όπως μπορεί κανείς να πάσχει από κλειστοφοβία και άσθμα. Αυτό έχει τους λόγους του. Στη χώρα μου ο αστυνόμος αντικαθιστούσε τη μορφή του πατέρα. Και αποδείχτηκε ότι, όταν ο αστυνομικός αντικαθιστά τον πατέρα, τότε χάνεται το σπίτι.

Το επάγγελμά μου είναι σκληρό, γιατί οι μέρες μου μοιάζουν με βαλσαμωμένα² πουλιά που περιμένουν και περιμένουν και περιμένουν περίπου το τίποτα. Γιατί από εκεί που έφυγα δε θέλω να γυρίσω και εδώ που βρίσκομαι δεν είμαι καλοδεχούμενος. Γιατί, για να βρω δουλειά, πρέπει να αλλάξω το όνομά μου. Ας πούμε από Μπιλάλ πρέπει να γίνω «ο Γιάννης».

Σκληρό επάγγελμα, γιατί κάποια μέρα αρρώστησα, είχα 39 πυρετό, δεν μπορούσα να πάω στη δουλειά και ο εργοδότης μου, που μου δίνει λίγα λεφτά για τη δουλειά που κάνω, την επομένη με απέλυσε. Γιατί, όταν εγώ απεργώ και απαιτώ τα αυτονόητα, αυτό λέγεται ύβρις³, ενώ, όταν ο εργοδότης μου δίνει 3 ή 4 χιλιάδικα για δέκα ώρες σκληρής εργασίας, αυτό ονομάζεται έλεος⁴ και χάρη.

2. **Βαλσαμωμένος, -η, -ο:** νεκρό σώμα ανθρώπου ή ζώου επεξεργασμένο με ειδικά φάρμακα με σκοπό να συντηρηθεί και να μην αλλοιωθεί

3. **η ύβρις:** αλαζονική, εγωιστική συμπεριφορά ενός ανθρώπου που προσβάλλει κάποιον άλλο

4. **το έλεος:** όταν λιτόμαστε κάποιον και τον βοηθάμε

Σκληρό επάγγελμα, γιατί για μένα υπάρχουν τρία ιερά πράγματα: η δουλειά, ο έρωτας και η άδεια παραμονής. Και τα τρία πολλές φορές ανεύρετα. Αλλά ειδικά αυτό το τελευταίο συχνά αντικαθιστά και το ερωτικό πάθος. Παρ' όλα αυτά εδώ και 8 χρόνια δεν μπόρεσα να το έχω και φοβήθηκα να το ονειρευτώ και στα πιο μεθυσμένα μου όνειρα. Σκληρό επάγγελμα, γιατί, για να νοικιάσω ένα σπίτι, μερικές φορές πρέπει να ιδρώσω περισσότερο από ό,τι ιδρώνει κάποιος για να γίνει Ολυμπιονίκης στην άρση βαρών. Αλλάζω όνομα, προσέχω την προφορά μου, δίνω τον καλύτερο γλωσσικό μου εαυτό. Και, εάν δεν τα καταφέρω, καμιά φορά αλλάζω και εθνικότητα. Σκληρό επάγγελμα, γιατί εγώ είμαι νέος και γεμάτος έρωτα, αλλά, όταν τα ντόπια κορίτσια μαθαίνουν ότι είμαι αλλοδαπός, εξαφανίζονται, και κινδυνεύω (μη γελάτε!) να μείνω αιωνίως άνευ ερωμένης. Και τότε που ερωτεύομαι όμως, κάποιοι ντόπιοι ενοχλούνται και με καταγγέλλουν στην αστυνομία ως άκρως επικίνδυνο για τη «δημόσια τάξη και ασφάλεια». Μετά τα πράγματα εξελίσσονται όπως σε μια επιθεώρηση. Η αστυνομία με συλλαμβάνει και το δικαστήριο αποφασίζει την απέλασή⁵ μου.

5. η απέλαση: πολιτική πράξη με την οποία κάποιος ξένος απομακρύνεται υποχρεωτικά από μια χώρα ως πρόσωπο ανεπιθύμητο ή επικίνδυνο

Στο τέλος εγώ γίνομαι νευρωτικός⁶, μίζερος και με κατατρώγει κάθε μέρα η μοναξιά και όπως λέγει ο Χέρδερ⁷, η μοναξιά δεν είναι έλλειψη ανθρώπων, αλλά το να βρίσκεσαι μέσα σ' ένα πλήθος, εσύ να μιλάς και εκείνοι να μην καταλαβαίνουν τι λες. Χωρίς να το αντιληφθώ γίνομαι ψυχρός και καχύποπτος και κάποιες φορές επιθετικός απέναντι σ' αυτούς τους ανθρώπους που έχω πειστεί πως δε με θέλουν, γιατί χάνω την ικανότητα να διακρίνω και το βλέμμα μου από την πολλή απόρριψη θολώνει... Αλλά εδώ πρέπει να σταματήσω τη θεωρητική μου μανία. Γιατί είμαι κουρασμένος και πρέπει να κοιμηθώ. Αύριο με περιμένει πάλι μια σκληρή μέρα. Και, αν κάποια στιγμή σας έκανα να γελάσετε με τα παθήματά μου, θέλω να ξέρετε ότι το χιούμορ του αποδιοπομπαίου τράγου⁸ είναι ένα προσωρινό δάνειο το οποίο ο παράδεισος δίνει στην κόλαση...

6. νευρωτικός, -ή, -ό: που πάσχει από νευρώση, δηλαδή κάποιο πρόβλημα στο νευρικό του σύστημα και εκδηλώνεται με σωματικά ή και ψυχικά συμπτώματα, όπως αϋπνία, ταχυπαλμία, φοβίες κ.ά

7. Γιόχαν Γκότφριντ Χέρδερ (Johann Gottfried von Herder) (1744-1803): Γερμανός ποιητής και φιλόσοφος που ενδιαφερόταν για τους ξένους λαούς, τους πολιτισμούς και τις γλώσσες τους

8. ο αποδιοπομπαίος τράγος: άνθρωπος στον οποίο ρίχνουν οι άλλοι τις ευθύνες για πράγματα που δε φταίει

ΚΑΤ. 1. «Σκληρό επάγγελμα η εξορία γιατί...». Βρες τουλάχιστον 4 λόγους στο κείμενο.

.....

.....

.....

.....

.....

ΚΑΤ. 2. Ο Οδυσσέας κατάφερε τελικά να γυρίσει στην πατρίδα του, την Ιθάκη, ύστερα από πάρα πολλές περιπέτειες. Εδώ ο συγγραφέας πιστεύει ότι κάποτε θα γυρίσει στη χώρα του; Πώς το λέει στο κείμενο;

ΚΑΤ. 3. Το ξέρεις μάλλον και από τη δική σου εμπειρία: ως μετανάστης και ξένος ο ήρωας χρειάζεται να χρησιμοποιήσει διάφορα «κάλπα» για να καταφέρει αυτό που θέλει. Τι αναγκάζεται να αλλάξει ο ήρωας όταν θέλει να νοικιάσει ένα σπίτι; Βάλε ✓ σύμφωνα με το κείμενο.

- ☐ το περπάτημά του
- ☐ την εμφάνισή του
- ☐ κάποια στοιχεία της ταυτότητάς του
- ☐ τον τρόπο ομιλίας του
- ☐ το χρώμα των μαλλιών του

Συζήτησε με τους γονείς σου: Είχαν παρόμοιες εμπειρίες; Μήπως είναι υπερβολικά το κείμενο;

Η μετανάστευση είναι μόνο κακή εμπειρία; Μπορείς να αναφέρεις κάποια πράγματα που σου άρεσαν κατά την παραμονή σου στην Ελλάδα;

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Ποια από τις λέξεις σε κάθε συννεφάκι σημαίνει περίπου το ίδιο με τη λέξη αριστερά; Γράψε την δίπλα σ' αυτήν:

(τα) δεινά =

συμφορές, δειλά,
προσβαλές, κακίες

μίζερος =

κακομοίρης, μηχανικός
άσχημος, μολυσμένος

αντικαθιστώ =

υποκαθιστώ, αποκαθιστώ
επαναστατώ, αναπαριστάω

έλλειψη =

σκέψη, καχυποψία
ανυπαρξία, εξέλιξη

ΛΕΞ. 2. Και τώρα το αντίθετο: Βρες σε κάθε συννεφάκι τη λέξη που είναι το αντίθετο της λέξης αριστερά:

απολύω ≠

αποκτώ, προσλαμβάνω
επιτυγχάνω, απολαμβάνω

απόρριψη ≠

έγκριση, έλεγχος
εξέταση, απόδειξη

επικίνδυνος ≠

επίφοβος, ακρόητος
ακίνδυνος, ακατόρθωτος

Η οικονομική μετανάστευση, η προσφυγιά, η διάκριση μεταξύ ανθρώπων και η εκμετάλλευση δεν είναι φαινόμενα μόνο των ημερών μας: υπάρχουν σε όλη την ιστορία των ανθρώπων.

Το κείμενο που ακολουθεί είναι απόσπασμα από ένα πολύ γνωστό βιβλίο για νέους: «Η καλύβα του μπαρμπα-Θωμά» που μιλάει για τη ζωή των Αφρικανών δούλων στην Αμερική το 19ο αιώνα.

Στις ΗΠΑ η δουλεία καταργήθηκε από το νόμο μόλις το 1865, αλλά οι φυλετικές διακρίσεις μεταξύ μαύρων και λευκών συνεχίστηκαν για πολλά χρόνια ακόμα.

Ο ΜΠΑΡΜΠΑ-ΘΩΜΑΣ

Ο μπαρμπα-Θωμάς ήταν ένας νέγρος¹ που ζούσε μακριά από την οικογένειά του, στο σπίτι ενός πλούσιου και αριστοκρατικού ανθρώπου του Σαιντ Κλερ Εβώ, παίζει με την κόρη του αφεντικού του, την Εύα, μπορούσά στα εκπληκτικά μάτια της θεάς της της Ωφελίας.

1. ο νέγρος/η νέγρα: που ανήκει στη μαύρη φυλή (ειδικότερα) ανήκει στους μαύρους της Αμερικής, (με μειωτική σημασία)

Ένα χαρούμενο γέλιο ακούστηκε τότε απ' την αυλή, κι η Οφηλία πήγε να δει τι συμβαίνει. Βγαίνοντας στη βεράντα, είδε το Θωμά καθισμένο σ' ένα παγκάκι της αυλής, μ' ένα ματσάκι γιασεμιά στην κάθε του κουμπότρυπα και την Εύα να του περνάει ένα στεφάνι από τριαντάφυλλα στο λαιμό, σκασμένη στα γέλια. Σαν τέλειωσε, σκαρφάλωσε στα γόνατά του και τιτίβισε:

— Αχ, Θωμά, είσαι τόσο αστείος!

Εκείνος είχε ένα καλόκαρδο χαμόγελο στο πρόσωπό του, κι έδειχνε ν' απολαμβάνει με το σιωπηλό του τρόπο εξίσου πολύ με τη μικρή του κυρία αυτό το παιχνίδι. Πάνω στην ώρα μπήκε στην αυλή ο Σαιντ Κλερ κι ο Θωμάς τον κοίταξε μ' απολογητικό ύφος.

— Πώς την αφήνεις; πέταξε στον ξάδερφό της απ' τη βεράντα η Οφηλία.

— Γιατί να μην την αφήνω; αποκρίθηκε εκείνος.

— Δεν ξέρω, μα εμένα μου φαίνεται φοβερό.

— Όταν ένα παιδί χαϊδεύει ένα μεγάλο σκυλί, δεν το βρίσκεις φοβερό, κι ας είναι μαύρο το σκυλί. Μπροστά όμως σ' ένα μαύρο πλάσμα, που μπορεί και σκέφτεται, που έχει λογική κι αισθήματα και μια αθάνατη ψυχή, ανατριχιάζεις και κάνεις πίσω...

ΚΑΤ. 1. Πώς αντιδρά η Οφηλία και πώς ο Σαιντ Κλερ όταν βλέπουν την Εύα να παίζει με τον μπαρμπά-Θωμά; Από την αντίδρασή τους μπορείς να καταλάβεις τις προσωπικές απόψεις της Οφηλίας και του Σαιντ Κλερ για τους μαύρους;

ΠΑΛΛΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΙΒΩΤΟ;

Σπάνια ζώα με σπάνιες συνήθειες! Ποια θα έπαιρνες στην κιβωτό σου για να τα σώσεις από την εξαφάνιση;

Θαλάσσια χελώνα

Η καρέτα καρέτα είναι ένα είδος που απειλείται με εξαφάνιση. Η θηλυκή χελώνα επιστρέφει στον τόπο που γεννήθηκε για να γεννήσει με τη σειρά της τα αυγά της. Παρ' όλο που ο αριθμός των αυγών της είναι πολύ μεγάλος, μόνο ένα χελωνάκι στα χίλια κατορθώνει να ξεπεράσει τους κινδύνους και να ενηλικιωθεί!

Νυχτερίδα

Είναι το μόνο θηλαστικό που πετάει, αλλά αυτό δεν τη βοήθησε να γλιτώσει από τους εχθρούς της. Σήμερα πολλά είδη νυχτερίδων απειλούνται με εξαφάνιση και το κακό είναι ότι γεννούν μόνο ένα μικρό το χρόνο.

Φαλακραετός

Είναι παράδειγμα προς μίμηση! Τη δεκαετία του 1960 ήταν είδος προς εξαφάνιση. Όμως, με τα μέτρα που πάρθηκαν, εδώ και μερικά χρόνια ο πληθυσμός του αυξήθηκε σημαντικά. Ο φαλακραετός, μάλιστα, δε... μετακομίζει! Μένει στην ίδια φωλιά κάθε χρόνο, αφού πρώτα τη συμμαζέψει προσθέτοντας κι άλλα φύλλα και κλαδιά. Μια φορά βρέθηκε φωλιά φαλακραετού που χρησιμοποιούνταν για πάρα πολλά χρόνια και ζύγιζε πάνω από δύο τόνους!

Ρινόκερος

Είναι ένα ακόμα είδος που απειλείται με εξαφάνιση. Στις μέρες μας έχουν απομείνει μόνο έντεκα χιλιάδες. Για τους ρινόκερους της Ιάβας, μάλιστα, τα πράγματα είναι ακόμη χειρότερα, αφού έχουν απομείνει μόνο πενήντα! Ο ρινόκερος χρειάζεται πάνω από τρεις μέρες να χωνέψει το γεύμα τους. Ο ασπρόμαυρος αφρικανικός ρινόκερος είναι το μοναδικό ζώο που δε φοβάται τη φωτιά! Αντίθετα, μόλις τη δει γίνεται θηρίο!

Μεσογειακή φώκια

Το ιερό ζώο του Ποσειδώνα και του Απόλλωνα είναι από τα περισσότερο απειλούμενα θηλαστικά στην Ευρώπη. Έχει ήδη εξαφανιστεί από τις ευρωπαϊκές ακτές της Μεσογείου, με εξαίρεση το Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος. Μια μεγάλη φώκια τριακοσίων κιλών μπορεί να φάει είκοσι κιλά ψάρια την ημέρα.

Λύκος

Ο «κακός» του παραμυθιού κινδυνεύει άμεσα, παρ' όλο που κάποτε υπήρξε το σαρκοφάγο¹ με τη μεγαλύτερη γεωγραφική εξάπλωση στον πλανήτη μας. Στη χώρα μας έχουν απομείνει περίπου πεντακόσιοι λύκοι. Οι περισσότερο αναπτυγμένες αισθήσεις του λύκου είναι η όσφρηση και η ακοή. Η ρινική του κοιλότητα είναι δεκατέσσερις φορές μεγαλύτερη σε σχέση με τη ρινική κοιλότητα του ανθρώπου.

Καφέ αρκούδα

Παρά το γεγονός ότι η αρκούδα δεν έχει φυσικούς εχθρούς, στην Ελλάδα ζουν σήμερα μόνο εκατόν πενήντα. Τα αρκουδάκια γεννιούνται γύρω στα διακόσια γραμμάρια, τυφλά χωρίς τρίχωμα. Αν χάσουν τη μητέρα τους τόσο μικρά, δεν επιβιώνουν και πεθαίνουν μέσα σε ένα τέταρτο.

Πάντα

Ζούσε στα βουνά του ανατολικού Θιβέτ και της νοτίου Κίνας και ανακαλύφθηκε το 1869 από το Γάλλο φυσιοδίφη Αρνό Δαβίδ, γι' αυτό λέγεται και αρκούδα του πατρός Δαβίδ. Τα πρώτα πάντα ήρθαν στην Ευρώπη μόλις το 1939. Τρώνε επί δώδεκα ώρες την ημέρα, περίπου σαράντα κιλά μπαμπού! Τα γιγαντιαία πάντα που έχουν απομείνει σήμερα είναι μόνο χίλια!

Τίγρη

Υπολογίζεται ότι σε ολόκληρο τον κόσμο έχουν απομείνει περίπου 6.500 τίγρεις. Η τίγρη μπορεί να καταβροχθίσει τριάντα έξι κιλά κρέας σε ένα μόνο γεύμα της και δεν είναι καθόλου δύσκολη στο φαγητό. Κατά καιρούς έχουν εντοπιστεί τίγρεις που έφαγαν κροκόδειλους, ψάρια, πουλιά, ακόμα και αρκούδες!

1. σαρκοφάγος, -ος, -α: που τρώει μόνο ή κυρίως σάρκες, κρέας

ΚΑΤ. 1. Πόσο καλή μνήμη έχεις;
Βρες σε ποια ζώα αντιστοιχεί
κάθε πρόταση.

1. Δεν αλλάζει ποτέ «σπίτι».
2. Τα μικρά της γεννιούνται τυφλά
και χωρίς τρίχωμα.
3. Τρέφεται με μπαμπού.
4. Δεν είναι καθόλου εκλεκτική στο
φαγητό της.
5. Γεννάει πολλά αυγά.
6. Κάνει πάνω από τρεις μέρες για
να χωνέψει το γεύμα του.
7. Μπορεί να φάει αρκετά κιλά
ψάρια την ημέρα.
8. Είναι το μόνο θηλαστικό με φτερά.
9. Μυρίζει και ακούει πάρα πολύ
καλά.

ΛΕΞ. 1. Τι θα πει φυσιοδίφης;
Βάλε ✓ στο σωστό.

- ☐ Αυτός που ζει στη φύση
☐ Αυτός που ερευνά συστηματικά οτιδήποτε ανήκει στη φύση
☐ Αυτός που λατρεύει τη φύση

Βάλε τάξη στην κιβωτό!

Η κιβωτός σαλπάρει κι εσύ είσαι ακόμα εδώ; Κάνε στα γρήγορα το τεστ και δες αν θα μπορούσες να βάλεις τάξη στα ζώα.

2

1. Ο πίθηκος δε θέλει με τίποτα να καθίσει δίπλα στο κουνάβι. Τι κάνεις για να λύσεις το πρόβλημα;
Α. Βάζεις το κουνάβι² δίπλα στο παράθυρο.
Β. Βάζεις τον πίθηκο κοντά στην έξοδο κινδύνου.
Γ. Ψεκάζεις με λίγο απασμητικό το χαμαιλέοντα³ για να του αποσπάσεις την προσοχή.

3

2. Πώς σκέφτεσαι να τακτοποιήσεις τους ελέφαντες και τους ιπποπόταμους;
Α. Σε κουκέτες⁴. Οι ελέφαντες μπαίνουν πάνω και οι ιπποπόταμοι⁵ κάτω.
Β. Σε χωριστά δωμάτια που επικοινωνούν.
Γ. Δυο δυο, με αλφαβητική σειρά.

3. Δυστυχώς οι λύκοι και τα γουρουνάκια πρέπει να μείνουν στο ίδιο δωμάτιο. Πώς θα τους εμποδίσεις να μαλώσουν μεταξύ τους;
Α. Πολύ εύκολα! Θα τους κρατήσεις ήσυχους με μια βιντεοταινία του κακού λύκου.
Β. Οι λύκοι σε διαβεβαιώνουν ότι είναι χορτοφάγοι!
Γ. Φορτώνεις στην κιβωτό μόνο γουρουνάκια που ζυγίζουν έναν τόνο το καθένα!

5

4. Ποιο ζώο θα έβαζες μέσα στην κιβωτό πρώτο, την αλεπού ή το λαγό;
Α. Το λαγό, γιατί σκοπεύεις να τον χρησιμοποιήσεις και για... μωξιλάρι!
Β. Την αλεπού, για να μη γίνουν μαλλιά κουβάρια.
Γ. Έχεις ήδη φορτώσει και μια πελώρια αρκούδα, κι έτσι όλοι θα κάτσουν φρόνιμα.

2. το κουνάβι

3. ο χαμαιλέον

4. η κουκέτα: κρεβάτι σε καμπίνα πλοίου ή τρένου

5. ο ιπποπόταμος

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Αν έχεις περισσότερα Α

Έβαλες τις σουπιές⁶ μαζί με τα καλαμάρια⁷ και όλοι παραπονιούνται ότι μυρίζει... τηγανίλα! Άρχισε πάλι από την αρχή και μην ξεχάσεις τα μύδια!

Αν έχεις περισσότερα Β

Τα δάκρυα του κρακάδειου σε έπεισαν να τον βάλεις μαζί με τη ζέβρα. Μήπως πιστεύεις ότι και το σαρκοβόρο⁸ ερπετό αποφάσισε να κάνει δίαιτα; Δε γίνεται δουλειά έτσι. Ξαναδοκίμασε!

Αν έχεις περισσότερα Γ

Άψογη δουλειά! Εκτός, ίσως, από τους πικγκούνους που δεν ενθουσιάστηκαν και πολύ που έκατσαν δίπλα στο καλοριφέρ, και τις καμήλες που δε βολεύονται καθόλου μέσα στο ψυγείο!

Από αυτά τα ζώα ποια έχεις δει από κοντά και πού;

Πολλά από τα ζώα που αναφέρει το κείμενο κινδυνεύουν να εξαφανιστούν από τη Γη. Τι νομίζεις ότι φταίει; Μπορείς να βρεις πληροφορίες στο Ίντερνετ στις παρακάτω διευθύνσεις <http://www.foe.co.uk>, <http://www.greenpeace.org>, <http://www.planetpark.org>

6. η σουπιό

7. το καλαμάρι

8. σαρκοβόρος, -α, -ο: ζώο που τρέφεται με σάρκες, σαρκοφάγος ≠ φυτοφάγος, χορτοφάγος

ΠΟΙΑ ΕΙΣΑΙ;

Κάποιος στέλνει ανώνυμα γράμματα στη Σοφία. Διάβασε προσεκτικά τα κείμενα και μάντεψε: ποιος μπορεί να είναι. Ο πατέρας της, ο δάσκαλος ή οι φίλοι της για να της κάνουν πλάκα.

Προσπάη το κείμενο δεν είναι για να κοιμηθείτε αλλά για να ξυπνήσετε!

Η Σοφία Αμούσδεν γύριζε από το σχολείο. Ένα μέρος της διαδρομής το είχε διανύσει με τη Γιόρουν. Είχαν κουβέντα για τους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Η Γιόρουν έλεγε πως το ανθρώπινο μυαλό ήταν ένας πολύπλοκος ηλεκτρονικός υπολογιστής. Η Σοφία δεν ήταν καθόλου σίγουρη γι' αυτό. Στο κάτω κάτω της γραφής, ο άνθρωπος έπρεπε να είναι κάτι παραπάνω από μηχανή! Ή όχι; Φτάνοντας στο σούπερ μάρκετ οι δρόμοι τους χώριζαν. Η Σοφία έμενε στην άκρη ενός μεγάλου οικοδομικού τετραγώνου, όλο μονοκατοικίες. Πίσω από το σπίτι της δεν υπήρχαν άλλα σπίτια, μονάχα το δάσος. Η Σοφία έστριψε στο στενό Κλοφερφάιεν. Ήταν μια από τις πρώτες μέρες του Μαΐου και σε κάμποσους κήπους, άνηθιζαν κιόλας κάτω απ' τα δέντρα οι πασχαλιές. Οι αχλαδιές μόλις που είχαν αρχίσει να πρασινίζουν.

Δεν ήταν παράξενο που τούτη την εποχή του χρόνου όλα άρχιζαν να φουντώνουν, να γεμίζουν φύλλα και λουλούδια, να μεγαλώνουν; Μόλις ζέσταινε λίγο ο καιρός κι έλιωναν τα τελευταία χιόνια, η πρασινάδα ξεφύτρωνε πλούσια μέσα από το άψυχο σώμα και φούντωνε, ξεχειλίζει από παντού. Πώς γινόταν αυτό το πράγμα;

Η Σοφία έριξε μια ματιά στο γραμματοκιβώτιο, πριν ανοίξει το πορτάκι του κήπου. Συνήθως έβρισκε ένα σωρό διαφημιστικά έντυπα και κάνα δυο μεγάλους φακέλους για τη μαμά της. Για τον μπαμπά της δεν έρχονταν συχνά γράμματα, γιατί ταξίδευε. Ήταν καπετάνιος σε πετρελαιοφόρο.

Έτσι, κάθε μέρα η Σοφία έπαιρνε τα γράμματα, τα άφηνε στο τραπέζι της κουζίνας και ανέβαινε στο δωμάτιο της να διαβάσει τα μαθήματά της.

Σήμερα όμως στο μεγάλο πράσινο γραμματοκιβώτιο δεν υπήρχε παρά ένας μικρός φάκελος, κι αυτός ήταν για κείνη. «Σοφία Αμούσδεν» έγραφε στο σημείο όπου σημειώνεται το όνομα του παραλήπτη. «Κλοφερφάιεν 3». Κι αυτό ήταν όλο.

Το όνομα του αποστολέα δεν ήταν γραμμένο πουθενά. Το γράμμα δεν είχε ούτε γραμματόσημο.

Η Σοφία έκλεισε πίσω της το πορτάκι του κήπου κι άνοιξε το γράμμα. Μέσα, δε βρήκε παρά ένα μικρό κομμάτι χαρτί, μικρό όσο το φακελάκι.

Και σ' αυτό ήταν γραμμένα δυο λόγια μόνο: «Ποια είσαι;» Τίποτε άλλο. Ούτε μια λέξη χαιρετισμού ούτε τίποτα. Μόνο αυτές οι δυο λέξεις γραμμένες στο χέρι και δίπλα τους ένα μεγάλο ερωτηματικό. Στριφογύρισε το φάκελο στα χέρια της, κοιτάζοντάς τον προσεχτικά γι' άλλη μια φορά. Ήταν γι' αυτήν, σί' αλήθεια. Αλλά ποιος τον είχε ρίξει μέσα στο γραματοκιβώτιό τους;

Η Σοφία άνοιξε όσο μπορούσε πιο γρήγορα την πόρτα του σπιτιού. Πέταξε την τσάντα της σε μια γωνιά, έβαλε, σκεπτική, στη γάτα να φάει και κάθισε σ' ένα σκαμνί κρατώντας στα χέρια της το μυστηριώδες γράμμα.

«Ποια είσαι;».

Μακάρι να 'ξερε! Ήταν, βέβαια, η Σοφία Αμούσδεν, αλλά ποια ήταν σί' αλήθεια πέρα απ' τα ονόματα; Κι αν είχε άλλο όνομα; Αν, για παράδειγμα, την έλεγαν Άννα Κνούσδεν. Θα ήταν ένα διαφορετικό κορίτσι;

Στάθηκε μπροστά στον καθρέφτη και ρώτησε «ποια είσαι;». Τίποτα. Δεν μπορούσε να βρει απάντηση. «Καλύτερα να διαβάσω τη βιολογία μου» είπε «ή μάλλον καλύτερα να βγω λίγο στον κήπο».

Κρατούσε ακόμη το παράξενο γράμμα στα χέρια της. Μήπως θα 'πρεπε να ρίξει άλλη μια ματιά στο γραματοκιβώτιο; Ίσως, στο μεταξύ, κάτι να είχε έρθει ακόμα.

Η Σοφία έτρεξε και ανασήκωσε το πράσινο σκέπασμα. Τινάχτηκε τρομαγμένη όταν είδε ένα φακελάκι όμοιο με το προηγούμενο. Ήταν πάλι γραμμένο τ' όνομά της. Έσκισε το φάκελο κι έβγαλε πάλι ένα μικρό άσπρο χαρτάκι. Μόνο που η ερώτηση ήταν διαφορετική: «Πώς δημιουργήθηκε ο κόσμος;».

Δεν έχω ιδέα, είπε με το νου της η Σοφία. Είχε μπερδευτεί πολύ. Το μυστήριο αντί να λυθεί γινόταν μεγαλύτερο. Η Σοφία υπέθεσε ότι ο αποστολέας των ανώνυμων γραμμάτων δε θ' αργούσε να φανεί και πάλι. Αποφάσισε, λοιπόν, να μη μιλήσει προς το παρόν σε κανέναν γι' αυτό το ζήτημα. Πάντως προτιμούσε να σκεφτεί αυτές τις ερωτήσεις, παρά ν' αποστηθίζει χρόνους ανώμαλων ρημάτων. Την άλλη μέρα, καθώς γυρνούσαν από το σχολείο, η Γιόρουν της πρότεινε να παίξουν ρακέτες και η Σοφία αρνήθηκε. «Νομίζω πως δε μ' ενδιαφέρουν οι ρακέτες πια». «Όπως θέλεις» είπε η Γιόρουν «Δε μου λες! Μήπως τσιμπήθηκες με κάποιον;».

Η Σοφία δεν απάντησε και η Γιόρουν γύρισε στο σπίτι της. Η Σοφία έτρεξε προς τον κήπο τους, στο γραμματοκιβώτιο. Το άνοιξε, βρήκε ένα μεγάλο κίτρινο φάκελο με τ' όνομά της, που έγραφε: «Μαθήματα φιλοσοφίας. Προσοχή! Εύθραυστον!».

Το άνοιξε βιαστικά και άρχισε αμέσως να διαβάζει.

Τι είναι η φιλοσοφία;

Αγαπητή μου Σοφία! Οι άνθρωποι έχουν πολλά και διάφορα χόμπι. Άλλοι μαζεύουν παλιά νομίσματα ή γραμματόσημα, άλλοι ασχολούνται με τον αθλητισμό και άλλοι με το διάβασμα. Μήπως όμως υπάρχει κάτι που αφορά όλους τους ανθρώπους χωρίς εξαίρεση; Ναι, αγαπητή μου Σοφία, και αυτό ακριβώς είναι το θέμα αυτού του μαθήματος. Ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα σ' αυτή τη ζωή; Αν ρωτήσουμε κάποιον που ζει στις χώρες της πείνας, τότε η απάντηση θα είναι σίγουρα το φαγητό. Αν ρωτήσουμε κάποιον που νιώθει μόνος κι έρημος, τότε σίγουρα θα μας πει: η συντροφιά με άλλους ανθρώπους. Όταν όμως ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες, υπάρχει ακόμη και τότε κάτι που είναι απαραίτητο σε όλους τους ανθρώπους;

Σοφία, μήπως βαρέθηκες; Με διαβάζεις ακόμα;

Έτσι άρχισε για τη Σοφία μια περιπέτεια που της άνοιξε την πόρτα στη γνώση. Η Σοφία έμαθε για τους ανθρώπους που προσπαθούσαν να εξηγήσουν τη ζωή: τους φιλοσόφους.

Το γράμμα που διαβάζει η Σοφία δεν τελειώνει εδώ. Μπορείς να φανταστείς τη συνέχεια; Τι μπορεί να είναι αυτό που είναι απαραίτητο στους ανθρώπους, αφού έχουν ικανοποιήσει τις βασικές ανάγκες τους;

ΚΑΤ. 1. Τι παράξενο υπήρχε στα γράμματα που λάμβανε η Σοφία; Βάλε ✓ σύμφωνα με το κείμενο.

Τα γράμματα...

- ☐ ...ήταν ανώνυμα
- ☐ ...ήταν ανώνυμα αλλά με σφραγίδα ταχυδρομείου
- ☐ ...περιείχαν ερωτήσεις και απαντήσεις
- ☐ ...περιείχαν διάφορα ερωτήματα
- ☐ ...ήταν σκισμένα
- ☐ ...είχαν μόνο το όνομα του παραλήπτη

ΚΑΤ. 2. Ποιες ερωτήσεις διάβασε η Σοφία στα τρία γράμματα;

1-.....

2-.....

3-.....

Διάβασε τώρα τι σκέφτεται η Σοφία. Σε ποιες από τις παραπάνω ερωτήσεις αντιστοιχούν οι σκέψεις της; Βάλε δίπλα σε κάθε συννεφάκι τον αριθμό της ερώτησης που ταιριάζει.

☐ - Αν είχε άλλο όνομα; Αν, για παράδειγμα, την έλεγαν Άννα Κνουόδσεν, θα ήταν τότε ένα άλλο, διαφορετικό, κορίτσι;

☐ - Δεν έχω ιδέα! Κανείς δεν το ξέρει αυτό! Δεν είναι δυνατό να ζεις μέσα σ' έναν κόσμο, χωρίς να αναρωτηθείς τουλάχιστον πώς είχε ξεκινήσει και από πού ερχόταν.

- ΚΑΤ. 3. Το χαρτί με το γράμμα σκίστηκε κατά λάθος και λείπει η συνέχεια σε ορισμένες προτάσεις. Διάλεξε τη σωστή συνέχεια για κάθε πρόταση και διάβασε ξανά το γράμμα. Βγάζεις τώρα νόημα:

Αγαπητή μου Σοφία!

Οι άνθρωποι έχουν πολλά και διάφορα κόμμι.
Άλλοι μαζεύουν παλιά νομίσματα ή γραμμασόσημα... ☐

Μήπως όμως υπάρχει κάτι που αφορά όλους τους ανθρώπους χωρίς εξαίρεση... ☐

Ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα σ' αυτή τη ζωή; Αν ρωτήσουμε κάποιον που ζει στις κόρες της πείνας... ☐

Αν ρωτήσουμε κάποιον που νιώθει μόνος κι έρημος... ☐

Όταν όμως ικανοποιηθούν όλες οι ανάγκες... ☐
Σοφία, μήπως βαρέθηκες;
Με διαβάσεις ακόμα;

-Ναι, αγαπητή μου Σοφία, και αυτό ακριβώς είναι το θέμα αυτού του μαθήματος.

2.-τότε η απάντηση θα είναι σίγουρα το φαγητό

3.-τότε σίγουρα θα μας πει η συντροφιά με άλλους ανθρώπους.

4.-άλλοι ασχολούνται με τον αθλητισμό και άλλοι με το διάβασμα

5.-υπάρχει ακόμη και τότε κάτι που είναι απαραίτητο σε όλους τους ανθρώπους;

Στην ερώτηση *ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα στη ζωή* ο καθένας μας δίνει διαφορετικές απαντήσεις, ανάλογα με αυτό που του λείπει.

- Για σένα ποιο είναι το σπουδαιότερο πράγμα στη ζωή;
- Υπάρχει ένα πολύ σπουδαίο πράγμα στη ζωή, που να είναι κοινό για όλους τους ανθρώπους;

Η φίλη της Σοφίας, η Γιόρουν, υποστηρίζει πως το ανθρώπινο μυαλό είναι ένας ηλεκτρονικός υπολογιστής. Διαφέρει ένας υπολογιστής από έναν άνθρωπο, αφού τα τελευταία χρόνια οι υπολογιστές μπορούν να κάνουν σχεδόν ό,τι και ο άνθρωπος; Ποια νομίζεις ότι είναι αυτή η διαφορά;

Ποιους φιλοσόφους ξέρεις εσύ; Να παρουσιάσεις στην τάξη ένα φιλόσοφο που σου έχει κάνει εντύπωση η σκέψη ή η ζωή του. Τις πληροφορίες θα τις βρεις από εγκυκλοπαίδεια ή από βιβλία του σχολείου.

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις;
Βάλε ✓ στο σωστό.

- Στο κάτω κάτω της γραφής*
- ☐ Στο κάτω μέρος της σελίδας
 - ☐ Στα τελευταία λόγια που έχω γράψει
 - ☐ Σε τελική ανάλυση

- Τοιμήθηκες με κάποιον;*
- ☐ Σε τοίμησε κάποιο έντομο;
 - ☐ Είσαι ερωτευμένος με κάποιον;
 - ☐ Τσακώθηκες με κάποιον;

- Με διαβάζεις ακόμα;*
- ☐ Με βοηθάς στο διάβασμά μου;
 - ☐ Καταλαβαίνεις τι σκέφτομαι;
 - ☐ Συνεχίζεις να διαβάζεις το γράμμα μου;

- Της άνοιξε την πόρτα στη γνώση*
- ☐ Της είπε να περάσει
 - ☐ Της στέρησε τη δυνατότητα να μάθει κάποια πράγματα
 - ☐ Της έδωσε τη δυνατότητα να μάθει κάποια πράγματα

ΛΕΞ. 2. Μπορείς να φτιάξεις για την κάθε σειρά ζευγάρια λέξεων και να τα γράψεις στον πίνακα;

εξαφάνιση – διάδοση – εμφάνιση – εξάπλωση
καταβροχθίζω – καλύπτω – βρίσκω – κατατρώνω –
εντοπίζω – διανύω
σύνθετος – άθραυστος – παραλήπτης – πολύπλοκος –
εύθραστος – αποστολέας
ζήτημα – μοναξιά – θέμα – συντροφιά

διάδοση = εξάπλωση

εξαφάνιση ≠ εμφάνιση

Ο ΝΙΚΟΛΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΔΕΛΦΙΝΙΑ

Ο Νικόλας ήταν παιδί φορά γέννημα θρέμμα¹ της Αστυπάλαιας². Απ' τα σκιά του χρόνια τον πήρε ο πατέρας του στα καΐκι, για να τον βοηθάει και να μαθαίνει τη δύσκολη και σκληρή δουλειά. Αλλά και όταν δεν πήγαινε στο ψάρεμα με το καΐκι, πάλι στα ψάδια ήταν ο νους του.

1. γέννημα θρέμμα: πρόσωπο που έχει γεννηθεί και μεγαλώσει σε συγκεκριμένο τόπο
2. η Αστυπάλαια: νησί στα Δωδεκάνησα

Ένα φθινοπωριάτικο σούρουπο, που ο Νικόλας ήτανε πια δώδεκα χρόνων παλικαράκι, ξεκίνησε με τον πατέρα του, τον καπετάν Κωσταντή, για το συνηθισμένο μέρος όπου έριχναν τα παραγάδια³ τους, έξω από τα Φωκονήσια. Ο καιρός ήτανε μπουνάτσα⁴ και κανένας δεν περίμενε αυτό που θα γινόταν σε λίγες ώρες.

Αφού έριξαν στη θάλασσα τα παραγάδια, ξαπλώσανε λιγάκι, σκεπασμένοι με μια χοντρή κουβέρτα, ώσπου να τσιμπήσει το ψάρι. Ύστερα από λίγο όμως ο ουρανός άρχισε να μαυρίζει και, πριν προλάβεις να πεις «κύμινο»⁵, ένα δυνατό μπουρίνι⁶ στριφογύρισε το καΐκι και το σήκωσε σαν καρυδότσουφλο πάνω στα κύματα.

Ο Κωσταντής πρόλαβε και κρατήθηκε στην κουπαστή⁷, μα ο Νικόλας, μισοκοιμισμένος καθώς ήταν, βρέθηκε άθελά του στη θάλασσα και άρχισε να παλεύει με τα κύματα. Ο αέρας όμως τον έσερνε όλο και πιο μακριά, προς το πέλαγος, ενώ το καΐκι κι ο πατέρας του δε φαίνονταν πουθενά.

Πάλεψε έτσι το παιδί πάνω από μια ώρα και στο μεταξύ η θάλασσα άρχισε να γαληνεύει. Τι να το κάνεις όμως, που τώρα τον είχανε φέρει τα κύματα μίλια μακριά από τη στεριά.

3. το παραγάδι

4. η μπουνάτσα και μπουνάτσα: ο καλός καιρός, όταν η θάλασσα δεν έχει κύματα

5. πριν προλάβεις να πεις κύμινο: πολύ γρήγορα, αμέσως

6. το μπουρίνι: ο δυνατός άνεμος που έρχεται απότομα και συνοδεύεται πολλές φορές από συνεχή βροχή

7. η κουπαστή

Εξαντλημένος ο Νικόλας παρακαλούσε να γίνει κάποιο θαύμα, ξαπλωμένος ανάσκελα πάνω στα κύματα. Τα θαύματα όμως δε γίνονται συχνά, το 'ξερε καλά αυτό ο Νικόλας, και έτσι είχε πιστέψει πως σε λίγο θα έφτανε το τέλος του. Να όμως που τα πράγματα δεν ήρθαν όπως τα λογάριαζε ο Νικόλας. Ξαφνικά, ένιωσε να του χαϊδεύει τη ράχη κάτι σκληρό και το μυαλό του πήγε αμέσως σε κάνα σκυλόψαρο.

«Φάε με να τελειώνουμε» φώναξε αποκαμωμένος⁸ και περίμενε ν' αντικρίσει το απαίσιο στόμα του καρχαρία. Αντί γι' αυτό όμως, φάνηκε δίπλα του μια έξυπνη μουσούδα⁹, με δύο μικρά αλλά παιχνιδιάρικα ματάκια. Ήταν ένα δελφίνι.

Σε λίγο τα δελφίνια έγιναν τέσσερα και τον τριγύριζαν, σαν να 'θελαν κάτι να του πουν. Μα ο Νικόλας, πάνω στη ζάλη του, δεν καταλάβαινε τι γύρευαν τα δελφινάκια από έναν άνθρωπο και γι' αυτό τα είχε τελείως χαμένα. Όμως εκείνα ήξεραν πολύ καλά τη δουλειά τους. Τον ακουμπούσαν απαλά με τη ράχη τους, ώσπου τον ανάγκασαν να γυρίσει και να σταθεί όρθιος μες στο νερό. Τότε, ένα απ' αυτά χώθηκε κάτω απ' τα σκέλια του και τον σήκωσε απαλά προς τα πάνω. «Λες να θέλουνε να με βγάλουνε στη στεριά;» σκέφτηκε ο Νικόλας και, καθώς το δελφίνι έβγαине στον αφρό, αυτός ξάπλωσε πάνω στη ράχη του αποκαμωμένος και πιάστηκε απ' το φτερό της πλάτης.

Τότε, δύο άλλα δελφίνια ήρθαν και στάθηκαν δεξιά κι αριστερά και τον κρατούσαν για να μη γλιστρήσει.

«Ετούτα θέλουνε παιχνίδια» σκέφτηκε ο Νικόλας για τα δελφίνια «ενώ εγώ χάνομαι. Τώρα θα κάνουνε καμιά βουτιά και θα με πνίξουνε μια ώρα αρχύτερα».

Και μέσα στη ζάλη του άρχισε να τραγουδάει το τελευταίο, όπως πίστευε, τραγούδι της ζωής του: «Το κάστρο της Αστροπαλιάς, το κάστρο της Αστροπαλιάς έχει όμορφα κορίτσια, τούρνα, τούρνα, μας έπιασε φουρτούναααα».

Τα δελφίνια όμως δε φύγανε, αλλά άρχισαν να κολυμπούν προσεκτικά προς το νησί, ενώ κάθε τόσο η τρύπα που έχουν στον σβέρκο τους άνοιγε, για να πάρουν μια βαθιά ανάσα. Και ήταν πολύ προσεκτικά στο δύσκολο έργο τους. Μόνο δυο φορές τους γλίστρησε ο μισοπεθαμένος Νικόλας, μα τον ξανάφεραν πάλι στη σωστή θέση.

Με πείσμα και υπομονή τα δελφίνια χρειάστηκαν πάνω από μισή ώρα, ώσπου να οδηγήσουν τον Νικόλα σε μια ακρογιαλιά, όπου βρισκόταν κι ένα εκκλησάκι. Μόνο όταν έφτασαν λίγα μέτρα από την αμμουδερή παραλία, απομακρύνθηκαν, ενώ τα πόδια του Νικόλα ακουμπούσαν κιόλας στο βυθό. Σε λίγο ο νεαρούλης έβγαινε τρεκλίζοντας¹⁰ στη στεριά. Γύρισε κι αποχαιρέτισε τα δελφινάκια που τον είχανε σώσει, κι ύστερα έπεσε μισοπεθαμένος στην αμμουδιά.

¹⁰ **τρεκλίζω:** περπατώ χωρίς σταθερότητα

Δύο ώρες μετά, τον είδε από ψηλά ένας τσοπάνης, που είχε βγάλει τα γίδια του στη βοσκή. Έτρεξε κοντά του και προσπάθησε να τον συνεφέρει δίνοντάς του μια γουλιά τσικουδιά¹¹. Όταν συνήλθε, ο Νικόλας διηγήθηκε την απίστευτη περιπέτειά του στον τσοπάνη, καθώς εκείνος τον πήγαινε, καβάλα στο μουλάρι, για το σπίτι του.

Στην αρχή όλοι νόμιζαν στο χωριό πως ο Νικόλας τρελάθηκε από το φόβο του και βλέπει όνειρα. Χρειάστηκε πολλή ώρα για να πιστέψουν πως όλα αυτά που τους έλεγε ήταν αληθινά. Από τότε ο πατέρας του Νικόλα, ο Κωσταντής, ορκίστηκε πως δε θα ξαναπειράξει δελφίνια, κι ας του χαλάνε καμιά φορά τα δίχτυα, γιατί αυτά, μάτια μου, δεν είναι ζώα, είναι άνθρωποι και κάτι παραπάνω.

¹¹ η τσικουδιά: ποτό με πολύ αλκοόλ που παράγεται στην Κρήτη, η ρακή

ΚΑΤ. 1. Ο Νικόλας σώθηκε γιατί...
Πες την ιστορία με λίγα λόγια.

ΚΑΤ. 2. Ο καπετάν Κωσταντής λέει για τα δελφίνια ότι «αυτά είναι άνθρωποι και κάτι παραπάνω». Πώς καταλαβαίνεις αυτή τη φράση;

Πώς αντιδράς σε τέτοια ιστορία; Σου φαίνεται πιθανό ή αδύνατο αυτό που συνέβη στο Νικόλα; Δικαιολόγησε την άποψή σου.

Τα δελφίνια, όπως και οι φώκιες, συχνά σκίζουν τα δίχτυα των ψαράδων, όπως λέει και ο πατέρας του Νικόλα. Αν εσύ ήσουν ψαράς και έβγαζες χρήματα μόνο από το ψάρεμα, τι θα έκανες αν τα δελφίνια σου έσκισαν τα δίχτυα;

ΛΕΞ. 1. α) Ποια λέξη δεν ταιριάζει με τις υπόλοιπες;

σκυλόψαρο, δελφίνι,
ξιφίας, καρχαρίας
καΐκι, βάρκα, φερμπότ,
ψαρότρατα

σβέρκος, ράχη, σκέλια,
επιγονατίδα, μουσοούδα

σκούρουπο, μπουρένι,
ηλιοβασίλεμα, αυγή

δίχτυ, παραγάδι, ψάρι,
καλάμι, καθετή

β) Ποια γενική έννοια αντιστοιχεί στις λέξεις που έμειναν σε κάθε ομάδα;
Προσοχή! Δύο γενικές έννοιες δεν αντιστοιχούν πουθενά.

μικρά σκάφη

διαστήματα ημέρας

άγρια ψάρια

όργανα για ψάρεμα

όργανα γυμναστικής καιρικές συνθήκες

μέρη ανθρώπινου σώματος

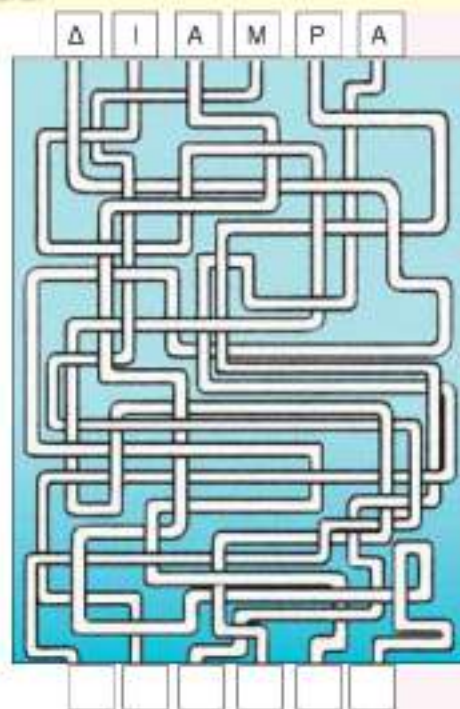
Τι κάνουμε αν συναντήσουμε δελφίνια;

1. Πρώτα απ' όλα ελαττώνουμε την ταχύτητα του σκάφους και δεν αλλάζουμε απότομα κατεύθυνση.
2. Προσπαθούμε να μείνουμε σε απόσταση τουλάχιστον 100 μέτρων από το κοπάδι, για να μην τραυματίσουμε τα μικρά.
3. Αν θελήσουμε να τα χαζέψουμε για λίγη ώρα ή να τα βγάλουμε φωτογραφίες, καλύτερα να σβήσουμε τη μηχανή του σκάφους.
4. Αν όμως τα δούμε να χτυπάνε την ουρά ή το κεφάλι τους στην επιφάνεια της θάλασσας, σημαίνει ότι έχουν ενοχληθεί από την παρουσία μας.
5. Αν εντοπίσουμε ένα τραυματισμένο ή άρρωστο δελφίνι, ειδοποιούμε αμέσως το Λιμεναρχείο ή το Ερευνητικό Κέντρο Περιθαλψής και Διάσωσης Κητωδών ΑΡΙΩΝ. Ακόμα κι αν το δελφίνι μένει ακίνητο, ίσως ζει ακόμα. Μπορούμε να το διαπιστώσουμε αν αγγίζουμε απαλά το μάτι ή το ρουθούνι του στην κορυφή του κεφαλιού.
6. Εάν βρίσκεται στα ρηχά, το κρατάμε σταθερό μπρούμυτα, προσέχοντας το ρουθούνι του να βρίσκεται συνέχεια έξω από το νερό και σκεπάζουμε την πλάτη του με ανοιχτόχρωμο βρεγμένο ύφασμα.
7. Απομακρύνουμε τον πολύ κόσμο. Τα δελφίνια καταλαβαίνει ότι το βοηθάμε, αλλά συνεργάζεται μόνο με δύο άτομα, ενώ με το πλήθος αγχώνεται και η κατάσταση του χειροτερεύει.

Στο «ΟΙΚΟ» της Καθημερινής, Ιούνιος 2003 – Με αλλαγές

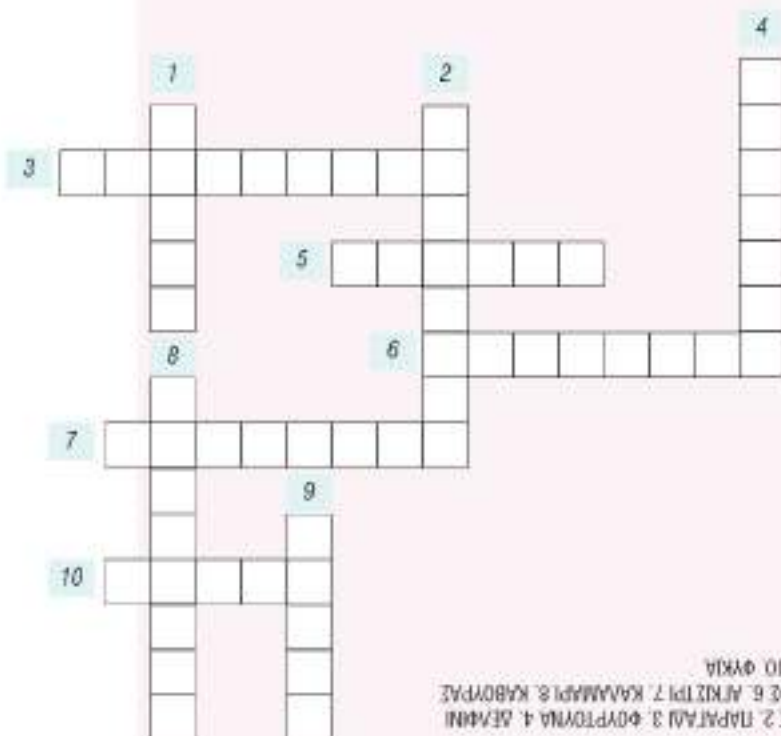
Ποπδό! μια ψαρούκλα...

Τι ψάρι είναι αυτό που έπιασε ο Νικόλας. Αν σε τρώει η περιέργεια κατέβασε» ένα ένα γράμμα ακολουθώντας τη διαδρομή του από τα τετραγωνάκια πάνω στα τετραγωνάκια κάτω.

Πάμε για ψάρεμα;

Ακολούθησε το Νικόλα και τον καπετάν Κωσταντή στο ψάρεμα και λύσε το εικονόλεξο, συμπληρώνοντας στα τετράγωνα τις λέξεις που αντιστοιχούν στους αριθμούς.

1. ΒΥΘΟΣ 2. ΠΑΡΑΤΑΛΗ 3. ΦΟΡΤΟΓΟΝΑ 4. ΔΕΛΦΙΝΙ
5. ΓΑΡΟΣ 6. ΑΓΚΙΣΤΡΗ 7. ΚΑΝΑΜΑΡΙ 8. ΚΑΒΟΥΡΑΣ
9. ΚΑΙΟ 10. ΦΥΚΙΑ

ΚΑΤΕΡΙΝΑ, ΙΝΦΑΝΤΑ, ΜΑΡΙΑ

Ερωτεύομαι και κάνω
τις επιλογές μου...

Η Κατερίνα με τις δύο αδερφές της, την Ινφάντα και τη Μάρια, ζουν με τη μητέρα τους, τη θεία Τερέζα και μια γιαγιά υπηρέτρια, τη Ροδιά. Πρόκειται για τρεις αγαπημένες αδερφές που παίζουν μαζί και συζητούν μεταξύ τους ότι τους απασχολεί. Στις συζητήσεις τους κυρίαρχο θέμα είναι ο έρωτας. Και οι τρεις κοπέλες ερωτεύονται, αλλά η καθεμιά βιώνει τον έρωτα με το δικό της ξεχωριστό τρόπο. Η Κατερίνα είναι ερωτευμένη με ένα νέο, τον Δαβίδ, ο οποίος ζει με τη μητέρα του, τη Ρουθ. Η Ινφάντα ενδιαφέρεται για έναν άλλο νεαρό, το Νικητή, αλλά σε μικρότερο βαθμό από την Κατερίνα. Περισσότερα της αρέσει να ασχολείται με το αλγόθ της, το Ριμαίο. Η μεγαλύτερη απ' τις τρεις τους, η Μάρια, φιλετάρει με το Μάριο.

ΚΑΤΕΡΙΝΑ ♥ ΚΑΙ ♥ ΔΑΒΙΔ

Η Ρουθ έδειξε μεγάλη χαρά που με είδε:

— Έχω τόση ανάγκη από παρέα, είπε. Θέλω να μιλάω σ' έναν άνθρωπο. Να μιλάω, να κουβεντιάζω. Μεγάλη μοναξιά εδώ... Σάμπως να μελαγχόλησε για μια στιγμή, ήταν παράξενο για τη Ρουθ.

— Έχεις το Δαβίδ, τόλμησα να πω.

— Α, ο Δαβίδ είναι ένας εγωιστής.

Κι άρχισε να λέει για το Δαβίδ, για το δύσκολο χαρακτήρα του, για το πως κλείνεται μέρα νύχτα απάνω και διαβάζει, διαβάζει...

— Έχει μόνο μυαλό, είπε. Δεν έχει καρδιά.

Έκανα τάχα πως δεν καταλάβαινα, για να πει περισσότερα. Μα και εκείνη είχε όρεξη να μιλήσει.

— Είναι εγκεφαλικός¹ τύπος, είπε. Προχτές ακριβώς διάβαζα ένα βιβλίο που... Τι έλεγα;... Για το Δαβίδ, ναι... Προχτές λοιπόν διάβαζα ένα βιβλίο που έκανε τη διάκριση των αισθηματικών² ανθρώπων από τους εγκεφαλικούς. Έλεγε μάλιστα ότι οι αισθησιακοί³ είναι οι εγκεφαλικοί. Εγώ το μπερδεύα πάντα λιγάκι, νόμιζα πως αισθηματικός κι αισθησιακός ήταν το ίδιο. Ας είναι. Ο Δαβίδ λοιπόν...

Τώρα γελούσε και μίλαγε ζωηρά. Τα μαλλιά της κουνιούνταν πέρα δώθε, σάμπως να 'κανε μικρά πηδηματάκια παιδιού που δε στέκει στην ίδια θέση.

— Τι καλά που ήρθες... Δεν ήξερα πώς θα πέρναγε το πρωινό.

Με πήρε απ' το χέρι να με πάει στην κάμαρά της, να μου δείξει τις αλλαγές που είχε κάνει. Αυτή τη φορά οι κουρτίνες, το σκέπασμα του κρεβατιού, το τραπεζομάντιλο στο μικρό τραπεζάκι, τα μαξιλάρια που σέρνονταν κάτω, είχανε χρώμα κιτρινοκόκκινο, σαν τα φθινοπωριάτικα πλατανόφυλλα...

Είχαν αλλάξει και οι φωτογραφίες στους τοίχους και τα διάφορα ζώα πάνω στην τουαλέτα και στις εταζέρες ήταν περισσότερα. Της μίλησα τότε για τα γραμματόσημα και πως ήθελα να ρίξω μια ματιά στον κατάλογο. Ενθουσιάστηκε, χτύπησε τα χέρια.

— Τι καλή ιδέα! Φώναξε. Τι καλή ιδέα! Θ' αρχίσω κι εγώ ν' ασχολούμαι πάλι με τα γραμματόσημα.

Σηκώθηκε, βημάτισε πάνω κάτω, άνοιξε συρτάρια, ντουλάπες, γεμάτη όρεξη γι' αυτό που θα 'κανε.

— Πάμε να τ' απλώσουμε στο τραπέζι της τραπεζαρίας, είπε, που είναι μεγάλο.

1. εγκεφαλικός, -ή, -ό: που πράττει με βάση τη λογική

2. αισθηματικός (άνθρωπος): που πράττει με βάση τα συναισθήματά του

3. αισθησιακός, -ή, -ό: που προκαλεί ερωτικά συναισθήματα

Δεν τόλμησα να πω πως η τραπεζαρία δεν είχε παράθυρο και πως θα 'ταν στενόχωρο να καθίσει κανείς με το ηλεκτρικό, ενώ τέτοια ώρα έξω έλαμπε ο ήλιος.

— Θ' ανάψουμε κι όλα τα φώτα, είπε με χαρά. Έτσι φωτισμένη και κενή, η τραπεζαρία έμοιαζε να περιμένει καλεσμένους και να 'ταν βράδυ. Καθίσαμε με τη Ρουθ κάτω απ' τα πολλά φώτα, μέσα στα χαρτιά και τα βιβλία. Είχαμε κι ένα φακό και κοιτούσαμε πού και πού.

— Οι δυο γερο-σοφοί που θυσιάσανε τη ζωή τους για την επιστήμη, είπε ο Δαβίδ σιγογελώντας την ώρα που κατέβηκε από πάνω.

Δε μου πρότεινε να με συνοδέψει. Ήταν μεσημέρι, ίσως γι' αυτό. Αλλά ήταν και σαν να μην είχαμε ποτέ πάει περίπατο οι δυο μας, σαν να μην είχαμε δει τις καλαμιές. «Α, θα 'ρθει μέρα που θα σ' εκδικηθώ, Δαβίδ» μουρμούρισα.

Στο μεταξύ όμως δεν είχα παρά να πηγαίνω στη Ρουθ και να κοιτάζουμε μαζί τα γραμματόσημα. Ήταν μια δουλειά πολύ βαρετή, επαναστατούσα μέσα μου. Εκεί που η Ρουθ μιλούσε μ' έπιανε αφηρημάδα, σηκώνόμουν, πήγαινα ν' αγγίξω τα έπιπλα...

Όλη αυτή η στενοχώρια ξεσπούσε στον έρωτά μου και τον μίκραινε. Μιλούσα του Δαβίδ εχθρικά, με κάποια κακία. Μ' εμποδίζε να χαρώ τον πρωινό ήλιο, δε θα του το συγχωρούσα. «Έλα κι αύριο, έλα κι αύριο» έλεγε η Ρουθ, κι εγώ πήγαινα για να τον δω. Τον κοίταζα όμως με άγριο βλέμμα, κι εκείνος, για εκδίκηση, έδειχνε επιφύλαξη⁴ στους τρόπους, τυπικότητα θα 'λεγα.

Μα και στο σπίτι είχα γίνει πολύ νευρική. Μάλωνα με τις αδερφές μου για το παραμικρό και με τη μητέρα το ίδιο. Μιλούσα άσχημα στη θεία Τερέζα –πάντα είχα μια τάση να την πληγώνω λιγάκι– και παίδευα τη Ροδιά. Δεν τολμούσε κανείς να μου μιλήσει. «Για δες κακία που έχει στα μάτια της» έλεγε η Ροδιά. «Για δες πείσμα...». Μια μέρα που τσακωθήκαμε με την Ινφάντα, δεν ξέρω πως μου 'ρθε και της τσίμπησα το μπράτσο. Το μετάνιωσα όμως, ω! πόσο το μετάνιωσα. Της ζήτησα να με συγχωρέσει κι εκείνη με συγχώρεσε.

Για όλα τούτα βέβαια έφταιγε ο Δαβίδ, το φθινόπωρο ερχόταν, και η θεληματική μου φυλάκιση μες στην ανήλιαγη⁵ τραπεζαρία, κάθε πρωί. «Αυτό σ' το χαρίζω», έλεγε η Ρουθ «κι αυτό κι αυτό». Μου χάριζε όσα γραμματόσημα είχε διπλά, κι εγώ ευχαριστούσα τάχα με θέρμη, ενώ ονειρευόμουναι και περίμενα με λαχτάρα τη στιγμή που θα τα 'καιγα.

4. η επιφύλαξη: συμπεριφορά που χαρακτηρίζεται από δισταγμό, αμφιβολία προς τον άλλο

5. ανήλιαγη (τραπεζαρία): που δεν έχει ήλιο

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Η Κατερίνα πηγαίνει στο σπίτι του Δαβίδ...

- ☐ ...για να θαυμάσει τη συλλογή γραμματοσήμων που έχει η Ρουθ.
- ☐ ...για να δει τις αλλαγές που έκανε η Ρουθ στο σπίτι.
- ☐ ...για να μιλήσει έστω και για λίγο με το Δαβίδ.
- ☐ ...για να κάνει το χατίρι του Δαβίδ.

ΚΑΤ. 2. Η Κατερίνα στο τέλος είχε γίνει νευρική και επιθετική. Γιατί συνέβη αυτό; Βάλε γ' στο σωστό.

- ☐ Γιατί ο Δαβίδ δεν της έδινε καμία σημασία.
- ☐ Γιατί ερχόταν το φθινόπωρο.
- ☐ Γιατί κλεινόταν στο σπίτι με τη Ρουθ.
- ☐ Για όλους τους παραπάνω λόγους.

ΚΑΤ. 3. Ποιες από τις παρακάτω λέξεις, νομίζεις, ότι ταιριάζουν στο χαρακτήρα της Κατερίνας; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

- αισθηματική
- εγκεφαλική
- παρορμητική
- αναιόθητη
- μικρόψυχη

ΙΝΦΑΝΤΑ ΚΑΙ ΝΙΚΗΤΑΣ

Λες και πετούσε ο Ρωμαίος το άλλο πρωί. Η Ινφάντα έσφιγγε τα γόνατα πάνω στην κοιλιά του και άφηνε τα γκέμια¹ ελεύθερα. Τα μαλλιά της ανέμιζαν. Μεθούσε. Ήταν δικιά της η ζωή όταν έτρεχε με τ' άλογο. Την κατακτούσε. Ένιωθε τον παλμό του νέου ζώου και κάτι σκιρτούσε² μέσα της.
— Μπράβο, Ρωμαίο! Τρέχα, Ρωμαίο!

1. το γκέμι του αλόγου

2. κάτι σκιρτά μέσα μου: η καρδιά μου χτυπά πολύ δυνατά, αναστατώνομαι

Μια λαχτάρα. Κι η ματιά της χανόταν μακριά, επίμονη, σαν για να τρυπήσει σκοτάδια που δεν υπήρχαν. Άξιζε η ζωή να την κατακτήσεις και να την κατακτήσεις δίχως φόβο, ελεύθερα, καθώς έτρεχε τώρα. Ήτανε τόσο ευλύγιστα και πλαστικά τα μέλη της ετούτη τη στιγμή, που και να 'πεφτε τρέχοντας, δε θα πάθαινε τίποτα. Κι από γκρεμό να 'πεφτε, πάλι δε θα πάθαινε τίποτα. Θα κατακυλάγε³ λίγο, κουλουριασμένη σαν μικρό γατάκι κι ύστερα θα τέντωνε χέρια και πόδια και θ' ανακάθιζε⁴ να κοιτάζει τα γύρω. Ο αέρας της χαστούκιζε το πρόσωπο. Ήθελε να φτάσει λίγο πριν απ' αυτόν και να τον περιμένει. Θα μπορούσε στο μεταξύ να ξαπλώσει στα θυμάρια.

Την είχε προλάβει όμως. Καθόταν απάνω στο πηγάδι, σκυφτός, και πίσω στην πλάτη το γαλάζιο πουκάμισο φούσκωνε απ' τον αέρα. Είχε πλέξει τα χέρια και κοίταζε χάμω. Μια απέραντη μοναξιά φαινόταν στη στάση του. Ούτε άκουσε το ποδοβολητό⁵ του αλόγου. Τούτο την πείσμωνε κάπως.

— Νικήτα! φώναξε.

Κι εκείνος απόρησε που η φωνή της ήταν τόσο σκληρή.

Κάτι πάλι τους είχε χωρίσει. Άρχισαν να μιλούν για τα συνηθισμένα. Μόνο που συμφώνησαν να μην έρχεται να την παίρνει από το σπίτι της, ν' ανταμώνουν εδώ και κρυφά. Θα 'χε να κρύβει ένα μυστικό, κι εκείνος το ίδιο.

— Το θέλεις αυτό; τη ρώτησε.

— Ναι, το θέλω.

— Γιατί;

3. κατακυλώ: κυλώ με μεγάλη ταχύτητα προς τα κάτω

4. ανακαθίζω: αναστηκάνομαι

5. το ποδοβολητό (του αλόγου): ο θόρυβος που κάνει το άλογο όταν τρέχει

Την κοίταζε. Εκείνη γύρισε αλλού το βλέμμα. Είναι δύσκολο να 'σαι ελεύθερος, όπως όταν τρέχεις με τ' άλογο. Σιωπούσε.

— Γιατί; Ξανάπε ο Νικήτας.

— Δεν ξέρω, δεν υπάρχει γιατί.

Η φωνή της ήταν ψυχρή πια, και το βλέμμα του λυπημένο.

Αχ, να μπορούσε να πλέξει τα χέρια γύρω απ' το λαιμό του και να πει «Νικήτα, δε θέλω το βλέμμα σου να 'ναι λυπημένο, ποτέ πια να μην το δω λυπημένο...».

— Δεν υπάρχει γιατί, εξακολούθησε. Τι θες να πεις; Δεν καταλαβαίνω. Κι η Κατερίνα που έλεγε πως ήταν όλα απλά...

Κάποιες φορές που ήταν με τον Νικήτα πήγαινε και χάιδευε το κεφάλι του Ρωμαίου. Το χέρι της κατέβαινε απ' τα αυτιά στη μύτη του, ύστερα το περνούσε πάνω απ' τα μάτια του απαλά. Κι όταν ο Ρωμαίος χλιμίντριζε, ακουμπούσε απάνω του, άγγιζε τη μύτη του με τη μύτη της, ενώ τα μάτια της βυθίζονταν στα δικά του.

Ο Νικήτας έδειχνε κάποιον εκνευρισμό.

— Πώς το αγαπάς αυτό το άλογο, έλεγε πικρά.

— Με βοηθάει και νικάω, αποκρινόταν γελώντας.

— Τι νικάς;

— Τη ζωή, τα δέντρα, την απόσταση, δεν ξέρω. Τρέχω και νικάω.

Γελούσε.

Του μίλησε για μια μέρα που, δίχως τη θέλησή της, στον ανήφορο του βουνού άρχιζε να καλπάζει⁶ και που τίποτα δεν το σταμάτησε.

— Γι' αυτό τ' αγαπάω, είπε.

⁶ καλπάζω (για άλογο): τρέχω γρήγορα

ΚΑΤ. 1. Βάλε ✓ στο σωστό.
Της Ινφάντας της αρέσει πολύ να τρέχει με το άλογό της, γιατί έτσι...

- ☐ ...ξεχνάει τα προβλήματα της καθημερινότητας.
- ☐ ...αισθάνεται ελεύθερη και απρόμητη.
- ☐ ...φτάνει στο ραντεβού πιο γρήγορα από το Νικήτα.
- ☐ ...απολαμβάνει τον αέρα που της χαλαρώνει το πρόσωπο.

ΚΑΤ. 2. Η Ινφάντα ήθελε να κρατάει μυστικές τις συναντήσεις της με το Νικήτα.
Τι δείχνει το γεγονός αυτό για την κοπέλα;

ΚΑΤ. 3. Ποια λέξη, νομίζεις, ταιριάζει καλύτερα στην Ινφάντα; Βάλε ένα ✓ και προσπάθησε να δικαιολογήσεις την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

- ☐ Ανεξάρτητη
- ☐ Δειλή
- ☐ Ξερακέφαλη

Όταν σου αρέσει κάποιος/α πώς φέρεσαι; Πας και του/της το λες κατευθείαν ή ακολουθείς κάποια άλλη τακτική;

Νομίζεις πως αλλιώς πλησιάζουν τα αγόρια τα κορίτσια και διαφορετικά τα κορίτσια τα αγόρια;

Ποια είναι η αντίδραση των γονιών/κηδεμόνων όταν καταλάβουν πως τα παιδιά τους έχουν μια σχέση, δηλαδή «τα 'χουν φτιάξει»;

ΜΑΡΙΑ ΚΑΙ ΜΑΡΙΟΣ

Όσο για το Μάριο, είναι φανερό πως μόνο τη Μαρία λογαριάζει. Το κατάλαβα από χρόνια τώρα. Είμαστε ανεβασμένοι στη μεγάλη συκιά και παίζαμε τα «φρούρια»¹, δίχως να ξέρουμε πως θα 'ταν ο τελευταίος χρόνος που τα παίζαμε, πως μεγαλώναμε μέρα με την ημέρα, ώρα με την ώρα, όταν είδα το Μάριο ν' αγγίζει το κορμί της Μαρίας, κατά λάθος, απάνω στο παιχνίδι, να κοιτάει από κάτω καθώς ήταν –γιατί εμείς ήμαστε ψηλά, οι κυρίες του πύργου, και εκείνος στη γη ο κατακτητής– και να χλωμαίνει, να χλωμαίνει...

— Μάριε, του φώναξα, τι έπαθες;

— Με πείραξε ο ήλιος, ψέλλισε².

Κι έπειτα από λίγο:

— Δεν ξαναπαίζω τα φρούρια.

1. τα φρούρια: (εδώ) είδος παιχνιδιού

2. ψελλίζω: λέω με δυσκολία και με χαμηλή φωνή τις λέξεις

Μα ούτε να παλέψει ήθελε πια μαζί της, γιατί ριχνόταν απάνω του ολόσωμη και όταν δεν κατάφερνε να τον νικήσει, τον δάγκωνε και τον γρατσούνιζε.

Έτσι, από κείνη τη χρονιά, πάψανε τα παιχνίδια.

Επιδιοθήκαμε³ στη μελέτη και σε σκέψεις σοβαρές. Ο Μάριος έρχεται τώρα αραιά και πού, τ' απογεύματα, συγυρισμένος, μ' έναν τόνο κάπως επίσημο. Δε θέλει να του χαλάμε τα μαλλιά, όπως τότε. Απ' τον καιρό, μάλιστα, που 'γινε φοιτητής κάνει τον σπουδαίο. Διαβάζει βιβλία χοντρά και βαριά και, όταν του προτείνουμε να πάμε περίπατο ή εκδρομή, μας λέει ότι λυπάται πολύ αλλά έχει μελέτη ή πρέπει να πάει στην Αθήνα, στα εργαστήρια. Θα γίνει γιατρός ο Μάριος, χειρουργός.

Καθώς μεγάλωναν και ωριμάζαν, η σκέψη της Μαρίας με το Μάριο προχωρούσε και...

Ο Μάριος έρχεται συχνά, τα βράδια, και μας κρατάει συντροφιά. Είναι μέρες που είναι εύθυμος και άλλες που είναι μελαγχολικός. Η Μαρία είναι ίδια κάθε μέρα. Μόνο που κάτι μοιάζει να θεριεύει⁴ μέσα της.

— Μη νομίζεις πως είμαι αλυσοδεμένη μαζί σου, είπε ένα βράδυ του Μάριου μες στην ηρεμία του κήπου.

Μια λαχτάρα να φύγει... Ξέρει πως είναι η τελευταία της ευκαιρία.

— Δεν αλυσοδένω κανέναν, Μαρία. Είσαι ελεύθερη. Αν... αν δε θες να παντρευτούμε...

Κατεβάζει το κεφάλι, γεμάτη απορία για τα λόγια της, για όλα. Ψάχνει τα μάτια του μες στο σκοτάδι και το χέρι του το παίρνει και το σφίγγει.

— Μη μ' ακούς, Μάριε. Το ξέρω πως θα γίνω γυναίκα σου. Και το θέλω.

3. επιδομαι: ασχολούμαι σοβαρά με κάτι

4. θεριεύω: γίνωμαι άγριος, αγριεύω

ΚΑΤ. 1. Η Μαρία και η Ινφάντα φαίνεται να έχουν ένα κοινό χαρακτηριστικό. Ποιο είναι αυτό; Βάλε ένα ✓ στο σωστό;

- ☐ «Κυνηγούν» κάποιον που αδιαφορεί.
- ☐ Φοβούνται τη δέσμευση.
- ☐ Συμπεριφέρονται άσχημα στον αγαπημένο τους.
- ☐ Θέλουν να έχουν το πάνω χέρι στη σχέση τους.

ΚΑΤ. 2. Θέλεις να βάλεις έναν άλλο τίτλο σε κάθε κείμενο; Διάβασε τους παρακάτω τίτλους και βρες ποιος ταιριάζει σε κάθε ζευγάρι;

Ζευγάρια

Τίτλοι

Κατερίνα και Δαβίδ

Ναι... θέλω

Ερωτευμένη με έναν «εξωγήινο»

Όλα για τον έρωτα

Ινφάντα και Νικήτας

Μην περιμένεις πια...

Ζήτη η ελευθερία!

Μαρία και Μάριος

ΚΑΤ. 3. Δύο από τα τρία ζευγάρια του βιβλίου τελικά χωρίζουν. Φαντάζεσαι ποια είναι αυτά; Προσπάθησε να δικαιολογήσεις την άποψή σου μέσα από το κείμενο.

ΛΕΞ. 1. Βρες τα όμοια και τα αντίθετα, όπως στο παράδειγμα:

ανεξάρτητος = ελεύθερος ≠ εξαρτημένος

ανεξάρτητος

συντροφιά

υπολογίζω

παγερός

αδειος

καταθλιβόμαι

εύκαμπτος

πληκτικός

μελαγχολώ

βαρετός

λογαριάζω

ευλόγιος

ελεύθερος

ψυχρός

κενός

παρέα

αγνώω

εξαρτημένος

ενδιαφέρων

ευθυμώ

πλήρης

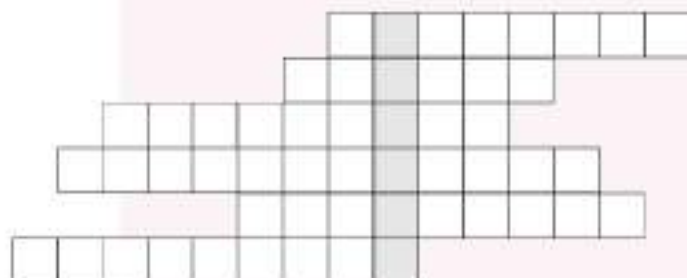
μοναξιά

αλύγιος

θερμός

ΛΕΞ. 2. Θα βρεις τις λέξεις της παρακάτω ακροστιχίδας; Κάθετα σχηματίζεται μια λέξη που αποτελεί τη βασική έννοια των παραπάνω κειμένων.

1. Βρίσκεται σε κατάσταση εκνευρισμού, δεν είναι ήρεμος. Είναι...
2. Όταν είσαι ερωτευμένος, η ... σου χτυπάει δυνατά και πάει να σπάσει.
3. Νιώθω λύπη ή ντροπή για κάτι που έκανα, εύχομαι να μην είχε συμβεί.
4. Όταν κάποιος ακολουθεί τα συναισθήματά του, λέμε ότι είναι...
5. Αισθάνομαι θλίψη, απογοήτευση.
6. Δεν έχει δεσμεύσεις, υποχρεώσεις, περιορισμούς. Είναι...

Οι ασκήσεις λεξιλογίου αφορούν όλα τα κείμενα της ενότητας «Εγώ κι εσύ»

Ο ιππότης αρχικά ήταν αυτός που πολεμούσε έφιππος, δηλαδή σε αλόγα. Το Μεσαίωνα, από το 12ο αιώνα και μετά, η ιπποσύνη ήταν αποκλειστικό δικαίωμα των ευγενών και αργότερα οι ιππότες άρχισαν να οργανώνονται σε τάγματα! Κάθε ιππότης όφειλε να προστατεύει τους αδύναμους και να βοηθά όσους τον είχαν ανάγκη.

1. το τάγμα: οργανωμένο σύνολο ιπποτών που υπακούουν στους ίδιους κανόνες και έχουν κοινούς στόχους

□ Ο νέος από την παιδική του ηλικία εγκατέλειπε την οικογένειά του, για να μάθει τις βασικές αρχές της ιππασίας και της μάχης. Ύστερα, έμπαινε στην υπηρεσία κάποιου συγγενή ή ενός ηγεμόνα και μάθαινε να συντηρεί τα όπλα και να υπηρετεί τον κύριό του. Αργότερα συμμετείχε σε αγώνες και αναλάμβανε τη θέση του ακολούθου. Τέλος, εάν ήταν θαρραλέος και είχε αποδείξει ότι διέθετε ιπποτισμό και τα χρήματα για να αποκτήσει και να διατηρεί τον εξοπλισμό του (άλογα, όπλα, πανοπλίες), είχε δικαίωμα να λάβει το χρίσμα και να γίνει «ένοπλος ιππότης».

□ Ορισμένες φορές το χρίσμα δινόταν ύστερα από κάποια μάχη, ενώ άλλες φορές διοργανωνόταν πολύ επίσημη τελετή. Προηγουμένως ή αμέσως μετά, τελούνταν λειτουργία στην εκκλησία. Ο ιππότης παραλάμβανε το ξίφος και τα σπιρούνια και ο βασιλιάς τον ακουμπούσε συμβολικά στον ώμο με το χέρι ή το σπαθί.

□ Ο ιππότης περνούσε το χρόνο του καβάλα στο άλογο, σε μάχες, πολέμους και ιπποτικούς αγώνες. Πολλοί ιππότες ήταν φτωχοί και ζούσαν με την ελπίδα να κάνουν την τύχη τους σε κάποια από τις περιπέτειες, κερδίζοντας πλούσια λάφυρα² ή με το να παντρευτούν μια δεσποινίδα με μεγάλη προίκα.

² το λάφυρο (συνήθως τα λάφυρα): κάθε αντικείμενο που αρπάζω/παιρνω, χωρίς να μου ανήκει, από τον εχθρό σε μάχη και πόλεμο

Ο ιππότης υποτασσόταν εκούσια³ στη θέληση της αγαπημένης του. Ο έρωτας του έδινε χαρά, ίσως βάσανα αλλά και μια ευκαιρία να κάνει ανδραγαθήματα⁴. Για να ευχαριστήσει την αγαπημένη του και να φανεί αντάξιός της, ανταγωνιζόταν τους άλλους ιππότες στην ανδρεία, τη δύναμη και το θάρρος, και έκανε κατορθώματα.

Claudine Glat (αφιήγηση), «Στα ίχνη... του βασιλιά Αρθούρου» – Με μικρές αλλαγές

Οι ιππότες ήταν εξειδικευμένοι στις μάχες με άλογα (ιππομαχίες) και στις κονταρομαχίες. Οι ιππομαχίες ήταν οργανωμένες μάχες μπροστά σε πλήθος. Λέγονταν και τουρνουά. Στα πρώτα τουρνουά αγωνίζονταν δύο πλευρές από 40-50 ιππότες και οι μάχες συνήθως κρατούσαν όλη την ημέρα! Γύρω στο 1200 οι αιματηρές συγκρούσεις μεταξύ των ιπποτών αντικαταστάθηκαν από τις κονταρομαχίες, δηλαδή από μονομαχίες εφίππων με κοντάρια⁵. Στην κονταρομαχία νικητής ήταν εκείνος που έριχνε τον αντίπαλό του από τη σέλα.

3. εκούσια: με τη θέλησή του/της

4. το ανδραγάθημα: γενναία πράξη, πολεμικό κατορθώμα

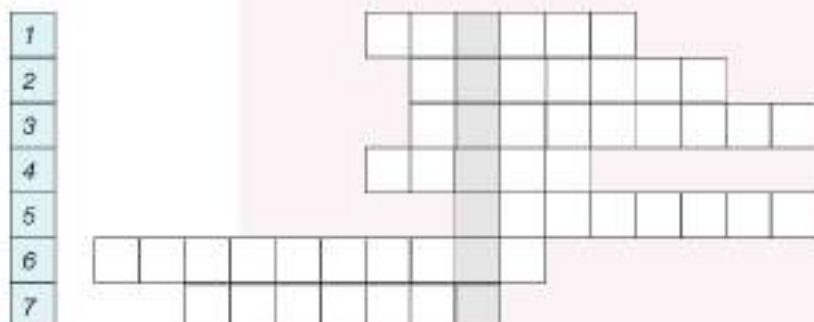
5. το κοντάρι: μακρύ και σκληρό ξύλο με αιχμηρή μύτη στο ένα του άκρο, το δόρυ

ΚΑΤ. 1. Διάλεξε τον τίτλο που ταιριάζει σε κάθε παράγραφο του κειμένου (σ. 68-69).
Πρόσεξε: δύο τίτλοι περισσεύουν.

1. Όλα για τον έρωτα
2. Οι ιπποτικοί αγώνες
3. Η εκπαίδευση του ιππότη
4. Ο ιππότης και το άλογό του
5. Το χρίσμα
6. Δύσκολες συνθήκες ζωής

ΚΑΤ. 2. Βρες τις λέξεις.

1. Ο ιππότης το λάμβανε συνήθως σε ειδική τελετή.
2. Ένας νέος, για να γίνει ιππότης, έπρεπε οπωσδήποτε να ξέρει...
3. Έτσι ονομαζόταν η οργανωμένη μάχη ιπποτών μπροστά σε πλήθος.
4. Ανήκε στον απαραίτητο εξοπλισμό του ιππότη.
5. Ο ιππότης συνήθως ήταν μέλος κάποιου...
6. Για την καρδιά της... του, περνούσε πολλές περιπέτειες.
7. Ο ιππότης δεν πολεμούσε πεζός αλλά...

Σήμερα, όταν λέμε για κάποιον άνδρα ότι είναι «ιππότης», εννοούμε ότι είναι πολύ ευγενικός και περιποιητικός απέναντι στις γυναίκες. Για παράδειγμα, ένας «ιππότης» δεν αφήνει ποτέ μια γυναίκα να γυρίσει μόνη της τη νύχτα στο σπίτι. Μπορείς να σκεφτείς και άλλα τέτοια παραδείγματα «ιπποτικής συμπεριφοράς»;

Ο ΔΟΝ ΚΙΧΟΤΗΣ

Ο Μιγκέλ Θερβάντες γράφει το μυθιστόρημά του «Δον Κιχότης από τη Μάντσα» (1605-1615) σε μια εποχή που ο ισπανικός ιπποτισμός έχει χάσει το κύρος του. Ο ήρωάς του είναι ένας μισάνθρωπος Ισπανός άρχοντας που θέλει να μιμηθεί τη ζωή των παλιών ιπποτών και ξεκινάει για μεγάλες περιπέτειες.

Πριν από πολλά χρόνια ζούσε στη Μάντσα της Ισπανίας, ένας καλοκάγαθος¹ άρχοντας, ο Δον Κιχότης. Ήταν ψηλός και ξερακιανός², με ένα τεράστιο μουστάκι. Όλη μέρα διάβαζε βιβλία με ιππότες και είχε σχεδόν τρελαθεί. Νόμιζε ότι υπήρχαν ακόμα ιππότες και ότι θα μπορούσε κι εκείνος να γίνει ένας από αυτούς. Μια μέρα, λοιπόν, έβγαλε από ένα σκονισμένο μπαούλο τη μισοσκουριασμένη πανοπλία του προπάππου του και τη φόρεσε. Έπειτα καβάλησε το γέρικο άλογό του, που το έλεγαν Ροσινάντη και ξεκίνησε για μεγάλες περιπέτειες.

Όπως κάθε ιππότης, έτσι και ο Δον Κιχότης χρειαζόταν μια όμορφη κοπέλα, που θα ήταν η αγαπημένη του και θα τον ενέπνεε³ για να πολεμά και να νικά τους αντιπάλους του. Τέτοια κοπέλα, βεβαίως δεν υπήρχε. Ο Δον Κιχότης την έπλασε λοιπόν με τη φαντασία του, την ονόμασε Δουλτσινέα και της αφιέρωσε κάθε μελλοντική του νίκη. Τη φαντάστηκε γλυκιά, τρυφερή, με λαμπερά μάτια και μακριά γυαλιστερά μαύρα μαλλιά. Κάθε τόσο νόμιζε πως την έβλεπε να του μιλάει και να τον καλεί προς το μέρος της. Στην πραγματικότητα, βέβαια, δεν ήταν η κοπέλα, αλλά κάποιο δέντρο. Πλησίαζε λοιπόν για να την αγκαλιάσει και έσπαγε τα μούτρα του στον κορμό του δέντρου. Ο Δον Κιχότης όμως δεν έδινε σημασία. Είπαμε, είχε μισοτρελαθεί και δεν έβλεπε αυτά που πράγματι συνέβαιναν, αλλά αυτά που ήθελε να συμβαίνουν.

1. καλοκάγαθος, -η, -ο: καλός, αγαθός και ήσυχος άνθρωπος

2. ξερακιανός, -ή, -ό: πολύ αδύνατος και με σκληρά χαρακτηριστικά

3. εμπνέω: δημιουργώ θετικά συναισθήματα σε κάποιον, του δίνω δύναμη, κουράγιο ή φαντασία

Πρώτη έγνοια του Δον Κιχότη ήταν να βρει κάποιον άρχοντα να τον χρίσει ιππότη, όπως είχε διαβάσει ότι γινόταν. Καθώς προχωρούσε καβάλα στο αλόγό του, είδε από μακριά ένα πανδοχείο⁴. Εκείνος όμως δεν κατάλαβε ότι ήταν πανδοχείο, γιατί με τα μάτια της φαντασίας του το έβλεπε σαν κάστρο. Πλησίασε, λοιπόν, στάθηκε μπροστά στον πανδοχέα και του είπε:

— Ευγενικό μου άρχοντα, δε θα φύγω από το κάστρο σου, αν δε με χρίσεις πρώτα ιππότη.

Ο πανδοχέας και η γυναίκα του άρχισαν να γελάνε στα κρυφά και αποφάσισαν να του κάνουν πλάκα. Έστησαν ένα γλέντι δήθεν προς τιμήν του.

Έπειτα τον έβαλαν να φυλάξει σκοπιά όλη νύχτα. Το επόμενο πρωί ο πανδοχέας τον έχρισε ιππότη, ενώ όλοι γύρω τους είχαν ξεκαρδιστεί στα γέλια. Παρ' όλα αυτά, ο Δον Κιχότης δεν κατάλαβε ότι τον κοροΐδευαν. Τώρα πια είχε πανοπλία και τον είχαν χρίσει ιππότη. Ένας γνωστός ιππότης όμως έπρεπε να έχει και ιπποκόμο⁵. Ο Δον Κιχότης δεν άργησε να βρει τη λύση. Περνώντας από ένα χωριό, συνάντησε το Σάντσο Πάντσα, ένα χωρικό κοντούλη, στρουμπουλό και χαζούλη, που άρμεγε την αγελάδα του. Χωρίς δεύτερη σκέψη, ο Δον Κιχότης του πρότεινε να γίνει ιπποκόμος του και του υποσχέθηκε ότι θα τον έκανε κυβερνήτη του πρώτου νησιού που θα κατακτούσε. Ο Σάντσο, χαζούλης καθώς ήταν, παράτησε αμέσως τη δουλειά του, τα έξι παιδιά και τη γυναίκα του και ακολούθησε το Δον Κιχότη.

⁴ το πανδοχείο: στα παλιά χρόνια κτίριο κτισμένο κοντά σε δρόμο ή πέρασμα που προσφέρει στέγη, τροφή και μερικές φορές ψυχαγωγία

⁵ ο ιπποκόμος: υπεύθυνος για την καθαριότητα, την υγεία και τη διατροφή των αλόγων

Ιππότης και ιπποκόμος κατευθύνονταν τώρα προς τη Σαραγόσα, όπου είχε διαβάσει ο Δον Κιχότης ότι γίνονταν στο παρελθόν οι ιπποτικοί αγώνες. Κάποια στιγμή είδαν μακριά στον ορίζοντα να σηκώνεται ένα σύννεφο σκόνης. Ο Δον Κιχότης είπε:

— Να είσαι έτοιμος Σάντσο. Πλησιάζει εχθρικός στρατός και θα πρέπει να συγκρουστούμε μαζί του.

— Μα, αφέντη, εγώ νομίζω πως βλέπω πρόβατα και όχι στρατιώτες, είπε διστακτικά ο Σάντσο.

— Σιωπή, ανόητε! Δεν ξέρεις τι σου γίνεται! Είναι στρατιώτες και μάλιστα πάνοπλοι.

Ο Σάντσο δεν τόλμησε να επιμείνει, παρ' όλο που τα πρόβατα είχαν πια πλησιάσει και φαίνονταν καθαρά.

Ο Δον Κιχότης σίγουρος πως ήταν στρατιώτες όρμησε στα πρόβατα και άρχισε να τα χτυπά με το δόρυ του. Οι βοσκοί όμως δεν άφησαν ανυπεράσπιστο⁶ το κοπάδι τους. Άρχισαν να πετάνε πέτρες στο Δον Κιχότη και, αν εκείνος δε φορούσε την πανοπλία και την περικεφαλαία του, θα μπορούσαν και να τον είχαν σκοτώσει.

6. ανυπεράσπιστος, -η, -ο: δεν μπορεί να προστατεύσει τον εαυτό του/της

Την επόμενη μέρα ο Δον Κιχότης και ο Σάντσο είδαν από μακριά τους μεγάλους ανεμόμυλους της Μάντσας. Ο Δον Κιχότης φώναξε:

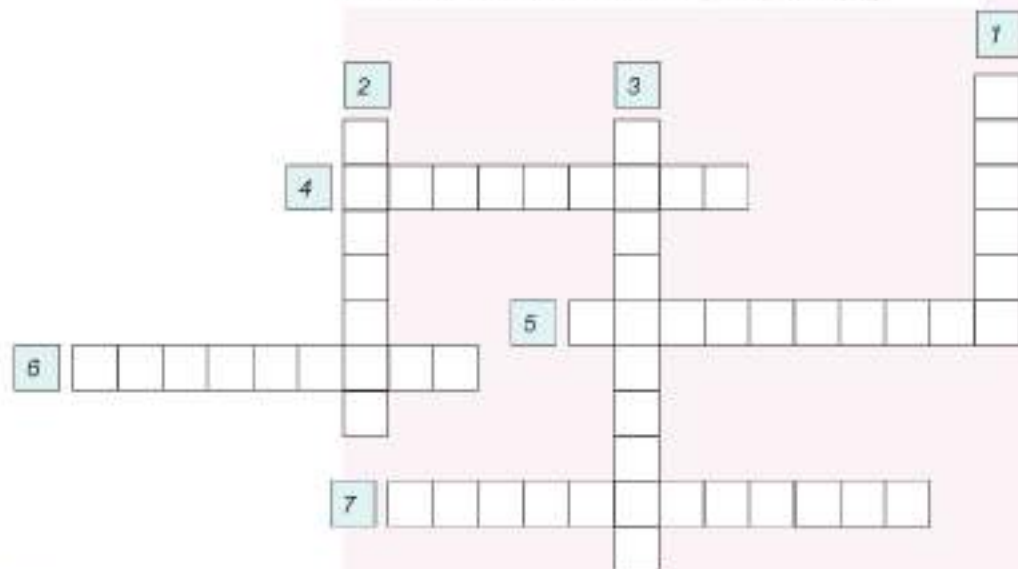
- Σάντσο, κοίτα, μας επιτίθενται γίγαντες!
- Αφέντη, μην ανησυχείς, ανεμόμυλοι είναι.
- Μα τι λες! Τα 'χεις τελείως χαμένα! Δεν τους βλέπεις ολόκληρους γίγαντες;

Και καθώς στο μεταξύ είχαν πλησιάσει, ο Δον Κιχότης επιτέθηκε με το δόρυ του. Τότε ακούστηκε ένας τρομερός θόρυβος: ο Δον Κιχότης βρέθηκε να γυρίζει γύρω γύρω, καθώς η πανοπλία του είχε σκαλώσει στο φτερό ενός ανεμόμυλου. Ύστερα από αρκετές προσπάθειες και με μεγάλη δυσκολία, ο Σάντσο κατάφερε τελικά να τον κατεβάσει.

Άλλη μια περιπέτεια είχε τελειώσει άδοξα για το Δον Κιχότη, που ήταν όμως αποφασισμένος να συνεχίσει τα ηρωικά του κατορθώματα...

ΚΑΤ. 1. Μίνι σταυρόλεξο: βρες τις λέξεις.

1. Ο Δον Κιχώτης ήταν από μια περιοχή της Ισπανίας, τη...
2. Τα πέρασε για στρατιώτες.
3. Νόμισε ότι του επιτίθενται γίγαντες αλλά ήταν μόνο...
4. Βάπτισε το γέρικο αλογό του...
5. Ήταν η βασίλισσα της καρδιάς του.
6. Περιέγραφε στο βιβλίο του τις περιπέτειες του Δον Κιχότη.
7. Τον ακολουθούσε σε όλα του ταξίδια. (δύο λέξεις)

ΚΑΤ. 2. Αν βάλεις τις φράσεις στη σωστή σειρά, θα διαβάσεις την υπόθεση του βιβλίου.

- ☐ – επιστρέφει στην πατρίδα του για να πεθάνει.
- ☐ – Παίρνει λοιπόν το όνομα Δον Κιχότης και ξεκινάει να πραγματοποιήσει μεγάλα υποτικά ανδραγαθήματα.
- ☒ – Ο Μιγκέλ Θερβάντες παρουσιάζει έναν Ισπανό γαιοκτήμονα,
- ☐ – που πιστεύει πως είναι γίγαντες.
- ☐ – Όταν όλες οι περιπέτειες του αποδεικνύονται ρομαντικές τρέλες,
- ☐ – Ο Δον Κιχότης επιτίθεται σε ανεμόμυλους.
- ☐ – ακολουθούμενος από τον πιστό του φίλο Σάντο Πάντσα.
- ☐ – και παίρνει τα κοπάδια από πρόβατα για στρατεύματα!
- ☐ – που λατρεύει τις ιστορίες των παλιών υποτών
- ☐ – και επιθυμεί να ζήσει όπως εκείνοι.

ΚΑΤ. 3. Το κείμενο που ακολουθεί αναφέρεται στον Δον Κιχώτη. Κάποιες πληροφορίες είναι καινούριες και κάποιες υπάρχουν και στο προηγούμενο κείμενο (σ. 72-75) αλλά με άλλα λόγια. Μπορείς να υπογραμμίσεις τις καινούριες πληροφορίες;

Δον Κιχώτης από τη Μάντσα ή Ινπότης της Ελεεινής Μορφής, όπως τον βάπτισε ο Σάντσο Πάντσα. Ο ήρωάς μας! Ψηλόλιγνος και μεσήλικας, με μυτερό γκρίζο γένι, ήταν ένας άρχοντας πολύ φτωχός από παράδες αλλά πολύ πλούσιος σε φαντασία. Ζούσε στην Ισπανία, στην ξακουσμένη επαρχία της Μάντσας. Αγαπημένη του ασχολία ήταν να καταβροχθίζει... «ιπποτικά μυθιστορήματα», απ' αυτά που εξιστορούσαν τα φοβερά και τρομερά ανδραγαθήματα των γενναίων ιπποτών! Κι όπως είχε αδυνατίσει από το πολύ διάβασμα, το λίγο φαγητό και τον ελάχιστο ύπνο, σιγά σιγά έχασε τα λογικά του και μπέρδευε τα κατορθώματα των ιπποτών με τα καθημερινά συμβάντα της ζωής του. Τι ήταν αλήθεια και τι ήταν ψέμα, τι ήταν σωστό και τι παραμύθι, δεν μπορούσε να ξεχωρίσει. Και μια και δυο, πήρε την απόφαση να περιοδεύσει τον κόσμο, σαν τους παλιούς περιπλανώμενους ιππότες, καβάλα πάνω σ' ένα άλογο και αρματωμένος από την κορυφή ως τα νύχια. Να πολεμάει τους γίγαντες και τους μάγους και να υπερασπίζεται τους κατατρεγμένους. Από πού ξεφύτρωσαν όλοι αυτοί; Μα από την πλούσια φαντασία του φυσικά!

Λέμε: «Ο Δον Κιχώτης έγινε σύμβολο». Για ποιο λόγο ή για ποιο πράγμα;

Πότε λέμε σήμερα για κάποιον ότι είναι Δον Κιχώτης και πολεμά ανεμόμυλους; Σκέψου τι ήταν οι ανεμόμυλοι για τον Δον Κιχώτη και μετά απάντησε.

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να βρεις την ερμηνεία των λέξεων που υπάρχουν στο παρακάτω σταυρόλεξο καθώς και αυτές που λείπουν;

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Το σύνολο του διαθέσιμου υλικού πολεμικού υλικού, η ενίσχυση με πολεμικό υλικό
2.
3.
4. Η παράδοση στην εξουσία (κάποιου)
5. Η επίσημη αναγνώριση, η ανακήρυξη, η αναγόρευση
6.
7.
8.
9.

ΚΑΘΕΤΑ

1.
2. Όπλο για μάχες σώμα με σώμα, που αποτελείται από μακριά μεταλλική λεπίδα η οποία έχει μια χειρολαβή, το σπαθί
3.
4. Αρχαίο όπλο από μακρύ ξύλινο στέλεχος που έχει στην άκρη του μια σιδερένια μύτη, το κοντάρι

Μήπως όλα σας πάνε στραβά σήμερα; Πριν αρχίσετε να κινηγάτε την καμένη τη γατούλα που είδατε στο δρόμο, για τη γρουσουζιά που σας έφερε, ας πούμε δυο καύβεντούλες για τις προλήψεις¹ που αποτελούν σημαντικό κομμάτι της παράδοσης όλων σχεδόν των λαών.

1. η πρόληψη: αντίληψη που δε βασίζεται στη λογική, σύμφωνα με την οποία κάποια πράγματα φέρνουν τύχη ή ατυχία

Οι προλήψεις υπάρχουν από τα πολύ παλιά χρόνια, όταν οι προ-προ-προ-προ-προ- (και βάλε) γονοί μας θέλησαν να εξηγήσουν φαινόμενα που τους φόβιζαν και δεν μπορούσαν να κατανοήσουν. Οι παρατηρήσεις, λοιπόν, που έκαναν σχετικά με το περιβάλλον τους, τα ζώα και τα αντικείμενα τους οδήγησαν στο συμπέρασμα ότι υπάρχουν αόρατες δυνάμεις που ο άνθρωπος δεν μπορεί να ελέγξει. Έτσι, έπλασαν ιστορίες, για να μπορούν να περιγράψουν αυτό το «κάτι» που συνέβαινε. Οι αβάσιμες² αυτές ιστορίες πέρασαν από στόμα σε στόμα, από γενιά σε γενιά και μέχρι σήμερα δίνουν εξήγηση σε ό,τι δεν μπορούμε να κατανοήσουμε με τη λογική. Εκτός αυτού, έχουν γίνει μέρος της καθημερινής μας ομιλίας και σπάνια σκεφτόμαστε τι σημαίνει το καθετί και γιατί συνηθίζουμε να το λέμε. Ας δούμε τώρα από πού κρατάει η σκούφια³ μερικών, από τις πιο συνηθισμένες, προλήψεων.

«Κάσασατσε κάσασατω από τη σκάσααλα».

Ούτε γι' αστείο! Η συγκεκριμένη πρόληψη μας έρχεται από τα πρώτα χριστιανικά χρόνια. Σύμφωνα με αυτήν, δεν επιτρέπεται να περνάμε κάτω από μια σκάλα που σχηματίζει τρίγωνο με τον τοίχο και το έδαφος, γιατί έτσι «σπάμε» την Αγία Τριάδα⁴ και θεωρούμαστε σύμμαχοι του Κακού... Μπρρ...

2. αβάσιμος, -η, -ο: δε στηρίζεται πουθενά, δεν έχει βάση, δεν έχει αποδειχτεί

3. από πού κρατάει η σκούφια του/της;: από πού προέρχεται;: ποια είναι η καταγωγή του/της;

4. η Αγία Τριάδα: σύμφωνα με τη χριστιανική διδασκαλία είναι ο Θεός στις τρεις υποστάσεις του: Πατήρ, Υιός και Άγιο Πνεύμα

Τρίτη και 13 – Μέρα είναι, θα περάσει!

Γενικά οι Έλληνες δεν τα πάνε πολύ καλά με τη συγκεκριμένη μέρα. Το κακό ξεκίνησε με την πτώση της Κωνσταντινούπολης που έγινε στις 29 Μαΐου 1453, ημέρα Τρίτη, παρακαλώ! Σε συνδυασμό με τον αριθμό 13, το πράγμα γίνεται χειρότερο. Μην ξεχνάμε ότι ο Ιούδας ήταν το 13ο μέλος της παρέας των Αποστόλων και αυτός που πρόδωσε το Χριστό! Γι' αυτό και θεωρείται γρουσουζιά να καθίσετε να φάτε σε ένα τραπέζι με άλλα δώδεκα άτομα! Αφήστε, λοιπόν, τα μαχαιροπίρουνα και πιάστε το μέτρημα!

Παρασκευή και 13... από τα ξένα.

Οι περισσότεροι λαοί της Δύσης, πάλι, έχουν πρόβλημα με την Παρασκευή... Έχουμε και λέμε: Ο Χριστός σταυρώθηκε Παρασκευή. Κάποιοι θεολόγοι υποστηρίζουν ότι ο Αδάμ και η Εύα έφαγαν το μήλο (και μαζί... «πόρτα» από τον Παράδεισο) ημέρα Παρασκευή. Ο κατακλυσμός του Νώε έγινε Παρασκευή! Αμάν πια, ένα καλό δεν έγινε αυτή τη μέρα;

Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!

Ως γνωστόν, στην αρχαία Αίγυπτο η γάτα λατρευόταν σαν ιερό ζώο. Το Μεσαίωνα, όμως, οι Δυτικοευρωπαίοι θεωρούσαν τις γάτες πλάσματα σατανικά και τις συνέδεαν με προλήψεις και δεισιδαιμονίες⁵. Ειδικά για τις μαύρες γάτες, πίστευαν ότι αυτές υπηρετούσαν τις μάγισσες ή ότι ήταν οι ίδιες μάγισσες μεταμορφωμένες.

⁵ η δεισιδαιμονία: η πρόληψη

«Ποπό, πώς ψήλωσες... Φτου... να μη σε ματιάσω».

Τόσες φορές το έχετε ακούσει, αλλά δεν ξέρετε γιατί έτσι στα ξαφνικά αρχίζουν να σας... καταβρέχουν. Το κακό μάτι γεννήθηκε στα παγανιστικά χρόνια⁶. Μέχρι και η Εκκλησία μας το παραδέχεται και το ονομάζει βασκανία. Για να ξεορκίσουμε⁷ το κακό μάτι, λέμε από μέσα μας ειδικά λόγια και φτύνουμε τρεις φορές. Το... τριφασικό φτύσιμο –αν και όχι τόσο ευγενικό– έχει το λόγο του. Όταν βαφτίζεται ένα παιδί, τόσο ο παπάς όσο και ο νονός φυσάνε τρεις φορές επάνω για να δοξάσουν την Αγία Τριάδα και φτύνουν τρεις φορές κάτω – στα μούτρα του Πονηρού Πνεύματος.

«Τοκ τοκ... Ποιος είναι;»

Όχι, καλέ, δεν είναι κανείς στην πόρτα, ξύλο χτυπάω για να μη μας βρει κανένα κακό... Πρόκειται για μια πολύ συνηθισμένη έκφραση. Μάλιστα οι ξεροκέφαλοι, αν δεν τους βρίσκεται πρόχειρο κανένα ξύλο, χτυπάνε... το κεφάλι τους!

6. τα παγανιστικά χρόνια: ειδωλολατρικά, πολυθεϊστικά χρόνια

7. ξεορκίζω: διώχνω το κακό

Μην πατάς την πασχαλίτσα!

Η πασχαλίτσα είναι το γούρι πολλών λαών. Κάποιοι πιστεύουν ότι είναι σύμβολο της Παναγίας, γι' αυτό και είναι σημάδι καλοτυχίας. Διαβάστε μερικές προλήψεις από όλο τον κόσμο που συνδέονται με την πασχαλίτσα.

- Αν ένας Άγγλος αγρότης δει μια πασχαλίτσα στο χωράφι του, πιστεύει πως θα έχει καλή σοδειά όλη τη χρονιά.

- Οι Γάλλοι και οι Αυστριακοί δε ρωτάνε τη μετεωρολογική υπηρεσία για τον καιρό. Φτάνει να δουν μια πασχαλίτσα και ξέρουν πως έρχεται λιακάδα.

- Οι Σουηδοί λένε πως αν μια πασχαλίτσα περπατήσει πάνω στο χέρι κάποιας ανύπαντρης κοπέλας, αυτή σύντομα θα ανεβεί τα σκαλιά της εκκλησίας, μιας και το χαριτωμένο ζουζουνάκι παίρνει μέτρα για τα νυφικά γάντια!

- Οι Καναδοί πιστεύουν πως αν βάλεις μια πασχαλίτσα στο χέρι σου και κάνεις μια ευχή, η τύχη θα έρθει από κει που θα φύγει η πασχαλίτσα.

ΚΑΤ. 1. Συμπλήρωσε το κείμενο με τις προλήψεις που λείπουν.

Είναι – Μέρα είναι, θα περάσει! Ξυπνάω με πονοκέφαλο – θα είναι. Στο δρόμο για το σχολείο βλέπω να περνάει από μπροστά μου μια – αμάν, κακό σημάδι! Πάνω στη φούρια μου περνώ κάτω από μια – Οχ, λες να μην φηλώσω άλλο; Η απελπισία μου χτυπάει κόκκινο όταν ο μαθηματικός μοιράζει τις κόλλες για έκτακτο διαγώνισμα. - Τι άλλο κακό μπορεί να μου συμβεί;

ΚΑΤ. 2. Σωστό ή Λάθος;

Οι προλήψεις...

- ...υπάρχουν στις προφορικές παραδόσεις σχεδόν όλων των λαών.
- ...είναι αποτέλεσμα της προσπάθειας των ανθρώπων να εξηγήσουν ό,τι δεν καταλαβαίνουν.
- ...στηρίζονται σε λογικά επιχειρήματα.
- ...ακόμη και σήμερα αποτελούν μέρος της καθημερινής μας ζωής.

Σ Α

☐ ☐

☐ ☐

☐ ☐

☐ ☐

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 3. Πρόσεξε τα τρία σκίτσα.
Ποια προλήψη ταιριάζει στο καθένα;

.....

.....

.....

.....

.....

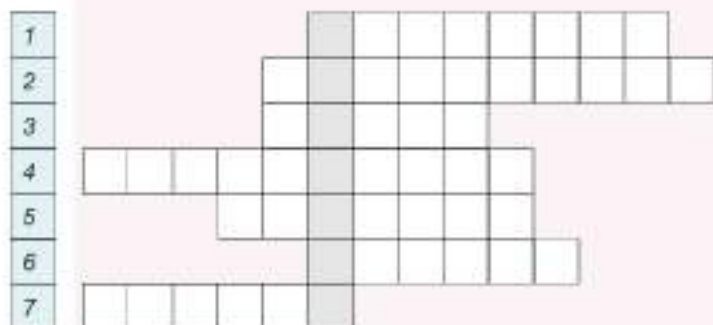
.....

Κάνε το δημοσιογράφο. Αν έχεις παππού και γιαγιά ή ξέρεις κάποιον που είναι μεγάλος στην ηλικία, να τους πάρεις συνέντευξη και να ρωτήσεις ποιες προλήψεις έχουν αυτοί.

Γράψε τρεις προλήψεις από τη χώρα σου.

ΛΕΞ. 1. Βρες τις λέξεις της ακροστιχίδας και θα έχεις τη βασική έννοια του κειμένου που διάβασες.

- 1) Στοιχεία του παρελθόντος που διασώζονται προφορικά και μεταδίδονται από στόμα σε στόμα και από γενιά σε γενιά.
- 2) Αλλιώς η έλλειψη τύχης, η κακή τύχη.
- 3) Φέρνει καλή τύχη.
- 4) Μικρό έντομο με κόκκινα φτερά που έχουν μαύρα στίγματα.
- 5) Για να ερμηνεύσεις κάτι, τι δίνεις;
- 6) Παίρνω ύψος.
- 7) Η ορθή σκέψη, το να σκέφτεται κανείς με βάση την πραγματικότητα και τις αποδεκτές αλήθειες.

Η ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ Ο ΤΑΥΡΟΣ

Όποιον μαθητή και αν ρωτήσετε τι είναι η Ευρώπη θα σας απαντήσει πως είναι μία από τις ηπείρους της Γης. Το όνομά της όμως ξέρετε σε ποιον το χρωστάει; Αυτό είναι μια πολύ παλιά ιστορία.

Λοιπόν, στα πολύ παλιά τα χρόνια, τότε που ο κυρίαρχος του κόσμου ήταν ο Δίας, ζούσε λίγο μακριά από μας, στη Συρία, μια κοπέλα πάρα πολύ όμορφη, που την έλεγαν Ευρώπη. Την έλεγαν έτσι επειδή τάχα είχε ευρύ, δηλαδή φαρδύ μέτωπο. Σήμερα θα τη λέγαμε «φεγγαροπρόσωπη». Τόσο ωραίο ήταν το πρόσωπό της και τόσο μεγάλη ήταν η ομορφιά και η χάρη της, που όλος ο κόσμος μιλούσε γι' αυτήν και καμάρωναν γι' αυτό και οι δυο γονείς της, ο βασιλιάς της χώρας ο Αγήνορας κι η γυναίκα του η Τηλεφάεσσα. Τσούρμo' οι υποψήφιοι γαμπροί έφταναν απ' όλες τις άκρες της Γης, να ζητήσουν από τον πατέρα της το χέρι της.

Η φήμη της ομορφιάς της έφτασε και στον Όλυμπο. Τ' άκουσε κι ο Δίας και σκέφτηκε: «Να 'ναι τάχα έτσι όπως τα λένε;». Και, χωρίς να χάσει καιρό, κάποια μέρα που η Ήρα έλειπε από τον Όλυμπο σε κάποια γιορτή που είχαν για χάρη της, κρυφά από τους άλλους θεούς το σκάει από το παλάτι του και μια και δυο, κάμπους και βουνά και θάλασσες περνάει, και να σου τον, φτάνει στη χώρα του Αγήνορα. Τραβούσε ίσια για την πρωτεύουσα, αλλά για καλό και για κακό, σταμάτησε λίγο πιο έξω, για να σκεφτεί πώς θα πλησιάσει στο παλάτι, δίχως να τον γνωρίσει κανένας.

Κι εκεί που στεκόταν, στην άκρη ενός καταπράσινου λιβαδιού, κοντά στην ακρογιαλιά, βλέπει να φτάνουν από πέρα μια παρέα όμορφες κοπέλες, η μια πιο όμορφη από την άλλη. Έρχονταν τα κοριτσόπουλα τραγουδώντας και σκόρπισαν μες στο λιβάδι και άρχισαν να μαζεύουν λουλούδια και να πλέκουν με αυτά στεφάνια, να στολίζουν τα μαλλιά τους, να χαίρονται την ομορφιά τους και την άνοιξη. Κοιτάζει ο Δίας και δε χορταίνει να βλέπει. Και να, ανάμεσά τους η κόρη του Αγήνορα, η Ευρώπη. Λάμπει και ξεχωρίζει ανάμεσα στις άλλες, όπως το φεγγάρι ανάμεσα στα αστέρια της νύχτας.

1. το τσούρμo: το πλήθος, πολλοί άνθρωποι μαζί

— Ευρώπη!... Ευρώπη!... της φωνάζουν οι φίλες της και της φέρνουν τα πιο όμορφα λουλούδια.

— Α, αυτή λοιπόν είναι... έκανε ο Δίας. Δεν έχουν άδικο που τόσο πολύ μιλάνε για την ομορφιά της. Μέσα στο νου του τώρα καρφώθηκε η σκέψη να την αρπάξει. Ναι, αλλά πώς; Πώς να την πλησιάσει; Αλλά ο παμπόνηρος² θεός δεν άργησε να βρει τον τρόπο: μεταμορφώθηκε σε ωραίο, πολύ ωραίο ταύρο που όχι μόνο το τρίχώμά του είχε χίλια δυο ωραία χρώματα και έλαμπε σαν μαλαματένιο³, μα και η ανάσα του μοσχομύριζε και αυτή σαν ολάνθιστο τριαντάφυλλο.

Έτσι μεταμορφωμένος, πλησίασε τις κοπέλες κι έκανε τάχα πως βόσκει ανάμεσά τους ξένοιαστος. Τον είδαν εκείνες και τον περιτριγύρισαν.

— Καλέ, κοιτάξτε τι ωραίος ταύρος! Ελάτε! Προσέχετε κάτι; Κι η ανάσα του μοσχοβολά σαν τριαντάφυλλο.

— Τ' άκουσε αυτά η Ευρώπη κι ήρθε γεμάτη περιέργεια κοντά του. Την είδε ο ταύρος-Δίας και πήγε και γονάτισε μπροστά στα πόδια της.

— Θαύμα είναι, λέει κι η Ευρώπη. Τον χαϊδεύει κι έτσι όπως τον βλέπει ήμερο, πάει και κάθεται πάνω στη ράχη του και λέει μάλιστα και στις φίλες της να κάνουν το ίδιο. Δεν πρόφτασε όμως να καλοκαθίσει και ο ταύρος σηκώνεται μεμιάς και με την Ευρώπη στη ράχη του το βάζει στα πόδια. Βουτά στη θάλασσα και φτάνει κολυμπώντας στην Κρήτη. Εκεί η Ευρώπη γέννησε το Μίνωα και το Ραδάμανθη. Κι από τότε η ήπειρος που είναι πάνω από την Κρήτη πήρε το όνομα Ευρώπη.

2. παμπόνηρος, -η, -ο: πάρα πολύ πονηρός, -ή, -ό

3. μαλαματένιος, -α, -ο: κατασκευασμένος από χρυσάφι ή από άλλο πολύτιμο μέταλλο

ΚΑΤ. 1. Τι θυμάσαι από το κείμενο;
Μπορείς να συμπληρώσεις τα
κενά στην περιληψη;

Η Ευρώπη ήταν του Αγήνορα, του
βασιλιά της Φοινίκης (σημερινής Συρίας), και της
γυναίκας του, της Τηλεφάεσσας. Ο Δίας, που
είχε ακούσει πολλά για την
της κοπέλας, αποφάσισε να πάει στη χώρα του
Αγήνορα από τους άλλους
θεούς. Όταν λοιπόν ο Δίας είδε την Ευρώπη να
μαζεύει λουλούδια με τις φίλες της θαμπώθηκε
από την ομορφιά της και αμέσως.....
.....σε ταύρο για να την
..... Η Ευρώπη πρόσεξε τον
ταύρο και ξεπερνώντας το φόβο της, τον
πλησίασε κι άρχισε να τον
Μόλις όμως η Ευρώπη ξεθάρρεψε και
..... πάνω του, ο Δίας-ταύρος
πέταξε πάνω από τη θάλασσα και την έφερε
στην

Γνωρίζεις τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης; Αν ναι, συμπλήρωσε στον παρακάτω χάρτη τα
ονόματα των χωρών.

ΛΕΞ. 1. Με ποιες λέξεις του κευμένου ταιριάζουν οι σημασίες;

- ένωσαν υπερηφάνεια
- πλήθος ανθρώπων
- πάρα πολύ πονηρός
- βγάζει ευχάριστη μυρωδιά
- που δεν έχει φροντίδες, έγνοιες και μέριμνες, που είναι ήσυχος

Και τα δύο σκίτσα δείχνουν την αρπαγή της Ευρώπης και φαίνονται ίδια. Υπάρχουν όμως μεταξύ τους 7 διαφορές. Μπορείς να τις βρεις και να τις βάλεις σε κύκλο;

Ο ΤΡΟΜΑΡΑΣ

Κολό παιδί ήτανε ο Θανάσης, μόνο που τρόμαζε με το τίποτα. Φοβότανε τους θορύβους, τους κρότους και όλα τα μπαμ-μπούμ. Τι λέω μπαμ-μπούμ. Μια μέρα να απογειωνόταν για να πάει προς τη μαρμελάδα, αυτός θα πεταγόταν απάνω τρέμοντας. Τόσο πολύ φοβόταν και τρόμαζε, ώστε τα άλλα παιδιά του έβγαλαν το παρατσούκλι: Τρομάρας!

Αυτή η κατάσταση τον στενοχωρούσε πολύ και ανησυχούσε για τον εαυτό του:

— Πρέπει να κάνω κάτι. Να διώξω το φόβο που με τυραννάει. Έτσι έλεγε.

Μια μέρα ο Τρομάρας τόλμησε να βγει από το σπίτι να πάρει τον αέρα του. Περπατώντας βρέθηκε στην πλατεία. Οι άνθρωποι πήγαιναν στις δουλειές τους, άλλοι συζητούσαν και άλλοι φώναζαν δυνατά.

Ο πιο μεγάλος σαματάς γινόταν στο σιδηρουργείο. Ντιγκ, ντουγκ, ζουπ! Και ξανά πάλι ντιγκ, ντουγκ, ζουπ! Ένας πύρωνε το σίδηρο στη φωτιά κι άλλος το έβαζε στο αμόνι¹ και το βαρούσε αλύπητα με τη βαριοπούλα². Τέτοιος χαλασμός δεν είχε ξαναγίνει. Ο Τρομάρας έκαμε την καρδιά του πέτρα, ζύγωσε³ στο μαγαζί.

— Έχετε μήπως δουλειά και για μένα, κύριε; λέει στο αφεντικό ξοδεύοντας όλο το θάρρος που του είχε απομείνει.

Εκείνος τον κοίταξε καλά καλά, από την κεφαλή ως τα νύχια. Λέει:

— Μου φαίνεσαι καλό παιδί και γνωστικό. Άμε να πιάσεις το φυσερό⁴, να δούμε άμα το λέει η καρδιά σου.

Αρπάζει ο Τρομάρας το φυσερό, βου, φρςς! βου, φρςς! Κόντεψε να το βάλει στα πόδια απ' την τρομάρα του, τόσο πολύ δυνατά ακουγόταν. Λέει μέσα του:

— Θα αρχίσω να τραγουδάω πιο δυνατά απ' το φυσερό κι έτσι δε θα το ακούω. Θα ακούω μόνο τη φωνή μου.

1. το αμόνι

2. η βαριοπούλα: σιδερένιο σφυρί

3. ζυγώνω: έρχομαι πιο κοντά

4. το φυσερό

Άρχισε το τραγούδι. Το αφεντικό ήταν μερακλής, πολύ του άρεσε το τραγούδι του Τρομάρα. Ακούει και ο νομάρχης, που έμενε απέναντι, φωνάζει την κόρη του να βγει στο μπαλκόνι. Λέει εκείνη:

— Τι όμορφα που τραγουδάει αυτός, όποιος κι αν είναι!

Έτσι είπε, και μετά ερωτεύτηκε τον τραγουδιστή, κι ας μην τον ήξερε. Απ' την πολλή αγάπη της έπεσε του θανατά. Ούτε φαί ήθελε ούτε πιστί. Πάει ο νομάρχης στο σιδερά, το και το του λέει, να μου πεις ποιος είναι αυτός που τραγουδάει. Του είπε ο σιδεράς.

— Και γιατί τον λένε Τρομάρα; ρωτάει ο νομάρχης.

Λέει ο σιδεράς:

— Γιατί είναι τόσο πολύ γενναίος, που όλοι τρομάζουν μπροστά του.

Φωνάζει ο νομάρχης τον Τρομάρα. Του λέει:

— Άκουσε, παιδί μου, θέλω να σε κάνω γαμπρό μου. Όμως πριν σου δώσω την κόρη μου για γυναίκα, πρέπει να μου αποδείξεις ότι είσαι γενναίος, καθώς λέει και τ' όνομά σου. Άμε, λοιπόν, να πιάσεις το ληστή που είναι στο δάσος και κανείς δεν μπόρεσε να τον συλλάβει ως τα τώρα.

— Καλά είπε ο Τρομάρας και άρχισε να τρέμει από το φόβο του.

— Εσύ τρέμεις! είπε ο νομάρχης παραξενεμένος.

— Ω! απάντησε ο Τρομάρας λιγάκι μπερδεμένος, δεν είναι από το φόβο μου... είναι από το θυμό μου! Αύριο το πρωί θα πάω στο δάσος να πιάσω το ληστή. Πάει και τελείωσε!

Την άλλη μέρα βγήκε στα βουνά να βρει το ληστή. Περπατούσε, περπατούσε, ώσπου κουράστηκε. Κάρφωσε το μαχαίρι του στον κορμό ενός δέντρου και έπεσε στη σκιά του να κοιμηθεί.

Έρχεται ο ληστής, βλέπει το μαχαίρι που πάνω του έγραφε με μεγάλα γράμματα:

ΘΑΝ. ΤΡΟΜΑΡΑΣ.

Τρομάζει ο ληστής, που νόμισε πως το ΘΑΝ, σήμαινε ΘΑΝΑΤΑΣ, τον ξυπνάει και του λέει:

— Ποιος είσαι;

Ο Τρομάρας ξύπνησε ξαφνιασμένος, τα μέλη του έτρεμαν και τα δόντια του χτυπούσαν από το φόβο. Ο ληστής όμως νόμισε ότι ο Τρομάρας έτρεμε απ' το θυμό του. Λέει ο ληστής:

— Με το συμπάθιο, ήρωά μου, θες να γίνουμε συνέταιροι;

— Να γίνουμε, λέει ο Τρομάρας.

Το βράδυ πήγαν να κοιμηθούν σε μια σπηλιά. Ο ληστής ροχάλιζε πολύ δυνατά. Σηκώνεται ο Τρομάρας να φύγει, να γλιτώσει απ' το ληστή, βλέπει μια αρκούδα. Τρέχει γρήγορα, σκαρφαλώνει σε μια μεγάλη αχλαδιά. Η αρκούδα βλέπει την αχλαδιά και ανεβαίνει κι αυτή να φάει κανένα αχλάδι. Μερικά αχλάδια όμως είχαν μέσα σκουλήκια, γι' αυτό η αρκούδα τα σηκώνει ψηλά, να τα ελέγξει καλύτερα στο φως του φεγγαριού. Ο Τρομάρας, που είναι στο πιο πάνω κλαδί, νομίζει ότι η αρκούδα τού προσφέρει αχλάδια. Μαζεύοντας όλο το θάρρος του, φωνάζει όσο πιο δυνατά μπορούσε:

— Δε θέλω!

Τρομάζει η αρκούδα, γλιστράει, πάρ' την κάτω νεκρή.

Ξυπνάει ο ληστής, βλέπει τον Τρομάρα ξυπνητό, βλέπει την αρκούδα ψόφια, γουρλώνει τα μάτια. Λέει:

— Αμάν, συνέταιρε, πώς το έκανες τούτο το κατόρθωμα; Λέει ο Τρομάρας:

— Ε, να, μόλις είδα την αρκούδα πάνω από το κεφάλι σου έτοιμη να σε φάει, την έπιασα απ' την ουρά και, για να μη σε ξυπνήσω, ανέβηκα πάνω σε κείνο εκεί το δέντρο και την πέταξα κάτω. Αυτό ήταν όλο!

Ο Τρομάρας έτρεμε ακόμα απ' το φόβο του. Ο ληστής, που νόμιζε ότι έτρεμε απ' το θυμό του, πιάνει τα χέρια του Τρομάρα και τα φιλάει, που τον έσωσε απ' την αρκούδα. Δεν περίμενε ποτέ ότι θα μπορούσε να βρει έναν τόσο δυνατό και έξυπνο συνέταιρο. Του λέει λοιπόν:

— Τώρα που έχω εσένα συνέταιρο, δε φοβάμαι το νομάρχη και τους χωροφυλάκους του. Ας κοπιάσει άμα κοτάει⁵!

— Να πάμε εμείς, λέω, να πιάσουμε το νομάρχη στο σπίτι του, λέει ο Τρομάρας.

— Τι λες εκεί; γουρλώνει τα μάτια ο ληστής. Θα μας σκοτώσουν οι χωροφύλακοι.

— Έχω ένα σχέδιο, λέει ο Τρομάρας. Θα σου δέσω τα χέρια, τάχα ότι σε έχω πιάσει, και θα πάω να σε παραδώσω. Ο νομάρχης θα ανοίξει την πόρτα και θα με υποδεχτεί με μεγάλη χαρά. Κι όταν μούμε καλά καλά μέσα στο σπίτι του, λύνω εσένα και δένω το νομάρχη. Μετά, τον κόβω στον ώμο και φεύγουμε σαν καλοί νοικοκυραίοι για τη σπηλιά. Ή μήπως νομίζεις πως δεν μπορώ να τον κουβαλήσω τόσο δρόμο;

— Μπορείς και παραμπορείς, λέει ο ληστής. Εσύ σήκωσες ολόκληρη αρκούδα και θα φοβηθείς το νομάρχη; Ξέχασες όμως τους χωροφυλάκους.

5. ος κοπιάσει άμα κοτάει: ος έρθει άμα τολμάει

— Μη φοβάσαι, αυτοί δε θα τολμήσουν να μας ρίξουν, για να μη σκοτώσουν κατά λάθος το νομάρχη.

— Χου, χου! έκανε ο ληστής. Είμαι τυχερός που βρήκα τόσο έξυπνο συνέταιρο!

Το βράδυ κίνησαν για την πόλη, μπροστά ο ληστής με τα χέρια του δεμένα, πίσω ο Τρομάρας τραγουδώντας δυνατά. Ο κόσμος άνοιγε τα παράθυρα να δει αυτό το θέαμα. Άνοιξε και η νομαρχοπούλα να καμαρώσει τον καλό της.

— Καλώς τους, είπε ο νομάρχης ανοίγοντας τη μεγάλη πόρτα, κοπιάστε!

Του κάκου περίμενε ο ληστής τον Τρομάρα να του λύσει τα χέρια και να πιάσει το νομάρχη.

Τότε όρμηξαν οι χωροφύλακοι και του έδεσαν και τα πόδια. Ο ληστής κατάλαβε καμιά φορά ότι την είχε πάθει, ήταν όμως αργά. Ο κόσμος ήταν ενθουσιασμένος με το κατόρθωμα του Τρομάρα, το ίδιο και ο νομάρχης, που δεν έβλεπε την ώρα να γίνει ο γάμος. Όμως ο Τρομάρας ήταν δισταχτικός. Λέει στο νομάρχη:

— Προτού να γίνει ο γάμος, πρέπει να σου πω κάτι. Τον ληστή δεν τον νίκησα με τη δύναμή μου.

Και του τα φανέρωσε όλα, χαρτί και καλαμάρι.

— Τόσο το καλύτερο, είπε εκείνος. Η εξυπνάδα νικάει τη δύναμη.

Κι έτσι, έγινε κι ο γάμος και τέλειωσε η ιστορία.

ΚΑΤ. 1. Βάλε τα σκίτσα στη σωστή σειρά και πες με λίγα λόγια την ιστορία του Τρομάρα. Πρόσεξε όμως: ένα σκίτσο είναι παραπλανητικό. Ποιο είναι αυτό;

ΚΑΤ. 2. Έργαλες κανένα συμπέρασμα από την ιστορία του Τρομάρα; Αν θες να μάθεις ποιο είναι το δικό μας συμπέρασμα, βάλε τις λέξεις στη σωστή σειρά.

αποτελεσματική τη είναι από συχνά εξυπνάδα δύναμη πιο Η

Ο Τρομάρος τρώμαζε με το κάθετι. Εσύ τι φοβάσαι πιο πολύ; Γιατί;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις φράσεις με τις σημασίες τους;

και μου τα φανέρωσε όλα χαρτί
και καλαμάρι
να πάρω τον αέρα μου
το λείει η καρδιά μου
κάνω την καρδιά μου πέτρα
γουρλώνω τα μάτια
τον κόβω στον ώμο
κοπιώστε
την έπαθα

ελάτε

ανοίγω διάπλατα τα μάτια
με κορόιδεψαν, μου συνέβη κάτι πολύ δυσάρεστο
τον βόζω στον ώμο και τον μεταφέρω
είπε τι συνέβη με όλες τις λεπτομέρειες,
να αναπνεύσω καθαρό αέρα
υπομένω, αντέχω, δυναμώνω ψυχικά
έχω πολύ θάρρος, δείχνω γενναιότητα

ΛΕΞ. 2. Ποιες λέξεις του κειμένου αντιστοιχούν στις παρακάτω σημασίες;

– Σηκωνόταν από το έδαφος και βρισκόταν στον αέρα (λέγεται κυρίως για αεροσκάφος)

– Όνομα που δίνεται σε πρόσωπο με βάση χαρακτηριστική του ιδιότητα

– Η μεγάλη φασαρία και ταραχή

– Αυτός που του αρέσουν τα ωραία πράγματα, που απολαμβάνει τα ωραία, που έχει κέφι

– Πρόσωπα που συμμετέχουν μαζί με άλλον/άλλους σε επιχείρηση, συνεργάτες

– Η επιτυχία που είναι αποτέλεσμα μεγάλης προσπάθειας

Και τώρα τι κάνουμε;

ΓΕΙΑ ΧΑΡΑ, **ΚΟΛΛΗΤΕ!**

Σήμερα αρχίζει η νέα σχολική χρονιά και ο Γκασπάρ θα πάει στην Α' Γυμνασίου. Εσύ είσαι έτοιμος να επιστρέψεις στα θρανία;

Καλά, για ποιος περνιέται, δηλαδή; Διασχίζω το δρόμο όπου γουστάρω, όποτε γουστάρω; Και κατεβάζει ο βλάκας το τζάμι για να με βρίσει; Τη γλίτωσε, δεν πρόλαβα να του πάρω το νούμερο. Θα τον βρίσκαμε και θα του κάναμε τα λάστιχα κόσκινο...

Δε γίνεται σύγκριση, τελικά το γυμνάσιο είναι μάπα. Προτιμώ το δημοτικό. Τα νηπιαγωγεία κάτι λένε, και τα δημοτικά και τα λύκεια, αλλά τα γυμνάσια...

Α!!! Να και ο κολλητός!

— Γεια χαρά! Γεια σου, Τζο! Νυσταγμένος φαίνεσαι.

— Με ξενύχτησε μια ταινία στην τηλεόραση. Εσύ την είδες, Γκασπάρ;

— Παραμονή που ανοίγουνε τα σχολεία; Τον ξέρεις τον πατέρα μου! Δεν σηκώνει αστεία με την ώρα. Οδηγός τρένου, βλέπεις...

— Ξυπνητήρι κατάπιε;

— Είναι ο ίδιος ξυπνητήρι. Στις εννιά, στο κρεβάτι σου! Ούτε εννιά και ένα! Και μισή, σβήσε το φως, κι ας μην έχω τελειώσει τη σελίδα. Πώς ήταν η ταινία που είδες;

— Σούπερ! Η ιστορία ενός σοφού που έφτιαξε ένα ρομπότ για να σκοτώσει όλες τις γυναίκες, νέες και γριές. Είχε πολλή πλάκα. Κουνάγανε τα πόδια στον αέρα, με τις κοιλιές ανοιγμένες...

— Δηλαδή, σ' αρέσουνε κάτι τέτοια;

— Αμέ! Και του πατέρα μου. Τρελαίνεται! Ξεκαρδιζόμαστε στα γέλια!

— Σε κάνουνε να γελάς αυτά;

— Γιατί όχι; Ταινία είναι. Εσύ φοβάσαι;

— Καθόλου. Δε φοβάμαι καθόλου. Δε μ' αρέσουνε. Τα βρίσκω σιχαμερά. Και γιατί σκότωνε γυναίκες το ρομπότ;

— Αυτό, να σου πω, δεν το πολυκατάλαβα. Μια ιστορία με τη μάνα του... Για να εκδικηθεί τη μάνα του... Ο πατέρας μου κάνει συλλογή από ταινίες με αίματα. Έχει ένα σωρό από τέτοιες.

— Σπίτι μου δε βλέπουμε τέτοια. Εμένα μου φέρνει εμετό και το μισοψημένο κρέας...

— Έι! Φωνάζουνε την Α2! Εμείς είμαστε!

- Πώς το ξέρεις;
- Είδα τον κατάλογο.
- Και γιατί δεν είσαι στην Α1;
- Γιατί κάνουνε γερμανικά.
- Και γιατί βάζουνε στο πρώτο τμήμα εκείνους που κάνουνε γερμανικά; Είναι καλύτεροι από αυτούς που κάνουν αγγλικά;
- Άσε τη γκρίνια, Γκασπάρ, παντού αδικίες βλέπεις. Οι Α1 κάνουν γερμανικά και τα άλλα τμήματα αγγλικά. Γεια σου, Αλί! Πάλι άργησες!
- Συνάντησα το Νικολά. Αυτός πάει στο γυμνάσιο Ζαν-Μασέ. Ξέρεις τι μου είπε;
- Όχι. Τι σου είπε;
- Πως η τρίτη τάξη του γυμνασίου του θα 'ρθει σήμερα να επιτεθεί στη δικιά μας.
- Παραμύθια... Πρώτα πρώτα, η τρίτη δεν αρχίζει σήμερα.
- Εκεί, αρχίζουν σήμερα. Σήμερα το απόγευμα, κι έπειτα θα έρθουν εδώ και να τα κάνουν όλα λαμπόγυαλο.
- Φούμαρα.
- Ναι, αλλά ο Νικολά είπε ότι το κάνανε και πέρυσι. Ανοίξανε το υπόστεγο, σπάσανε ποδήλατα, σκάσανε λάστιχα.
- Αν πειράξουνε το ποδήλατό μου, θα γίνει το έλα να δεις! Ο πατέρας μου θα τους στήσει στον τοίχο.
- Σουτ! Κλείσ' το! Η κυρία ξύπνησε ανάποδα!
- Για δεσ! Να κι ο Ζαν-Πιερ. Λένε πως ο γέρος του θα τον κάνει μαύρο, αν δεν είναι μέσα στους πέντε πρώτους...
- Σουτ! Η κυρία μάς κοιτάζει, κι έχει κάτι δοντάρες, η αφιλότιμη. Και είναι και αόμματη, για δεσ γυαλιά!

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Καθώς πήγαινε στο σχολείο ο Γκασπάρ, παρά λίγο να...

- ☐ ...πέσει πάνω του ένα μηχανάκι.
- ☐ ...τον πατήσει ένα αυτοκίνητο.
- ☐ ...τον βρίσκει ένας περαστικός.
- ☐ ...πέσει πάνω του ένας ποδηλάτης.

Το προηγούμενο βράδυ ο Τζο γέλασε πολύ βλέποντας στην τηλεόραση μια...

- ☐ ...ταινία μυστηρίου.
- ☐ ...ταινία επιστημονικής φαντασίας.
- ☐ ...ταινία τρόμου.
- ☐ ...κωμωδία.

Στο τμήμα που θα πάνε όλοι οι φίλοι, θα κάνουν...

- ☐ ...γαλλικά.
- ☐ ...γερμανικά.
- ☐ ...αγγλικά.
- ☐ ...αγγλικά και γερμανικά.

Ο Αλί ανησυχεί γιατί...

- ☐ ...φέτος τα μαθήματα θα είναι πιο δύσκολα.
- ☐ ...άκουσε πως η τρίτη τάξη του γυμνασίου του θα τους επιτεθεί.
- ☐ ...άκουσε πως η τρίτη τάξη του Ζαν-Μασέ θα τους επιτεθεί.
- ☐ ...τον αγριοκοιτάζει η καθηγήτρια.

ΚΑΤ. 2: Όλοι οι μπαμπάδες δεν είναι ίδιοι... Διάβασε ξανά το κείμενο και βρες: ποιος μπαμπάς ταιριάζει σε κάθε μαθητή; Προσοχή: δύο σκίτσα περισσεύουν.

Ο πατέρας του Γκασπάρ...

Ο πατέρας του Τζο...

είναι ευχαριστημένος με τους βαθμούς του γιου του

τρελαίνεται για ταινίες τρόμου

δε σηκώνει αστεία με την ώρα

θέλει ο γιος του να είναι μεταξύ των πρώτων στην τάξη

α) Όταν βλέπεις σκηνές βίας στην τηλεόραση ή στον κινηματογράφο, πώς αντιδράς;

- Σου αρέσει πολύ και θέλεις να δεις οπωσδήποτε τη συνέχεια.
- Κλείνεις τα μάτια σου από το φόβο.
- Μένεις αδιάφορος.
- Προσπαθείς εκείνη τη στιγμή ή μετά την ταινία να μιμηθείς τους πρωταγωνιστές.

β) Οι γονείς σου σε αφήνουν άνετα να παρακολουθείς τέτοιες ταινίες. Αν όχι, τι επιχειρήματα χρησιμοποιούν για να σε αποτρέψουν; Εσύ συμφωνείς μαζί τους; Συζητήστε το θέμα στην τάξη.

ΛΕΞ. 1. Τι σημαίνουν οι φράσεις/λέξεις;

Για ποιος περνάει;

- ☐ Προσπερνά όλους τους άλλους στο δρόμο.
- ☐ Νομίζει ότι είναι κάποιος άλλος.
- ☐ Νομίζει ότι ο ίδιος έχει μεγάλη αξία, ότι είναι κάποιος.

Τα κολλητάρια

- ☐ Οι ενοχλητικοί άνθρωποι που βρίσκονται πάντα μπροστά μας και τους οποίους δεν μπορούμε να αποφύγουμε.
- ☐ Οι πολύ αγαπητοί και στενοί φίλοι.
- ☐ Τα άτομα που επιμένουν σε κάποιον τρόπο σκέψης ή συμπεριφοράς και δεν μπορούν να ξεκολλήσουν με τίποτα.

ΛΕΞ. 2. Συμπλήρωσε τις προτάσεις με τη σωστή λέξη από το πλαίσιο;

το κολλητάρι – ο κολλητός, η κολλητσιδα – το κολλητήρι, κολλημένος.

- Δεν μπορείς να φανταστείς πόσο άτομο είναι ο Γιώργος με τα αυτοκίνητα! Μόνο γι' αυτά μιλάει. Δεν τον αντέχω άλλο!
- Περιμένω πώς και πώς να έρθει το Σάββατο να πάρω μου, τον Παναγιώτη και να πάμε για μπάλα.
- Ποπό, τι θα κάνουμε με τον Τάκη; Μας έχει γίνει!
- Όπου και να πάμε έρχεται μαζί μας, χωρίς καν να ρωτήσει.

ΑΝ ΤΟ ΣΙΝΕΜΑ ΤΟ ΕΚΑΝΑΝ ΠΑΙΔΙΑ

Ο ΚΑΚΟΣ ΔΕ ΘΑ
ΗΤΑΝ ΤΟΣΟ ΚΑΚΟΣ...

...Ο ΚΑΚΟΣ ΘΑ ΕΙΔΕ
ΒΓΕΙ ΕΞΩ ΝΑ ΠΑΙΞΕΙ
ΜΠΑΛΑ...

Σ, Σ, Σ, Σ...

...ΚΑΙ Η ΜΟΙΡΑΙΑ
ΓΥΝΑΙΚΑ ΜΕ ΤΙΣ
ΚΟΥΚΕΣ ΤΗΣ.

ΣΚΗΝΕΣ ΒΙΑΣ
ΔΕ ΘΑ ΥΠΗΡΧΑΝ
ΠΟΛΛΕΣ...

...ΟΥΤΕ ΣΚΗΝΕΣ
ΣΕΞ...

ΟΧΙ! ΔΕ ΘΕΛΩ
ΝΑ ΠΑΙΞΟΥΜΕ
ΤΟ ΠΑΤΕΡ...

...ΘΑ ΥΠΗΡΧΕ ΠΑΝΤΟΣ
ΔΡΑΖΗ...

ΘΑ ΥΠΗΡΧΕ ΠΑΝΤΑ
ΧΑΡΙ ΕΝΤ...

...Η ΠΛΟΚΗ
ΘΑ ΕΡΕΕ
ΑΒΙΑΣΤΑ...

ΤΕΛΟΣ; ...ΔΕΝ
ΥΠΑΡΧΕΙ...

ΑΙΣΨΟ ΠΑΝ...

Διάβασε τις περιλήψεις των παρακάτω κινηματογραφικών έργων και σκέψου ποια θα προτιμούσες. Γιατί;

Ο Πλανήτης των Θησαυρών

Ο νεαρός Τζιμ, ναύτης σε αστρόπλοιο που ταξιδεύει προς ένα μυστικό πλανήτη, αναζητεί το θησαυρό ενός πειρατή του διαστήματος. Στο ταξίδι του πιάνει φιλίες με το μάγιστρα Τζον Σίλβερ. Αυτό όμως που δε γνωρίζει ο Τζιμ είναι ότι ο μάγιστρας θέλει να κάνει ανταρσία¹ για να πάρει εκείνος το θησαυρό.

Η Χαμένη Ατλαντίδα

Το 1914, ο χαρτογράφος² Μάιλο με την ομάδα του ανακαλύπτουν στα βάθη της θάλασσας το χαμένο βασίλειο της Ατλαντίδας. Όμως κάποιοι από τους εξερευνητές θέλουν ν' αρπάξουν την πηγή της ενέργειας της μυθικής πόλης.

Δύσκολοι αποχαιρετισμοί: ο μπαμπάς μου

Στην Αθήνα του 1969 ο δεκάχρονος Ηλίας δε θέλει να παραδεχτεί τον ξαφνικό θάνατο του πατέρα του. Έτσι, προσπαθεί να τον κρατήσει ζωντανό στη σκέψη του παίζοντας φανταστικά παιχνίδια και στέλνοντας γράμματα στη γιαγιά του με την υπογραφή του πατέρα του.

Γάμος αλά Ελληνικά

Η Τούλα, κόρη Ελλήνων μεταναστών στο Σικάγο, ερωτεύεται τον Ταν, καθηγητή αγγλικής φιλολογίας. Ο πατέρας της δε θέλει ν' ακούσει λέξη για τον υποψήφιο γαμπρό. Τελικά, μέσα από αστείες καταστάσεις, ο γαμπρός αναγκάζεται ν' ακολουθήσει τις συνήθειες της ελληνικής κοινότητας για να παντρευτεί την αγαπημένη του Τούλα.

1. η ανταρσία: η εξέγερση, το ξεσκήμα, η μικρή επανάσταση

2. ο χαρτογράφος: επιστήμονας που ασχολείται με την κατάρτιση χαρτών (κυρίως γεωγραφικών)

Και τώρα τι κάνουμε;

ΘΕΛΩ ΝΑ ΓΙΝΩ
ΝΑΥΤΙΚΟΣ!

Για να γίνει κανείς ναυτικός, θα έχει πιθανότητα από μικρός, μεγάλη αγάπη για τη θάλασσα και θα του αρέσει να ταξιδεύει. Εσύ την αγάπες τη θάλασσα;

Από μικρός την αγαπούσα τη θάλασσα. Τα πρώτα βήματά μου, να πεις, στο νερό τα έκανα. Το πρώτο μου παιγνίδι ήταν ένα κουτί από λουμίνια¹ μ' ένα ξυλάκι ορθό στη μέση για κατάρτι, με δύο κλωστές για παλαμάρια² και ένα φύλλο χαρτί για πανάκι. Πήγα και το έριξα στη θάλασσα με καρδιοχτύπι.

Αν θέλεις, ήμουν κι εγώ εκεί μέσα. Μόλις όμως το άφησα, βούλιαξε στον πάτο. Μα δεν άργησα να κάνω άλλο, μεγαλύτερο, από σανίδια. Το ναυπηγείο για τούτο ήταν στο λιμανάκι του Αϊ-Νικόλα. Το έριξα στη θάλασσα και τ' ακολούθησα κολυμπώντας ως την εμποτή του λιμανιού³, μέχρι που το πήρε το ρέμα μακριά.

3

1. το λουμίνι: το φτίλι του καντηλιού

2. το παλαμάρι: το χοντρό σκοινί με το οποίο δένουμε το πλοίο στο λιμάνι

3. η εμποτή του λιμανιού

Αργότερα έγινα πρώτος στο κουπί, στο κολύμπι πρώτος. Τα λέπια μου έλειπαν.

— Μωρέ, γεια σου, κι εσύ θα μας ντροπιάσεις όλους! έλεγαν οι γεροναύτες όταν μ' έβλεπαν να τσαλαβουτώ σαν δελφίνι.

Εγώ καμάρωννα και πίστευα να δείξω προφητικά τα λόγια τους. Τα βιβλία τα έκλεισα για πάντα. Τίποτα δεν έβρισκα μέσα να συμφωνεί με τον πόθο μου. Ενώ εκείνα που είχα γύρω μου μου έλεγαν μύρια⁴. Οι ναύτες με τα ηλιοκαμένα τους πρόσωπα και τα φανταχτερά ρούχα, οι γέροντες με τα διηγήματά τους, τα ξύλα με τη χτυπητή κορμοστασιά, οι κοπέλες με τα τραγούδια τους. Το άκουγα από την κούνια μου κι έλεγα πως ήταν φωνή του νησιού μας, που παρακινούσε τους άντρες στη θαλασσινή ζωή. Έλεγα τότε κι εγώ να γίνω έμπειρος ναυτικός και να κάτσω θαλασσοβρεμένος στο τιμόνι. Θα γινόμουν όμορφος τότε, παλίκaros σωστός, θα με καμάρωνε το νησί!

⁴ μύριοι, -ες, -α: πάρα πολλοί, αμέτρητοι

Ναι την αγαπούσα τη θάλασσα! Την έβλεπα να απλώνεται από τ' ακρωτήρι ως πέρα, πέρα μακριά, βουβή και πάσχιζα να μάθω το μυστικό της.

Δεν κρατήθηκα περισσότερο. Έλειπε ο πατέρας σε ταξίδι. Μίσευε⁵ κι ο καπετάν Καλιγέρης, ο θεός μου, για τη Μαύρη θάλασσα. Του έπεσα στο λαιμό, τον παρακάλεσε κι η μάνα μου από φόβο μην αρρωστήσω και με πήρε μαζί του.

— Θα σε πάρω, μου λέει, μα θα δουλέψεις, το καράβι θέλει δουλειά. Δεν είναι ψαρότρατα να 'χεις φαί και ύπνο. Τον φοβόμουνα πάντα το θείο μου. Ήταν άγριος και κακός σ' εμένα, όπως και στους ναύτες του. Κάλλιο σκλάβος στ' Αλιτζέρι, παρά με τον Καλιγέρη, έλεγαν, για να δείξουν την απονιά του. Κι ο λόγος του πάντα προσταγή. Μόνο απελπισμένοι πήγαιναν στη δουλειά του. Μα ο μαγνήτης που έσερνε την ψυχή μου έκαμε να τα λησμονήσω όλα. Να πατήσω στο κατάστρωμα, έλεγα, και δουλειά όση θες. Αληθινά, ρίχτηκα στη δουλειά με τα μούτρα. Έκαμα παιχνίδι τις ανεμόσκαλες. Όσο ψηλότερα η δουλειά, τόσο πρόθυμος εγώ. Μπορεί ο θεός μου να ήθελε να παιδευτώ από την αρχή, για να μετανιώσω. Από το πλύσιμο του καταστρώματος στο ξύσιμο, από το ράψιμο των πανιών στο πλέξιμο των σκοινιών.

Τι νομίζεις; Λες, τελικά, να μετάνιωσε ο ήρωας της ιστορίας για την απόφασή του να γίνει ναυτικός;

5. μισεύω: απομακρύνομαι από την πατρίδα μου, ξεντεύομαι

ΚΑΤ. 1. Η αγάπη του ήρωα για τη θάλασσα και τα ταξίδια μεγάλωσε σιγά σιγά. Γράψε με λίγα λόγια τα στάδια από τα οποία πέρασε:

Πρώτα,.....
.....
.....

Έπειτα,.....
.....
.....

Αργότερα,.....
.....
.....

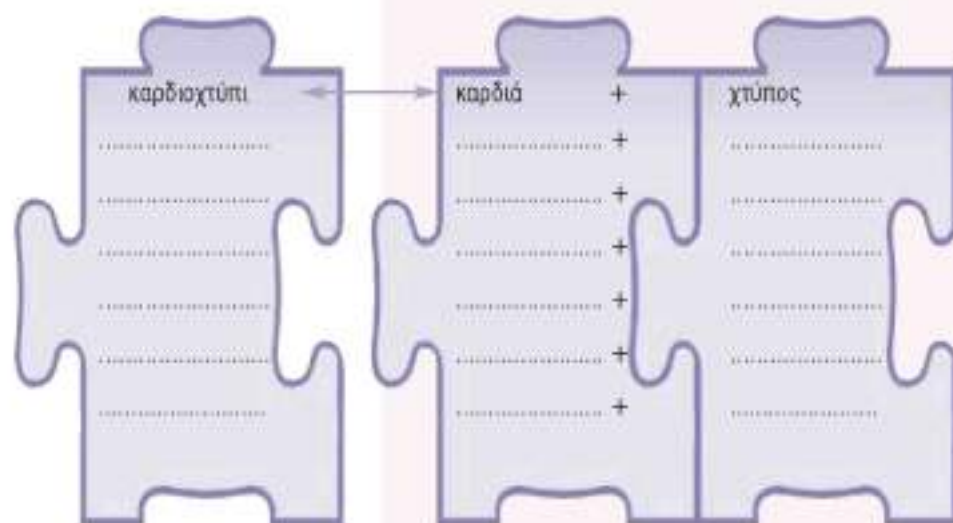
Στο τέλος,.....
.....
.....

ΚΑΤ. 2. Στο κείμενο λέει ότι ο θεός «ήταν το ίδιο άγριος και κακός σ' εμένα, όπως και στους ναύτες του». Γιατί να ήταν τόσο σκληρός με τον ανιψιό του; Τι σκέφτεται ο νεαρός;

ΚΑΤ. 3. Ποιες λέξεις ταιριάζουν στον ήρωα της ιστορίας μας; Βάλε ✓ στο σωστό.

☐ επιμονή	☐ εργατικότητα
☐ αδιαφορία	☐ ζήλος
☐ αποφασιστικότητα	☐ ανεμελιά
☐ τεμπελιά	☐ πάθος

- ΛΕΞ. 1. Στο κείμενο υπάρχουν ορισμένες σύνθετες λέξεις (λέξεις, δηλαδή, που αποτελούνται από δύο απλές). Μπορείτε να βρείτε:
- α) κάποιες σύνθετες λέξεις;
 - β) τις απλές από τις οποίες αποτελούνται;

Ο ήρωας της ιστορίας μας έχει από πολύ μικρός αποφασίσει για την επιλογή του επαγγέλματός του. Συμβαίνει όμως το ίδιο με όλα τα παιδιά; Διάβασε το επόμενο κείμενο και θα δεις.

Και τώρα τι κάνουμε;

Ο ΠΙΝΟΚΙΟ ΚΑΙ Ο ΓΡΥΛΟΣ Ο ΛΟΓΑΚΙΑΣ

Ο Πινόκιο είναι ένας ξύλινος κούκλος που η μύτη του μεγαλώνει όταν λέει ψέματα. Η ζωή του είναι γεμάτη σκανταλιές· πολλές φορές μάχεται με τον «πατέρα» του.

Λοιπόν, παιδιά, έχω να σας πω ότι αυτός ο κακοαναθρεμμένος ο Πινόκιο, αφού ξέφυγε από τον πατέρα του, το 'βαλε στα πόδια και άρχισε να διασχίζει τους αγρούς, για να φτάσει μια ώρα αρχύτερα στο σπίτι. Και στη μεγάλη του φούρια, πηδούσε πάνω από ψηλούς φράχτες, από αγριοδαμασκηνιές και λάκκους γεμάτους νερό, έτσι όπως θα έκανε στη θέση του ένα κατσίκι ή ένας λαγός που τον έχουν βάλει στο στόχο οι κυνηγοί!!!

Όταν έφτασε μπροστά στο σπίτι, βρήκε την πόρτα μισάνοιχτη. Την έσπρωξε, μπήκε μέσα και, αφού τράβηξε το σύρτη, κάθισε καταγής αφήνοντας ένα μεγάλο στεναγμό ανακούφισης. Η χαρά του όμως κράτησε λίγο, γιατί άκουσε μέσα στο δωμάτιο κάποιον να κάνει:

«Κρι-κρι-κρι».

«Ποιος με φωνάζει;» ρώτησε φοβισμένος ο Πινόκιο.

«Είμαι εγώ!»

Ο Πινόκιο γύρισε το κεφάλι του και είδε ένα μεγάλο γρύλο¹, που ανέβαινε αργά πάνω στον τοίχο.

«Πες μου, Γρύλε, ποιος είσαι;»

«Είμαι ο Γρύλος ο Λογάκιας και κατοικώ σ' αυτό το δωμάτιο πάνω από εκατό χρόνια».

¹ ο γρύλος: τριζόνι, έντομο με καστανοκίτρινο ή μαύρο χρώμα, το οποίο βγάζει ήχο όμοιο με τριξίμο όταν τριβονται οι άκρες των πτερών του

«Τώρα όμως αυτό το δωμάτιο είναι δικό μου» απάντησε η μαριονέτα² «κι αν θες να μου κάνεις τη χάρη να φύγεις αμέσως από εδώ χωρίς να γυρίσεις το κεφάλι σου».

«Εγώ δεν πρόκειται να φύγω από εδώ» απάντησε ο Γρύλος «αν πρώτα δε σου πω μια μεγάλη αλήθεια».

«Πες την, αλλά γρήγορα».

«Αλίμονο σ' εκείνα τα παιδιά που επαναστατούν κατά των γονιών τους και για ένα καπρίσιο εγκαταλείπουν το πατρικό τους σπίτι! Καλό δε θα δούμε σ' αυτό τον κόσμο και αργά ή γρήγορα θα το μετανιώσουν πικρά».

«Εσύ, Γρύλε μου, μπορείς να λες ό,τι θες, εγώ όμως ξέρω ότι αύριο την αυγή θα φύγω από εδώ, γιατί, αν μείνω, θα συμβεί και σ' εμένα αυτό που συμβαίνει σε όλα τα άλλα παιδιά, δηλαδή θα με στείλουν στο σχολείο και, θέλοντας και μη, θα αναγκαστώ να σπουδάσω. Κι εγώ σ' το λέω εμπιστευτικά, δεν έχω καμιά διάθεση να σπουδάσω, γιατί διασκεδάζω καλύτερα όταν τρέχω πίσω από τις πεταλούδες και όταν σκαρφαλώνω στα δέντρα και αρπάζω τα πουλάκια μέσα από τη φωλιά τους».

«Μικρέ ανόητε! Μα δεν ξέρεις ότι, αν συνεχίσεις έτσι, όταν μεγαλώσεις, θα είσαι ένας γάιδαρος και μισός και ότι όλοι θα σε κοροϊδεύουν;».

«Κουνήσου από τη θέση σου, γρουσουζικό παλιοτριζόνι!» φώναξε ο Πινόκιο.

2. η μαριονέτα: κούκλα που μοιάζει με άνθρωπο

Ο Γρύλος, όμως, που ήταν υπομονετικός και φιλοσοφούσε τα πράγματα, αντί να θυμώσει με τόση αυθάδεια, συνέχισε να μιλά με τον ίδιο τόνο φωνής:

«Κι αν δε θέλεις να πας στο σχολείο, γιατί τουλάχιστον δε μαθαίνεις μια τέχνη, ώστε να μπορείς να κερδίζεις τίμια ένα κομμάτι ψωμί;».

«Θέλεις να σου πω;» απάντησε ο Πινόκιο, ο οποίος είχε αρχίσει να χάνει την υπομονή του.

«Από όλα τα επαγγέλματα του κόσμου μονάχα ένα μου αρέσει».

«Και ποιο είναι αυτό το επάγγελμα;».

«Να τρώω, να πίνω, να κοιμάμαι, να διασκεδάζω και να τριγυρίζω από το πρωί ως το βράδυ».

«Έτσι, για να ξέρεις», είπε ο Γρύλος ο Λογάκις με τη γνωστή του ηρεμία, όλοι όσοι κάνουν αυτό το επάγγελμα καταλήγουν σχεδόν πάντα είτε στο νοσοκομείο είτε στη φυλακή».

«Πρόσεξε καλά, γρουσούζη Γρύλε... Έτσι και με πιάσουν τα νεύρα μου, αλίμονό σου!».

«Κακομοίρη Πινόκιο! Μου προκαλείς τον οίκτο³...».

«Και γιατί, παρακαλώ, σου προκαλώ τον οίκτο;».

«Επειδή είσαι μια μαριονέτα και, το χειρότερο, επειδή έχεις ένα ξερό ξύλινο κεφάλι».

3. ο οίκτος: συμπάθεια προς κάποιον που πάσχει ή βρίσκεται σε δύσκολη κατάσταση, λύπηση, συμπάθεια

Πώς τελειώνει ο καβγάς; Διάλεξε μια εικόνα..

Για να δεις αν μάντιδες σωστά, διάβασε τώρα το τέλος που σκέφτηκε ο συγγραφέας.

Ακούγοντας αυτά τα τελευταία λόγια, ο Πινόκιο πετάχτηκε πάνω εκνευρισμένος και, αφού άρπαξε από τον πάγκο ένα ξύλινο σφυρί, το εκσφενδόνισε⁴ εναντίον του Γρύλου του Λογάκια. Ίσως και να μην πίστευε ότι θα τον χτυπούσε: δυστυχώς, όμως, τον πέτυχε ακριβώς στο κεφάλι και ο φουκαράς ο Γρύλος μόλις που πρόφτασε να πει ένα τελευταίο κρι-κρι-κρι και ύστερα έμεινε εκεί ξερός, πατικωμένος στον τοίχο.

⁴ εκσφενδονίζω: ρίχνω

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΚΑΤ. 1. Βάλε σε κύκλα τα επίθετα που ταυρίζουν στον Πινόκιο σύμφωνα με το κείμενο.

Ξεροκέφαλος

ανέμελος

κακομαθημένος

σοβαρός

ευγενικός

άτακτος

πανηράς

φιλόδοξος

βίαιος

αυθάδης

υπομονετικός

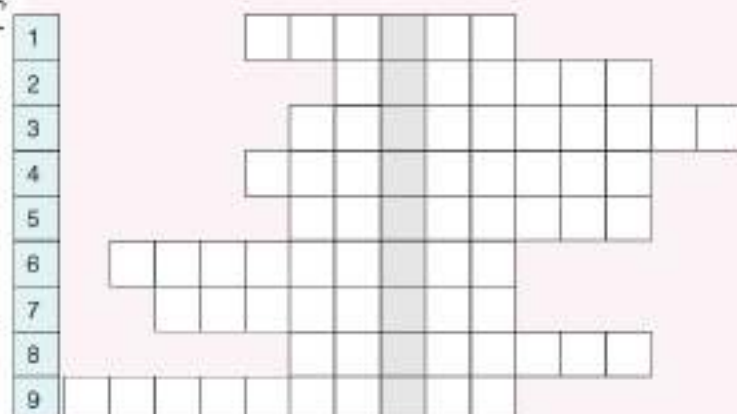
Εσύ τι σκέφτεσαι για το μέλλον σου; Έχεις αποφασίσει τι επάγγελμα θα ακολουθήσεις;

Τα περισσότερα παιδιά της τάξης σου σκέφτηκαν να το σκάσουν από το σπίτι και πολλά εξαφανίστηκαν πράγματι για κάποιες ώρες από το σπίτι τους. Τι θα έλεγες σε ένα φίλο σου που το έχει σκάσει από το σπίτι και ζητάει τη συμβουλή σου;

ΛΕΞ: 1. Ποιες λέξεις εκφράζουν κάτι θετικό (+) και ποιες κάτι αρνητικό (-); Βάλε το κατάλληλο σημάδι.

☐ έμπειρος	☐ μελετηρός
☐ παλικάρος	☐ δειλός
☐ άγριος	☐ άτακτος
☐ σκλάβος	☐ αδιάφορος
☐ άπονος	☐ υπομονετικός
☐ πρόθυμος	☐ τίμιος
☐ απελπισμένος	☐ γρουσουζής
☐ κακοαναθρεμμένος	☐ ήρεμος
☐ θαρραλέος	☐ εκνευρισμένος
☐ θρασύς	☐ φουκαράς
☐ αυθάδης	

ΛΕΞ: 2. Θα καταφέρεις να βρεις τις λέξεις της ακροστιχίδας; Κάθε-τα σχηματίζεται μια λέξη που αποτελεί το βασικό θέμα των 2 προηγούμενων κειμένων.

1. Φεύγω από τον τόπο μου, από την πατρίδα μου.
2. Ψυχική δύναμη με την οποία ανέχεται ή περιμένει κανείς κάτι.
3. Το αίσθημα που προκαλεί η απαλλαγή από ψυχικό ή σωματικό πόνο, ξαλάφρωμα.
4. Γυρίζω εδώ κι εκεί.
5. Αντικείμενο που από τη φύση του ή με τεχνητά μέσα έχει αποκτήσει την ιδιότητα να έλκει και να απομακρύνει διάφορα μέταλλα, όπως το σίδηρο.
6. Κούκλος που έχει τη μορφή ανθρώπου.
7. Αυτός που δεν έχει καμιά φροντίδα, που δεν τον απασχολεί τίποτα.
8. Αισθάνομαι υπερηφάνεια.
9. Ξεσηκώνομαι εναντίον κάποιου/κάτι.

Η ακροστιχίδα αφορά και τα δύο κείμενα («Θέλω να γίνω ναυτικός» και «ο Πινόκιο και ο Γρύλος ο Λογέταις»)

Και τώρα τι κάνουμε;

ΜΕ ΤΟ ΣΠΑΘΙ ΣΟΥ ΖΑΝ-ΠΙΕΡ!

«Με το σπαθί σου» «Να πετύχεις με το σπαθί σου»
Πόσες φορές δε μου το είπε ο μπαμπάς αχότου
πήραμε το χαρτί ότι γράφτηκε στο γυμνάσιο Τιγιδί!

Ο μπαμπάς ήθελε να πάω στο Ζαν-Μασέ. Το Τιγιέλ δε θέλει ούτε να το ακούσει. Σίγουρα γιατί έγινε μεγάλος ντόρος, το γράψανε ακόμα κι οι εφημερίδες, όταν οι μαθητές πήγανε να τουβάλουν φωτιά... Κι όλες εκείνες οι ιστορίες! Ληστείες, συμπλοκές¹...

«Αληταρία!» λέει και ξαναλέει ο μπαμπάς. Το είχε δέσει κόμπο πως θα μ'έγραφε στο Ζαν-Μασέ. Ας όψεται όμως ο αριθμός του σπιτιού μου². Η πλευρά του δρόμου με τα ζυγά πάει στο Ζαν-Μασέ. Η πλευρά με τα μονά πάει στο Τιγιέλ. Κι εμείς μένουμε στο 37... Αδύνατον να πάω στο Ζαν-Μασέ, αδύνατον να γίνει εξαίρεση! Βγήκε απ'τα ρούχα του ο γέρος! Αυτό παθαίνει όταν του πάνε κόντρα, όταν δε γίνεται το δικό του.

Αφού λοιπόν κατάλαβε ότι δεν το γλιτώνω το Τιγιέλ, μου έχει γίνει στενός κορσές.

— Θέλω να σε δω μέσα στους πέντε πρώτους, και σ'όλα τα μαθήματα! Το καλό που σου θέλω, αλλιώς θα 'χεις να κάνεις μαζί μου! Και θα το καταφέρεις με το σπαθί σου, όπως εγώ! Τώρα, τι να το κάνω στα μαθηματικά το σπαθί; Άντε, δώσ'του να καταλάβει του μπαμπά. Και πώς θα βρεθώ μέσα στους πέντε πρώτους, αφού τέλειωσα το δημοτικό μέσα στους πέντε τελευταίους; Τότε, μάλιστα, ο γέρος ούτε που σκοτίστηκε. Γι' αυτόν το δημοτικό είναι νηπιαγωγείο για μεγάλα μωρά. Δεν ήξερε τις δασκάλες μου ούτε στη φάτσα. Ποτέ δεν ήρθε να με δει στη γιορτή του σχολείου. Αυτή η ιστορία με το γυμνάσιο, του γύρισε πάνω κάτω τα μυαλά, έτσι μεμιάς. Να πετύχεις! Να πετύχεις! Άλλη κουβέντα δεν έχει! Κι ότι εκείνος δεν είχε ποτέ την ευκαιρία να πάει στο γυμνάσιο, κι ότι το καλό που μου θέλει να τον ακούσω, αλλιώς...

1. η συμπλοκή: σύγκρουση

2. ας όψεται ο αριθμός του σπιτιού μου: φταίει ο αριθμός του σπιτιού μου

Εντάξει, εντάξει! Δεν ξέρω πώς θα τα καταφέρω να βρεθώ μέσα στους πέντε πρώτους. Ας με σπάσει στο ξύλο, αν δεν τα καταφέρω, σκοτίστηκα!! Άλλωστε, δεν τους πάω τους πέντε πρώτους. Τις πέντε πρώτες δηλαδή. Φυσικά, αφού οι δασκάλες προτιμάνε τα κορίτσια. Τα αγόρια δε θέλουνε ούτε να τα ακούσουνε. Εκτός από εκείνον τον Αντουάν, που το παίζει ευγενικός και φρόνιμος... και μου τη σπάει, αλλά δεν πειράζει, θα 'ρθει κι η δική του ώρα, δε θα πάμε στο γυμνάσιο; Εκεί δε θα 'χει τις δασκάλες του να τον κανακεύουνε³, να λένε συνέχεια «τι καλός μαθητής, να του μοιάσετε». Να του μοιάσουμε; Και να 'χω συνέχεια το χέρι σηκωμένο; Έχει να φάει της χρονιάς του, μάλιστα! Την πρώτη κιόλας μέρα, θα τον στριμώξει ο Κεβέν, και θα λουφάξει στη γωνιά του⁴. Κρίμα που δεν είναι στη δική μου τάξη ο Κεβέν. Γέλια που θα κάναμε... Δε θα βαριόμασταν ποτέ... Καλό είναι να έχεις παλικαρά συμμαθητή. Για να τρομάζει τα πιτσιρίκια, όταν σου τη σπάνε. Μαζί του δε φοβάσαι τους τσακωμούς. Όχι ότι εγώ έχω πρόβλημα δηλαδή με τους τσακωμούς, με τέτοιο μπόι... Δε με φοβίζουν εμένα τα Τιγιέλ. Τιγιέλ, Ζαν-Μασέ: πιφ! Αλλά και να έχεις μια ντουζίνα καθηγητές στο κεφάλι σου. Εδώ μια δασκάλα είχα και μ' έπρηζε... Αύριο ανοίγουν τα σχολεία!

3. **κανακεύω:** συμπεριφέρομαι σε κάποιον με καλό και ευγενικό τρόπο, τον καλοπιάνω
 4. **λουφάζω σε μια γωνιά:** ζαρώνω, μαζεύομαι

ΚΑΤ. 1. Γιατί πήγε τελικά ο Ζαν-Πιερ στο γυμνάσιο Τγιέλ και όχι στο γυμνάσιο Ζαν-Μασέ;

ΚΑΤ. 2. Πώς θα χαρακτήριζες τον πατέρα του Ζαν-Πιερ; Βάλε ✓ και δικαιολόγησε την απάντησή σου με βάση το κείμενο.

- Είναι...
- ☐ ...αυστηρός
 - ☐ ...τρυφερός
 - ☐ ...απόλυτος
 - ☐ ...καταπιεστικός
 - ☐ ...συζητήσιμος
 - ☐ ...εύθυμος

ΚΑΤ. 3. Βάλε ✓ στο σωστό.

- Ο Ζαν-Πιερ είναι μαθητής...*
- ☐ επιμελής και φρόνιμος.
 - ☐ επιμελής αλλά πολύ άτακτος.
 - ☐ αδύναμος και αδιάφορος.
 - ☐ αδύναμος αλλά φιλότιμος.

Στο κείμενο ο Ζαν-Πιερ λέει για τον Αντουάν, το συμμαθητή του, πως «του τη σπάει». Στην Ελλάδα όταν ένας μαθητής δε μοιάζει με την υπόλοιπη τάξη, αλλά φέρεται σαν να είναι αυτός ανώτερος, τον λένε «σπασίκλα» και «φυτό». «γλειφτρόνι». Στη χώρα σου πώς λέτε αυτούς τους μαθητές;

Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει ο δικός σου πατέρας με τον πατέρα του κειμένου;

Σε πιέζουν οι γονείς σου για το σχολείο/για να γίνεις καλύτερος μαθητής/για να πας και σε λύκεια; Εσύ πώς αντιδράς;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να ταιριάξεις τις φράσεις με τις σημασίες τους:

με το σπαθί μου
το δένω κόμπο
βγαίνω από τα ρούχα μου
γίνομαι στενός κοραός
σπάω κάποιον στο ξύλο
μου τη σπάει
του γύρισε πάνω κάτω τα μυαλά
στριψώχνω κάποιον

αγανακτώ
δέρνω κάποιον πολύ άγρια
με την προσωπική μου αξία και προσπάθεια
με εκνευρίζει
γίνομαι ενοχλητικός, παρενοχλώ, πιέζω
θεωρώ κάτι δεδομένο, σίγουρο
φέρνω σε δύσκολη θέση, πιέζω
τον έκανε να αλλάξει γνώμη, αντιλήψεις

ΛΕΞ. 2. Στα ελληνικά η λέξη σπαθί χρησιμοποιείται και σε άλλες εκφράσεις με άλλη σημασία: *δε σηκώνει μύγα στο σπαθί του το πρόσωπο είναι σπαθί*. Τι νομίζεις πως σημαίνουν αυτές οι εκφράσεις:

Νομίζετε πως μόνο ο Ζαν-Πιερ πιέζεται από τους γονείς του; Το ίδιο τράβά και ο Σάνια από τη Ρωσία. Οι γονείς του αλλά και κάποιοι συγγενείς του, που ήταν εκπαιδευτικοί, προσπαθούσαν με κάθε τρόπο να τον πείσουν να γίνει καθηγητής. Όμως, ο Σάνια σκεφτόταν διαφορετικά.

ΔΕ ΘΑ ΜΟΥ ΠΕΙΤΕ ΕΣΕΙΣ ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΩ!

Εδώ που τα λέμε, ονειρευόταν, όταν ήταν παιδί, να γίνει ταξιδευτής, μα ο πατέρας του, ιστορικός, και η μητέρα του, φιλόλογος, δε βλέπανε για σοβαρό αυτό το όνειρο του Σάνια. Ήταν της γνώμης πως ο γιος τους έπρεπε ν' ακολουθήσει τα χνάρια τους. Όταν ο Σάνια τέλειωσε το σχολείο, ήταν φυσικό το όχι και τόσο σοβαρό όνειρό του να συγκρουστεί με το πολύ σοβαρό όνειρο των γονιών του. Ο Σάνια πείσμωνσε και επέμεινε πως δε θέλει να γίνει καθηγητής. Οι γονείς του πείσμωνσαν κι εκείνοι.

Γι' αυτό κι έγινε οικογενειακό συμβούλιο, πιο σωστό θα 'ταν να το λέγαμε εκπαιδευτικό συμβούλιο, γιατί εκτός από τη μάνα και τον πατέρα του παρόντες ήταν ο θείος Βάσια, χημικός, και η θεία Τάνια, δασκάλα.

Ο πατέρας εξήγησε στο Σάνια πως σήμερα, που στο χάρτη δεν υπάρχουν πια καθόλου λευκά σημεία, είναι τουλάχιστον ανόητο να γίνεις ταξιδευτής και εξερευνητής. Η μαμά δήλωσε στο Σάνια πως το έργο του εκπαιδευτικού είναι το πιο καλό που υπάρχει.

— Θα σπουδάσει μαθηματικός! είπε με την ευθύτητα που τον χαρακτήριζε ο θείος Βάσια. Ή μήπως προτιμάς το στρατό;

— Βασίλη! Διέκοψε απειλητικά τον αδερφό της η μαμά του Σάνια. Μη λες ανοησίες. Δεν είναι μήνας που το παιδί έπαθε διάσειση¹!

— Μήπως όμως έχει δίκιο..., είπε με συμπόνια η θεία Τάνια. Υπάρχει λόγος να βασανίζεται σ' όλη του τη ζωή;

Η θεία Τάνια ήξερε τι έλεγε, ήταν είκοσι χρόνια που υπέφερε και η ίδια στο σχολείο.

— Δε θέλω να γίνω καθηγητής και δε θα μου πείτε εσείς τι θα κάνω στη ζωή μου! δήλωσε φοβερά ερεθισμένος ο Σάνια.

Ήταν ο πρώτος του καβγάς με τους γονείς του, γιατί ήταν στ' αλήθεια ένα αγόρι ήσυχο και υπάκουο. Ακόμα και στη δύσκολη περίοδο της εφηβείας δεν επέδειξε επιθετικότητα και δεν επιβουλεύτηκε ποτέ το κύρος των μεγαλύτερων του: δεν έπαιξε ποτέ ξύλο με τους συνομηλίκους του, δεν έσπασε τζάμια, ούτε και γύριζε ποτέ αργά στο σπίτι του. Ένα παιδί θαύμα, ένα παράδειγμα προς μίμηση, που δε βλέπεις σήμερα ούτε στο σινεμά...

ΚΑΤ. 1. Σε τι μοιάζει και σε τι διαφέρει ο Ζαν-Πιερ από το Σάνια;

1. η διάσειση: το πολύ δυνατό χτύπημα (ψυχικό, σωματικό) που έχει άσχημα αποτελέσματα στην υγεία

Για φαντάσου...

Ο ΕΞΥΠΝΟΣ ΧΑΝΣ

Πώς θα σου φαινόταν αν 'ο καθηγητής των μαθηματικών σου έλεγε: «Έχεις το μυαλό ενός αλόγου»; Σκέψου καθώς θα διαβάζεις την ιστορία του... έξυπνου Χανς

Βερολίνο, Γερμανία 1904

Το πλήθος περίμενε ανυπόμονο. Ακουγόταν ένα βουητό από έντονες συζητήσεις. Κουρασμένη από την ορθοστασία η κυρία Σμιτ γύρισε στη νεαρή φίλη της, τη δεσποινίδα Στάιν, και ψιθύρισε: «Δεν πρόκειται να φανεί...».

«Φυσικά και θα φανεί!» απάντησε η δεσποινίς Στάιν. «Απλώς περιμένετε. Πάντοτε βγαίνει έξω αυτή την ώρα. Και είναι αλήθεια αυτό που λένε – ξέρει να μετρά. Γι' αυτό και τον φωνάζουν «έξυπνο Χανς».

«Πώς είναι δυνατόν να συμβαίνει αυτό;» ρώτησε η κυρία Σμιτ καχύποπτα. «Τα άλογα δεν μπορούν να μετρούν, όπως οι άνθρωποι».

«Αυτό όμως μπορεί και μάλιστα καλύτερα και από τους ανθρώπους. Λένε ότι ο Βίλχελμ φον Όστεν, ο ιδιοκτήτης του, ήταν δάσκαλος. Όταν πήρε σύνταξη, άρχισε να διδάσκει άλογα αντί για παιδιά».

«Σιγά τώρα! Γιατί να θέλει να το κάνει αυτό;»

«Θεωρεί ότι τα άλογα είναι το ίδιο έξυπνα με τα παιδιά και πιο εύκολο να τα διδάξεις. Έχτισε μάλιστα μια ειδική αίθουσα για τα άλογα. Λένε πως ο Βίλχελμ συνήθιζε να τιμωρεί το Χανς όταν έκανε κάποιο λάθος. Και μάλιστα χρησιμοποιούσε ένα μαστίγιο».

«Κι ο παλιός μου δάσκαλος ήταν κάπως έτσι».

«Σας!» έκανε εκνευρισμένος ο άντρας πίσω τους.

Όλοι παρακολουθούσαν καθώς οδηγούσαν τον Χανς έξω στην αυλή.

«Ω! Δεν είναι όμορφος;» ψιθύρισε η κυρία Σμιτ στη φίλη της. «Ποιοι είναι αυτοί οι άνθρωποι μαζί του;» Επίσημοι καλεσμένοι. Ο Φον Όστεν έγραψε στην κυβέρνηση και ζήτησε να κάνουν ένα τεστ στο άλογο για να αποδείξει τις δυνάμεις του. Έτσι, η κυβέρνηση συγκρότησε¹ μια επιτροπή».

1. συγκροτώ: οργανώνω, σχηματίζω

Οι γυναίκες παρακολουθούσαν καθώς ένας άντρας εγκαθιστούσε κάτι που έμοιαζε με σχολικό μαυροπίνακα.

«Είμαστε έτοιμοι;» ρώτησε ο καθηγητής Καρλ Στουμπφ την επιτροπή των ειδικών.

«Εγώ εξακολουθώ να πιστεύω ότι πρόκειται για κόλπο του τσίρκου» είπε ο εκπαιδευτής του τσίρκου.

«Το άλογο φαίνεται να είναι αρκετά υγιές για την εξέταση» είπε ο κτηνίατρος επιφυλακτικά.

«Βιαστείτε, έχω αργήσει για τη συνάντηση» είπε ο πολύ σημαντικός πολιτικός, κοιτάζοντας το ασημένιο του ρολόι τσέπης.

Ο Βίλχελμ φον Όστεν ήταν ένας κοντός ανθρωπάκος, με αυστηρή όψη και μεγάλο μουστάκι. Αλλά τώρα κοιτούσε μάλλον ανήσυχος. Αυτή ήταν η σημαντικότερη εξέταση μέχρι τώρα. Άραγε θα τα κατάφερνε ο Χανς;

«Μήπως θα θέλατε να σκεφτείτε ένα ποσό για να δοκιμάσει το άλογο;» ρώτησε τον πολιτικό ο καθηγητής Στουμπφ.

«Χμ..., λοιπόν αφήστε με να σκεφτώ. Τι θα λέγατε για δύο φορές το δεκατέσσερα;».

Ο Φον Όστεν έπιασε σφιχτά στο χέρι του ένα κομμάτι κιμωλία και έγραψε στον πίνακα: $2 \times 14 =$; Ο δάσκαλος κούνησε το κεφάλι του. «Τώρα Χανς» ψιθύρισε αγχωμένος «έχω ένα ωραίο, ζουμερό καρότο για σένα. Αλλά πρέπει πρώτα να κάνεις σωστά αυτό τον υπολογισμό». Στην αυλή έπεσε σιωπή. Ο Χανς κοίταξε για λίγο τον πίνακα. Μετά χτύπησε δύο φορές την αριστερή του οπλή².

«Τι κάνει τώρα;» ψιθύρισε η κυρία Σμιτ.

«Μετράει» απάντησε η δεσποινίς Στάιν. «Η αριστερή οπλή σημαίνει δέκα και η δεξιά σημαίνει ένα». Ο Χανς χτύπησε αργά τη δεξιά του οπλή στο λιθόστρωτο³. Από εκείνη τη στιγμή όλοι μετρούσαν τα χτυπήματα. Κλοπ, κλοπ, κλοπ, κλοπ, κλοπ. Ο Χανς σταμάτησε με την οπλή του στον αέρα.

«Αυτά είναι μόνο πέντε» παρατήρησε ο πολιτικός. «Θέλω να καταγραφεί. Το άλογο είναι ηλίθιο».

Ο Φον Όστεν έσφιξε το καρότο μέχρι που άσπρισαν οι αρθρώσεις⁴ του. Αλλά ο Χανς δεν είχε τελειώσει.

Κλοπ, κλοπ και... κλοπ.

Ο Χανς κοίταξε τον κύριό του και χλιμίντρισε χαρούμενα. Ήξερε ότι είχε απαντήσει σωστά. Το πλήθος χειροκρότησε ενθουσιασμένο και μερικοί άρχισαν να ζητωκραυγάζουν.

² η οπλή: (για ζώα) το νύχι

³ λιθόστρωτος, -η, -ο: έχει επιστρωθεί με πέτρες, πλακόστρωτος, -η, -ο

⁴ η άρθρωση: η σύνδεση, η ένωση των οστών

Ο Φον Όστεν αναστέναξε με ανακούφιση και έδωσε στο Χανς το καρτό.

«Είναι σωστή η απάντηση;» ρώτησε ο εκπαιδευτής του τσίρκου τον κτηνίατρο.

«Ναι, είναι».

«Απίστευτο» είπε ο εκπαιδευτής ξύνοντας το κεφάλι του. «Τόσα χρόνια σ' αυτή τη δουλειά δεν έχω ξαναδεί τέτοιο πράγμα».

«Ούτε κι εγώ τόσο χρόνια στην κτηνιατρική».

Αλλά ήταν πραγματικά τόσο έξυπνος ο Χανς; Εσύ τι νομίζεις;

Α) Ο Φον Όστεν ήταν ένας αδιάστακτος απαστεώνας. Είχε εκπαιδεύσει το Χανς να χτυπά ελαφρά την οπλή του, ακόμα κι αν δεν καταλάβαινε τις ερωτήσεις.

Β) Ο Χανς ήταν έξυπνος. Απέδειξε ότι τα άλογα είναι καλύτερα από μερικούς ανθρώπους στα μαθηματικά.

Γ) Ο Φον Όστεν έδινε ενδείξεις στο Χανς. Όταν, δηλαδή, έκανε κάποιο νόημα, ο Χανς σταματούσε να χτυπά την οπλή του.

Απάντηση: Γ. Αυτό αποδείχτηκε από ένα νεαρό επιστήμονα, τον Όσκαρ Πφονλινγκ το 1907. Έδωσε το ήμισυ του Χανς με ένα ήφασκα και βρήκε ότι το άλογο δεν μπορούσε να απαντήσει σε καμία ερώτηση. Στη συνέχεια, ο Χανς είχε καταλάβει ότι ο δάσκαλός του έκανε τη σωστή ερώτηση. Όταν ο Χανς έδινε τη σωστή απάντηση, ο δάσκαλός του έκανε τη σωστή ερώτηση και έκανε τη σωστή απάντηση.

ΚΑΤ. 1.

Τελικά ο Χανς τα κατάφερε χτυπώντας...

- ☐ ...δύο φορές την αριστερή οπλή και 5 φορές τη δεξιά.
- ☐ ...δύο φορές την αριστερή οπλή και 8 φορές τη δεξιά.
- ☐ ...δέκα φορές την αριστερή οπλή και οχτώ τη δεξιά.
- ☐ ...δέκα φορές την αριστερή οπλή και μία φορά τη δεξιά.

ΚΑΤ. 2. Πόσο καλή μνήμη έχεις;

Ο κόσμος έλεγε ότι ο Φον Όστεν, πριν πάρει σύνταξη, ήταν...

- ☐ ...εκπαιδευτής στο τσίρκο.
- ☐ ...εκπαιδευτικός.
- ☐ ...κτηνίατρος.
- ☐ ...οδοντίατρος.

Υπήρχε η φήμη ότι, όταν ο Χανς έκανε κάποιο λάθος, ο Φον Όστεν τον τιμωρούσε με...

- ☐ ...ένα σκοινί.
- ☐ ...μία μαστίγα.
- ☐ ...ένα μαστίγιο.
- ☐ ...μία σκούπα.

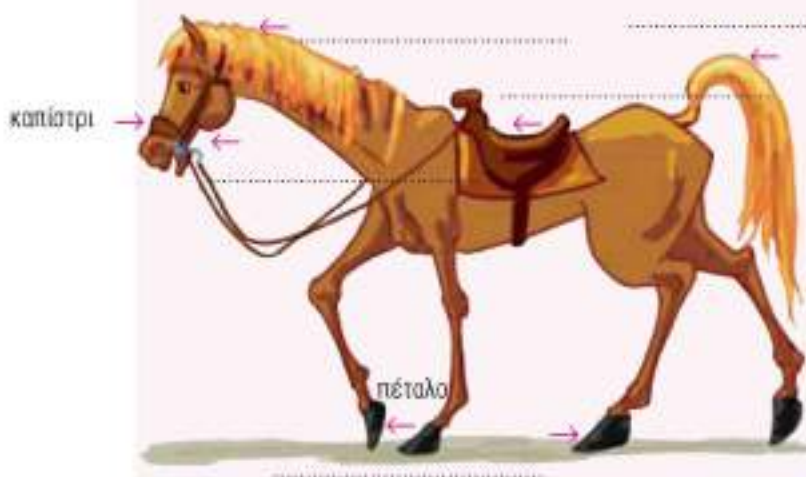
Η ανταμοιβή του Χανς, αν τα πηγαίνει καλά στη δοκιμασία, θα ήταν...

- ☐ ...ένα ζουμερό καράτο.
- ☐ ...ένα τρυφερό κουνουπιδί.
- ☐ ...ένα κομμάτι σανό.
- ☐ ...ένα γλυκό φιλί.

Μήπως έκανε καλά ο καθηγητής που σταμάτησε να διδάσκει παιδιά και άρχισε να διδάσκει αλόγα; Σκέψου κάποια επιχειρήματα υπέρ και κατά.

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

ΛΕΞ. 1. Με λένε Χανς και είμαι το πιο έξυπνο άλογο στην πόλη. Θέλεις να με γνωρίσεις καλύτερα και να μάθεις πράγματα που εγώ έχω ενώ εσύ όχι. Θα σε βοηθήσω δίνοντάς σου 2 λέξεις: πέταλο, καπίστρι. Τις άλλες βρες τες μόνος σου και γράψ' τες στη σωστή γραμμή:

ΛΕΞ. 2. Με ποιες λέξεις του κειμένου ταιριάζουν οι παρακάτω σημασίες;

α) το να στέκεται κανείς όρθιος

β) οργάνωσε, έφτιαξε

γ) η ένωση και τα σημεία στα οποία συνδέονται μεταξύ τους τα οστά (κόκκαλα)

δ) αυτός που συστηματικά εξαπατά τους άλλους προς όφελός του

ΛΕΞ. 3. Μπορείτε να βρείτε μέσα από το κείμενο

α) συνώνυμες λέξεις για ...

δύσπιστα - φιλόπαπτα =

διστακτικά - με περίσκεψη =

να επευφημούν =

β) αντώνυμες λέξεις για ...

υπομονετικό ≠

ασήμαντος ≠

επικερφή ≠

Πόσο έξυπνα είναι στην πραγματικότητα τα ζώα; Προσπάθησε να μαντέψεις τη σωστή απάντηση.

1. Οι επιστήμονες εξέτασαν την εξυπνάδα ενός χιμπαντζή βάζοντας μια κηλίδα χρώμα στο πρόσωπό του και κρεμώντας έναν καθρέφτη στο δωμάτιό του. Ο στόχος αυτής της εξέτασης ήταν να δουν αν ο χιμπαντζής θα συνειδητοποιούσε ότι υπήρχε χρώμα στο πρόσωπό του. Τι έκανε ο χιμπαντζής;

α) Κοίταξε στον καθρέφτη μάλλον θυμωμένα και άρχισε να σβήνει το χρώμα από το πρόσωπό του.

β) Έφτιαχνε πρόσωπα στον καθρέφτη.

γ) Προσπάθησε να σβήσει το χρώμα από τον καθρέφτη.

2. Ο Βρετανός επιστήμονας Τζον Κρεμης πρόσθεσε αβλαβείς ποσότητες ραδιενεργού χημικού σε σπόρους και τους άφησε για να τους κρύψουν τα μικρά πουλιά του βάλτου και να τους φάνε αργότερα. Στη συνέχεια χρησιμοποίησε μια συσκευή που ανιχνεύει τη ραδιενέργεια για να παρακολουθήσει τους κρυμμένους σπόρους.

Τι ανακάλυψε;

α) Τα μικρά πουλιά του βάλτου έκρυβαν έξυπνα εκατοντάδες σπόρους κάθε μέρα. Και κάτι ακόμα: Μπορούσαν να θυμηθούν πού ήταν μέχρι και ο τελευταίος.

β) Τα πουλιά ξέχασαν πολύ γρήγορα πού είχαν κρύψει τους σπόρους.

γ) Τίποτα. Το πείραμα αναβλήθηκε, αφού ο επιστήμονας ξέχασε πού είχε αφήσει τη συσκευή.

3. Ένας επιστήμονας αποφάσισε να διδάξει σε τρία χταπόδια πώς να τραβούν ένα φωτεινό μοχλό στη δεξιαμενή τους, με αντάλλαγμα ένα ψάρι.

Τι συνέβη;

α) Τα χταπόδια ήταν πολύ χαζά για να μάθουν αυτό το απλό τέχνασμα.

β) Τα χταπόδια έγιναν απαίσια και προσπάθησαν να στραγγαλίσουν τον επιστήμονα με τα αηδιαστικά μακριά πλοκάμια τους.

γ) Έμαθαν γρήγορα το κόλπο, αλλά ύστερα από λίγες μέρες βαρέθηκαν και κατέβηκαν σε απεργία.

Απάντήσεις:

1. α) Τα χιμπαντζήδες κοιτάζουν στον καθρέφτη και προσπαθούν να σβήσουν το χρώμα από το πρόσωπό τους.

2. β) Τα μικρά πουλιά του βάλτου έκρυβαν εκατοντάδες σπόρους κάθε μέρα. Και κάτι ακόμα: Μπορούσαν να θυμηθούν πού ήταν μέχρι και ο τελευταίος.

3. γ) Έμαθαν γρήγορα το κόλπο, αλλά ύστερα από λίγες μέρες βαρέθηκαν και κατέβηκαν σε απεργία.

Για φαντάσου...

10/10 ΠΡΟΒΙΒΑΣΤΗΚΕ
ΚΑΤΑ ΔΥΟ 10/10

— Βοήθεια, βοήθεια! Φωνάζει φεύγοντας ένα φτωχό Δέκα.

— Τι είναι; Τι σου συμβαίνει;

— Μα δε με βλέπετε; Με κυνηγάει μια Αφαίρεση. Αν με πιάσει, θα καταστραφώ.

— Ε, καλά, όχι και θα καταστραφείς...

Κι όμως έγινε: η Αφαίρεση άρπαξε το Δέκα, πηδάει απάνω του πληγώνοντάς το με το κοφτερό της σπαθί. Το φτωχό Δέκα χάνει ένα δάχτυλο, χάνει κι άλλο ένα. Για καλή του τύχη, περνάει ένα ξένο αυτοκίνητο πολύ μακρύ, η Αφαίρεση γυρνάει μια στιγμή για να δει αν χρειάζεται να το κοντύνει, και το καλό Δέκα βρίσκει την ευκαιρία να το σκάσει και να κρυφτεί σε μια πόρτα. Αλλά, τώρα πια δεν είναι Δέκα: είναι μονάχα ένα Οχτώ και επιπλέον χάνει αίμα από τη μύτη.

— Το κακόμοιρο, τι σου κάνανε; Δάρθηκες με τους συμμαθητές σου, έτσι;

Θεέ μου, ο σώζων εαυτόν σωθήτω: η φωνούλα είναι γλυκιά και συμπαθητική αλλά ανήκει στη Διαίρεση. Το άτυχο Οχτώ ψιθυρίζει «καλησπέρα» με ψιλή φωνίτσα και προσπαθεί να κερδίσει δρόμο, αλλά η Διαίρεση είναι πιο γρήγορη και με μια μόνο ψαλιδιά, ζακ, το κάνει δύο κομμάτια: Τέσσερα και Τέσσερα. Το ένα το βάζει στην τσέπη, το άλλο βρίσκει ευκαιρία να το σκάσει, γυρίζει τρέχοντας στο δρόμο και πηδάει πάνω σ' ένα τραμ.

πρόσθεση

αφαίρεση

πολλαπλασιασμός

διαίρεση

— Λίγο πριν ήμουνα ένα Δέκα –κλαίει– και τώρα κοιτάξε εδώ! Ένα Τέσσερα!

Οι μαθητές το απέφευγαν με βιάση. Δε θέλουνε να 'χουν καμιά σχέση μαζί του. Ο τραμβαγιέρης¹ μουρμουρίζει:

— Μερικοί μερικοί θα 'πρεπε να 'χουν τουλάχιστον τη

διακριτικότητα να πηγαίνουν με τα πόδια.

— Μα δε φταίω εγώ! Φωνάζει μες στους λυγμούς το πρώην Δέκα.

— Ναι, φταίει ο γάτος. Όλοι έτσι λένε.

Το τέσσερα κατέβηκε στην πρώτη στάση, κόκκινο σαν μια κόκκινη πολυθρόνα.

Αχ, τα κατάφερε πάλι: πάτησε το πόδι κάποιου.

— Με συγχωρείτε, με συγχωρείτε πολύ, κύριε!

Αλλά ο κύριος δεν είχε θυμώσει, αντίθετα μάλιστα χαμογελούσε. Για κοίτα τύχη, είναι ο Πολλαπλασιασμός! Έχει μεγάλη καρδιά και δεν μπορεί να βλέπει δυστυχισμένα πλάσματα: και κει που καθόταν πολλαπλασίασε το Τέσσερα με τρία και να 'σου ένα υπέροχο Δώδεκα, έτοιμο να μετρήσει μια ολόκληρη ντουζίνα αυγά.

— Ζήτω, φωνάζει το Δώδεκα, προβιβάστηκα. Προβιβάστηκα κατά δύο περισσότερο!

¹ ο τραμβαγιέρης: ο οδηγός ή εισπράκτορας τραμ

ΚΑΤ. 1. Διάβασε ξανά το κείμενο.
Ποια πράξη λείπει από το κείμενο;

- ☐ Η πρόσθεση;
☐ Η αφαίρεση;
☐ Ο πολλαπλασιασμός;
☐ Η διαίρεση;

ΚΑΤ. 2. Τελικά το Δέκα έγινε Δώδεκα. Ποιες πράξεις έγιναν σύμφωνα με το κείμενο; Βάλε ✓ μπροστά στις σωστές πράξεις.

- ☐ $10 - 2 : 2 + 8 = 12$
☐ $10 - 1 : 3 \times 4 = 12$
☐ $10 - 2 : 2 \times 3 = 12$
☐ $10 - 2 : 4 \times 6 = 12$

- Τι σημαίνουν οι βαθμοί του σχολείου για σένα; Χαίρεσαι έντονα ή λυπάσαι ανάλογα με τους βαθμούς που παίρνεις, ή μένεις αδιάφορος;
- Οι γονείς σου πώς αντιδρούν όταν παίρνεις βαθμούς (καλούς ή κακούς);

ΛΕΞ. 1. Πώς ονομάζεται το αποτέλεσμα κάθε αριθμητικής πράξης; Αντιστοίχισε.

πρόσθεση	άθροισμα
αφαίρεση	υπόλοιπο
πολλαπλασιασμός	γινόμενο
διαίρεση	πηλίκο

ΛΕΞ. 2. Πότε λέγεται η φράση *ο σώζων εαυτόν σωθήτω*;

- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να σώσει τους άλλους που βρίσκονται κοντά του αδιαφορώντας για τον εαυτό του.
- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να σώσει ταυτόχρονα και τον εαυτό του και τους άλλους που βρίσκονται γύρω του.
- ☐ Σε κατάσταση κινδύνου, όταν κάποιος προσπαθεί να γλιτώσει ο ίδιος πρώτα, αδιαφορώντας για τους άλλους.

ΠΩΣ ΦΤΙΑΧΤΗΚΕ Ο ΠΙΝΟΚΙΟ;

Ένας ξυλουργός, ο μαστρο-Κερασός, βρήκε ένα κομμάτι ξύλου που έκλαιγε και γελάσε σαν μικρό παιδί. Το χάρισε λοιπόν στο φίλο του Τζεπέτο, ο οποίος το πήρε για να φτιάξει μια καταπληκτική μαριονέτα.

Με το που μπήκε στο σπίτι του ο Τζεπέτο, πήρε αμέσως τα εργαλεία του και κάθισε να φτιάξει τον ξύλινο κούκλο του. «Τι όνομα να του δώσω;» ρώτησε τον εαυτό του. «Θέλω να τον ονομάσω Πινόκιο. Ένα τέτοιο όνομα θα του φέρει τύχη. Γνώρισα μια ολόκληρη οικογένεια Πινόκιων: τον πατέρα Πινόκιο, τη μητέρα Πινόκιο και τα παιδιά Πινοκιάκια, κι όλοι ζούσαν ευτυχισμένοι».

Αφού βρήκε όνομα για τη μαριονέτα του, στρώθηκε στη δουλειά και έφτιαξε αμέσως τα μαλλιά, ύστερα το μέτωπο, μετά τα μάτια.

Ο Τζεπέτο, βλέποντας εκείνα τα δύο ξύλινα μάτια να τον κοιτάζουν, είπε σχεδόν ενοχλημένος:

«Ξύλινα μάτια γιατί με κοιτάτε;» Δεν απάντησε κανένας.

Τότε, μετά τα μάτια, του έφτιαξε τη μύτη. Η μύτη, όμως, μόλις φτιάχτηκε, άρχισε να μεγαλώνει, και μεγάλωνε, μεγάλωνε, μέχρι που σε λίγα λεπτά έγινε μια τεράστια μυτόγκα. Ο καημένος ο Τζεπέτο βάλθηκε να την κόβει. Όσο όμως περισσότερο την έκοβε, τόσο περισσότερο η πεισματάρικη αυτή μύτη μεγάλωνε.

Μετά τη μύτη έφτιαξε το στόμα. Δεν είχε καλά καλά προλάβει να τελειώσει το στόμα κι αυτό άρχισε να γελά και να τον κοροϊδεύει.

«Πάψε να γελάς!» φώναξε ο Τζεπέτο θιγμένος. Ήταν όμως σαν να μίλησε στον τοίχο. «Πάψε να γελάς, σου επαναλαμβάνω!» ούρλιαξε τώρα με απειλητική φωνή. Τότε το στόμα σταμάτησε να γελά, έβγαλε όμως έξω όλη τη γλώσσα του. Ο Τζεπέτο, για να μη χαλάσει τη διάθεσή του, έκανε πως δεν κατάλαβε και συνέχισε να δουλεύει. Μετά το στόμα έφτιαξε το πιγούνι, ύστερα το λαιμό, μετά τους ώμους, τα μπράτσα, τα χέρια και το στομάχι.

Μόλις τέλειωσε τα χέρια, ο Τζεπέτο ένιωσε να του βγάζουν την περούκα από το κεφάλι. Σήκωσε το κεφάλι του και τι να δει... Είδε την κίτρινη περούκα του στο χέρι της μαριονέτας.

«Πινόκιο! Δώσε μου αμέσως πίσω την περούκα». Και ο Πινόκιο, αντί να του δώσει την περούκα, τη φόρεσε στο κεφάλι του, αν και κόντεψε να σκάσει: τόσο μεγάλη του έπεφτε η περούκα. Μπροστά σ' αυτή την αυθάδη και αλαζονική κίνηση, ο Τζεπέτο στενοχωρήθηκε, όσο δεν είχε στενοχωρηθεί ποτέ στη ζωή του, και, γυρίζοντας το βλέμμα του προς τον Πινόκιο, του είπε:

«Βρομόπαιδο! Καλά καλά δε φτιάχτηκες ακόμα και ήδη άρχισες να μη σέβεσαι τον πατέρα σου! Κακώς, παιδί μου, κακώς».

Του έμενε ακόμα να κάνει τις γάμπες και τα πόδια. Όταν ο Τζεπέτο τελείωσε και με τα πόδια, ένιωσε μια δυνατή κλοτσιά στη μύτη.

«Το άξιζα!» είπε τότε στον εαυτό του. «Έπρεπε να το σκεφτώ από πριν. Τώρα είναι αργά!»

Ύστερα σήκωσε τη μαριονέτα και την ακούμπησε καταγής στο πάτωμα του δωματίου, για να τη βάλει να περπατήσει. Ο Πινόκιο είχε τα πόδια μουδιασμένα και δεν ήξερε να περπατά και ο Τζεπέτο τον κρατούσε από τα χέρια, για να του μάθει να κάνει το ένα βήμα μετά το άλλο. Όταν τα πόδια του ξεμουδιάσανε, ο Πινόκιο άρχισε να περπατά μόνος και να τρέχει πάνω κάτω στο δωμάτιο μέχρι που, φτάνοντας στην πόρτα, πήδηξε έξω στο δρόμο και το 'βαλε στα πόδια.

Ο καημένος ο Τζεπέτο άρχισε να τρέχει πίσω του ουρλιάζοντας: «Πιάστε τον! Πιάστε τον!». Ο κόσμος όμως που ήταν στο δρόμο, βλέποντας τον ξύλινο κούκλο να τρέχει σαν άλογο κούρσας, στεκόταν να τον χαζέψει και γελούσε, γελούσε, είναι απίστευτο το πόσο γελούσε.

Ευτυχώς, στο τέλος έτυχε να περνά από εκεί ένας χωροφύλακας, ο οποίος, ακούγοντας όλη εκείνη τη φασαρία, στήθηκε θαρραλέα με ανοιχτά τα πόδια στη μέση του δρόμου, αποφασισμένος να το σταματήσει. Ο Πινόκιο, από την πλευρά του, μόλις είδε από μακριά το χωροφύλακα να του κλείνει το δρόμο, σκέφτηκε να τον αιφνιδιάσει και να περάσει κάτω από τα πόδια, αλλά δεν τα κατάφερε.

Ο χωροφύλακας, χωρίς να κινηθεί, τον άρπαξε από τη μύτη και τον παρέδωσε στα χέρια του Τζεπέτο κι αυτός, για να τον συνετίσει, θέλησε αμέσως να του τραβήξει το αυτί.

Φανταστείτε όμως την έκπληξή του όταν, ψάχνοντας να βρει τα αυτιά του Πινόκιο, δεν μπορούσε να τα βρει. Και ξέρετε γιατί; Γιατί, μέσα στη βιασύνη του να τον φτιάξει, είχε ξεχάσει να του σκαλίσει αυτιά. Τότε τον άρπαξε από τον αυχένα και, ενώ πήρε το δρόμο για το σπίτι, του είπε κουνώντας απειλητικά το κεφάλι: «Εμείς οι δυο θα λογαριαστούμε στο σπίτι, μην έχεις καμιά αμφιβολία γι' αυτό!»

Ο Πινόκιο, ακούγοντας αυτή την κατσάδα, ξάπλωσε καταγής και αρνιόταν να περπατήσει. Διάφοροι περίεργοι και χασομέρηδες άρχισαν να μαζεύονται γύρω του και να σχολιάζουν. Ο καθένας έλεγε το μακρύ και το κοντό του.

«Την κακόμοιρη τη μαριονέτα!» έλεγαν μερικοί. «Έχει δίκιο που δε θέλει να γυρίσει στο σπίτι! Ποιος ξέρει πόσο ξύλο θα έχει φάει από τον τζαναμπέτη¹ τον Τζεπέτο...».

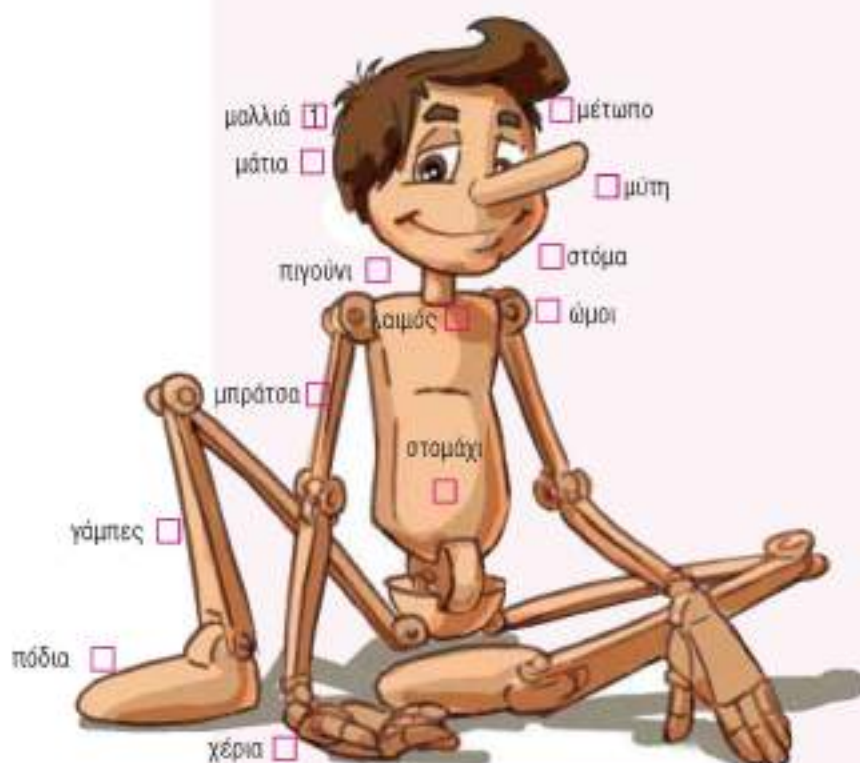
Πες πες, είπαν τόσο πολλά, που ο χωροφύλακας αποφάσισε να αφήσει ελεύθερο τον Πινόκιο και να οδηγήσει τον κακομοίρη τον Τζεπέτο στη φυλακή. Κι αυτός, μη βρίσκοντας λόγια για να υπερασπίσει τον εαυτό του, έκλαιγε σαν μοσχαρακι, κι ενώ προχωρούσε προς τη φυλακή, ψέλλιζε μέσα από τα αναφιλητά² του:

«Το παλιόπαιδο! Και να σκεφτεί κανείς πόσο μόχθησα να τον κάνω έναν άνθρωπο της προκοπής! Αλλά καλά να πάθω! Έπρεπε να το σκεφτώ από πριν...».

1. ο τζαναμπέτης: που έχει άσχημο χαρακτήρα και κακούς τρόπους, που σκέφτεται πονηρά
2. το αναφιλητό: το κλάμα με λυγμούς

ΚΑΤ. 1. Βάλε τα μέλη του σώματος του Πινόκιο στη σειρά με την οποία τα έφτιαξε ο Τζεπέτο.

ΚΑΤ. 2. Ποια ήταν τελικά η «πορεία» της κατασκευής; Βάλε ✓ στο σωστό.

- ☐ Από το κεφάλι προς τα πόδια.
- ☐ Από τα πόδια προς το κεφάλι.
- ☐ Πρώτα ο κορμός και μετά τα άκρα.
- ☐ Πρώτα το κεφάλι, μετά τα άκρα και μετά ο κορμός.

ΚΑΤ. 3. Τι ξέχασε να φτιάξει ο Τζεπέτο στη μαριονέτα; Πώς το κατάλαβε;

ΚΑΤ. 4. Οι περαστικοί λυγόντουσαν τον Πινόκιο και έλεγαν: «Ποιος ξέρει πόσο ξύλο θα έχει φάει από τον τζαναμπέτη τον Τζεπέτο...». Είχαν δίκιο; Γιατί;

ΚΑΤ. 5. «Από μικρό...». Διάλεξε τη συνέχεια ενός πιθανού τίτλου που ταιριάζει στο κείμενο που διάβασες.

- ☐ ...στα βάσανα.
- ☐ ...παλιόπαιδο.
- ☐ ...στραβόξυλο.
- ☐ ...και από τρελό μαθαίνεις την αλήθεια.

Έχει δίκιο ο Τζεπέτο που παραπονιέται για τον Πινόκιο; Ο Πινόκιο έχει δικό του χαρακτήρα. Δε θα έπρεπε να τον αφήσει να εκφραστεί ελεύθερος;

ΛΕΞ. 1. Μπορείς να καταλάβεις ποια ή ποιες από τις λέξεις που υπάρχουν σε κάθε συννεφάκι είναι όμοια/ες με την αρχική και να τη γράφεις δίπλα σ' αυτήν;

αυθαΐδης =

αυθαίρετος θρασύς
σεμνός αυθεντικός

ψελλίζω =

ψιθυρίζω ψέλω
τραυλίζω ψεύδομαι

καταόδα =

έπαινος μάλωμα
επιτίληξη κατραπακιά

συνετιζώ =

συνεργώ συνεχίζω
συμμορφώνω συνηγορώ

ΛΕΞ. 2. Τι σημαίνουν οι φράσεις του κεμένου;

Μιλώ στον τοίχο

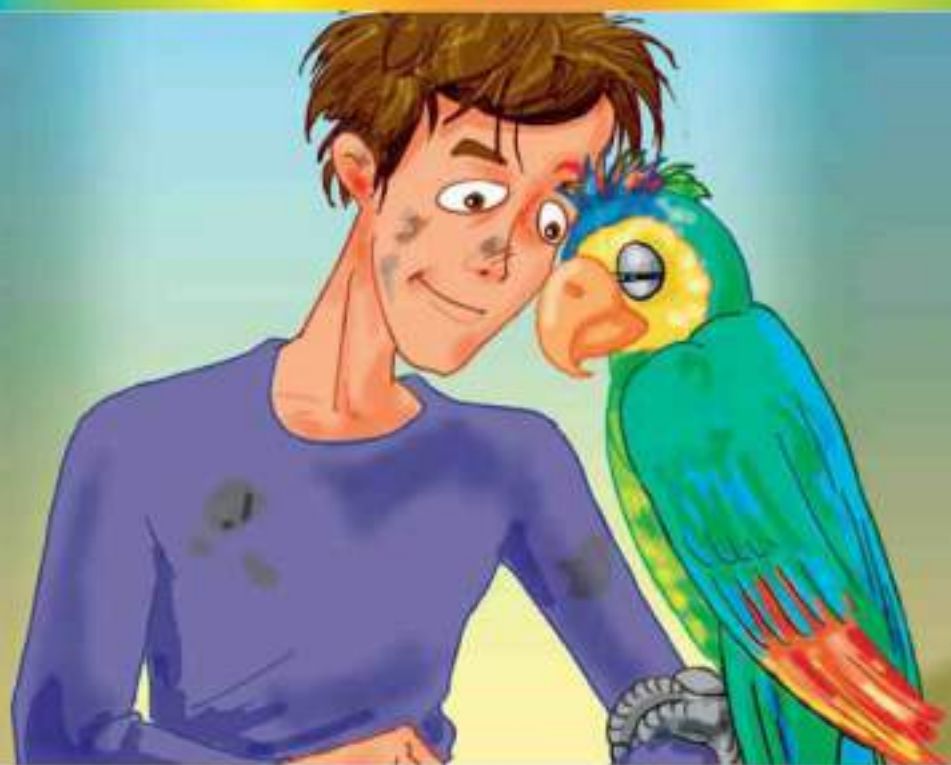
- ☐ Λέω κάτι στρέφοντας το κεφάλι μου προς τον τοίχο.
- ☐ Αυτά που λέω δεν έχουν κανένα αποτέλεσμα, δεν τ' ακούει κανείς.
- ☐ Κάνω κάποιον να μην μπορεί να πει τίποτα, αποδεικνύοντάς του ότι έχει άδικο.

Το βάζω στα πόδια

- ☐ Βάζω κάτι στα πόδια μου.
- ☐ Φεύγω κρυφά.
- ☐ Τρέχω γρήγορα κι εξαφανίζομαι.

Το μακρύ και το κοντό του

- ☐ Ο καθένας λέει από μια γνώμη ή ό,τι απασχολεί τον ίδιο, με αποτέλεσμα να μην υπάρχει συνεννόηση.
- ☐ Μερικοί λένε πολλά λόγια, ενώ άλλοι μιλούν σύντομα.
- ☐ Κάποιοι υπόσχονται πολλά.

ΤΙ ΞΕΡΕΙ Ο ΠΑΠΑΓΑΛΟΣ;

Ο Μαξ με γδαρμένη μύτη, μακρυνό αυτί, μωλωπισμένο μάγουλο, σκιαμένο παντελόνι, έσπρωξε την πόρτα της σαλατραπεζαρίας. Έντεκα χρόνων και είχε αναπτύξει συνείδηση παλαιστών. Από τις βόλτες του στα παλιατζιδικά επέστρεφε πάντοτε με ένα αμυνήσιμο αντικείμενο αξίας. Αυτή τη φορά, το αντικείμενο είχε φτερά και βρομούσε...

Τι έφερε αυτή τη φορά ο Μαξ στο σπίτι.

Ένας κακοπαθισμένος παπαγάλος ήταν κουρνιασμένος στο ανέπαφο χέρι του. Ο Μαξ ακούμπησε το πουλί στη ράχη μιας καρέκλας, κοντά στο χαμηλό τραπέζι όπου οι δίδυμοι Ιωνάθαν και Λέα, τα αδέλφια του, τελείωναν το πρωινό τους. Έριξαν μια ματιά προς τον παπαγάλο.

Περίπου σαράντα εκατοστά ψηλός, ταλαντευόταν πάνω στις σκούρες πατούσες του. Τα πράσινα φτερά του ήταν λεκιασμένα. Κάτω από τη σκόνη, μάντευε κανείς ότι οι άκρες των φτερών του ήταν κατακόκκινες. Το πιο εντυπωσιακό όμως ήταν το μπλε στο μέτωπό του. Στο μέσο τού μπλε λεκέ υπήρχε μια άσχημη πληγή. Το πουλί δυσκολευόταν να κρατήσει τα μάτια του ανοιχτά. Δύσκολα διέκρινε κανείς δύο κατάμαυρες κόρες κυκλωμένες από κίτρινο.

Προτεραιότητα στο πλύσιμο! Το πουλί αφέθηκε, αδιάφορο. Ένα ολόκληρο μπαμπάκι ξοδεύτηκε γι' αυτόν το σκοπό. Αφού καθαρίστηκαν τα φτερά, τα πόδια και το ράμφος του, ο παπαγάλος πέταξε με δυσκολία και προσγειώθηκε στη γύψινη κόχη του τζακιού. Αποκοιμήθηκε αμέσως.

Πέρασαν κάμποσες ώρες και ο παπαγάλος δεν είχε κουνηθεί από τη θέση του. Με το κεφάλι χωμένο ολόκληρο κάτω από τη φτερούγα του έμοιαζε με ένα μικρό σωρό από πολύχρωμα φτερά.

«Άραγε να κοιμάται;» αναρωτήθηκε ο Μαξ. Έσυρε μια μικρή σκαλίτσα μέχρι το τζάκι, σκαρφάλωσε και κάθισε στο τελευταίο σκαλοπάτι και άπλωσε το χέρι προς το πουλί.

— Γιατί δεν έχεις πει λέξη από τη στιγμή που ήρθες; Ξέρω ότι μπορείς και μιλάς. Σε άκουσα στο υπόστεγο, νομίζω. Νομίζω πως θα τα βρούμε. Πρέπει όμως να ξυπνήσεις. Με την ησυχία σου βέβαια, αλλά ξύπνα.

Ο Μαξ σταμάτησε και κοίταξε γύρω του για να βεβαιωθεί πως ήταν μόνος.

— Πρέπει να σου βρω ένα όνομα. Έχεις καμιά ιδέα;

Το μεσημέρι, κι όταν όλοι ήταν θρονιασμένοι στο τραπέζι μπροστά από ένα βουνό από μακαρόνια, ακούστηκε μια βραχνή φωνή: «Θα μιλήσω μόνο μπροστά σε δικηγόρο». Ήταν ο παπαγάλος. Όλοι γύρισαν απορημένοι προς το μέρος του. Ο παπαγάλος τιναζόταν και επαναλάμβανε τη φράση. Αυτό τον έκανε μοναδικό στο είδος του: ήταν ο πρώτος παπαγάλος που επαναλάμβανε πράγματα που ποτέ δεν είχε ακούσει. Αποφάσισαν να τον ονομάσουν Αμέλλοντα. Μάλιστα, τα πολύχρωμα φτερά που ήταν ορθωμένα επάνω στο κρανίο του τον έκαναν τον πρώτο πανκ παπαγάλο στη μακραίωνη ιστορία των πουλιών. Από τη στιγμή εκείνη ο Αμέλλοντας εγκαταστάθηκε στην τραπεζαρία, στην κορυφή της σκάλας.

Την Κυριακή το πρωί ο Ιωνάθαν ξύπνησε από τη βραχνή φωνή του Αμέλλοντα:

«Ο Θαλής¹ προχωρούσε μέσα στα χωράφια και μια υπηρέτρια περπατούσε στο πλευρό του».

— Μα τι λέει το τρελόπουλο, μες στα άγρια χαράματα; σκεφτόταν νευριασμένος ο Ιωνάθαν.

«Όσο περπατούσε ερευνούσε τον ουρανό» συνέχισε ο παπαγάλος.

Η Λέα του φώναξε:

— Εντάξει, εξυπνάκια, μη μας το ξαναλές. Το ακούσαμε!

— Δεν επαναλαμβάνω, δεν αναφέρω, δεν ενημερώνω, δεν πληροφορώ. ΔΙΗΓΟΥΜΑΙ! Κακάριζε ο παπαγάλος.

Ο Αμέλλων συνέχισε «Ο Θαλής ερευνούσε τον ουρανό για ν' ανακαλύψει τα μυστικά της τροχιάς των αστερών. Η νεαρή υπηρέτρια που τον ακολουθούσε είδε μια μεγάλη τρύπα στη μέση του δρόμου. Την απέφυγε. Αντίθετα, ο Θαλής, που συνέχισε να ερευνά τ' αστέρια, έπεσε μέσα. «Δεν μπορείς να δεις τι γίνεται μπροστά στα πόδια σου και νομίζεις πως θα καταλάβεις τι γίνεται στον ουρανό» του πέταξε η υπηρέτρια καθώς τον βοηθούσε να βγει από την τρύπα».

— Είσαι καταπληκτικός, του είπε ο Μαξ. Έχεις φοβερή μνήμη. Νομίζω πως δεν έχω ξαναδεί παπαγάλο φιλόσοφο.

1. Θαλής (624-546 π.Χ.): αρχαίος φιλόσοφος από τη Μίλητο της Ιωνίας. Θεώρησε το νερό ως αρχή του κόσμου

- ΚΑΤ. 1.** Πρόσεξε τους δύο παπαγάλους και βάλε σε κύκλο τις διαφορές τους. Ποιος από τους δύο είναι ο Αμέλλων;

- ΚΑΤ. 2.** Σε τι διαφέρει ο Αμέλλων από όλους τους άλλους παπαγάλους που μιλάνε;

Από τα λόγια του παπαγάλου μαθαίνεις για κάποια θέματα που απασχολούσαν τους αρχαίους φιλοσόφους. Βρες στην αρχαία ιστορία και άλλα θέματα που τους απασχολούσαν καθώς και αντίστοιχους φιλοσόφους (π.χ. τον Πυθαγόρα, τον Ηράκλειτο κ.ά.)

Φαντάσου πως έχεις κι εσύ ένα τόσο έξυπνο, σαν τον Αμέλλοντα, ζώο. Φτιάξε τη δική σου ιστορία σαν το κείμενο που διάβασες και διηγήσου τη στους φίλους σου σαν να είσαι στο θέατρο...

ΛΕΞ. 1. Βρες στο κείμενο λέξεις που να αντιστοιχούν στις παρακάτω σημασίες:

α) που είναι τραυματισμένο, μελανιασμένο

β) μαζεμένος, τοποθετώντας το κεφάλι ανάμεσα στις φτερούγες

γ) λερωμένα, βρόμικα

δ) κάθονταν με όλη τους την άνεση, στρογγυλοκάθονταν

ε) αμήχανοι, με έκπληξη

ΛΕΞ. 1. Αναγνωρίζεις τα πουλιά; Ξέρεις πώς λέγονται στα ελληνικά; Συμπλήρωσε το όνομα κάθε πουλιού.

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ ΜΕ ΤΟΝ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Διάβασε και το κόμικς: σε τι μοιάζει αυτός ο παπαγάλος με τον Αμέλλοντα;

ΕΜΕΙΣ ΟΙ ΤΡΕΙΣ ΟΙ ΦΙΛΟΙ

ΣΚΙΤΣΑ - ΚΕΙΜΕΝΟ: ΝΙΚΟΣ ΜΑΡΟΥΛΑΚΗΣ

ΟΛΑ ΑΡΧΙΣΑΝ ΤΗ ΜΕΡΑ ΠΟΥ ΑΠΟΦΑΣΙΣΑ ΝΑ ΑΓΟΡΑΣΩ ΕΝΑΝ ΠΑΠΑΓΑΛΟ...

Για φαντάσου...

ΤΑ ΚΑΚΟΜΟΙΡΑ ΤΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑΤΑ

Στον πλανήτη Μπαρι ζούσανε ένα σωρό φαντάσματα.
Ζούσανε. Ας πούμε πως ψευτοζούσανε και
πρόσπαθούσανε να τα βγάλουνε πέρα.

Μένανε, όπως όλα τα φαντάσματα του κόσμου, σε σπηλιές, σε μισογκρεμισμένα παλάτια, σε ερημικούς πύργους και σε υπόγεια. Μόλις χτυπούσανε μεσάνυχτα, βγαίνανε από τις κρυψώνες τους και τριγουρίζανε στον πλανήτη Μπαρτ για να τρομάζουνε τους Μπαρτιανούς. Οι Μπαρτιανοί όμως δεν τρομάζανε. Ήταν άνθρωποι προοδευτικοί και δεν πιστεύανε στα φαντάσματα. Αν τα συναντούσανε στο δρόμο τους, τα κοροϊδεύανε, κι αυτά όπου φύγει φύγει από την ντροπή τους.

Αν, παραδείγματος χάρη, ένα φάντασμα έκανε τις αλυσίδες του να τρίζουν και να βγαίνει ένας θλιβερός ήχος, τότε κάποιος Μπαρτιανός του φώναζε:

— Ε, φάντασμα, οι αλυσίδες σου θέλουνε λάδωμα. Ένα άλλο φάντασμα κουνούσε, ας πούμε, αλλόκοτα' το άσπρο του σεντόνι, τότε κάποιος άλλος Μπαρτιανός, κι ας ήτανε και πιτσιρίκος, του ξεφώνιζε:

— Ε, ψιτ, φάντασμα, βάλ' το στο πλυντήριο το σεντόνι σου. Χρειάζεται πλύσιμο.

Σαν ξημέρωνε, τα φαντάσματα ξανατρυπώνανε στις κρυψώνες τους, κουρασμένα και πολύ απογοητευμένα. Αρχίζανε τότε παράπονα, κλάψες και κλαψουρίσματα.

— Απίστευτο! Ξέρετε τι μου είπε μια κυρία που καθότανε στο μπαλκόνι και έπαιρνε αέρα; «Άργησες, το ρολόι σου πάει πίσω. Δεν έχετε κανένα φάντασμα ρολογά να σας διορθώσει τα ρολόγια;».

— Εμένα να δεις τι μου συνέβη! Βρήκα σε μια πόρτα καρφίτσωμένο ένα χαρτάκι που έγραφε: «Αξιότιμε κύριε φάντασμα, άμα τελειώσεις τον περίπατό σου, κλείσε καλά την πόρτα. Προχτές το βράδυ την άφησες ανοιχτή και μπήκανε μέσα αδέσποτοι γάτοι και ήπιανε το γάλα της ψιψίνας μας».

— Δεν υπάρχει κανένας σεβασμός στα φαντάσματα.

— Δεν υπάρχει πια καμιά πίστη.

— Πρέπει κάτι να κάνουμε.

— Πείτε. Είμαστε όλο αυτιά.

Κάποιο φάντασμα πρότεινε να κάνουν διαδήλωση². Ένα άλλο να χτυπήσουν όλες τις καμπάνες του πλανήτη και να εμποδίζουν έτσι τους Μπαρτιανούς να κοιμούνται του καλού καιρού. Τέλος, πήρε το λόγο ένα φάντασμα. Ήταν ο πιο γέρος απ' όλα και ο πιο σοφός.

— Κυρίες και κύριοι, είπε, ενώ μπάλωνε³ το σεντόνι του, αγαπητοί φίλοι, δε γίνεται τίποτα. Τους Μπαρτιανούς δεν μπορούμε ποτέ πια να τους ξαναφοβίσουμε. Συνήθισαν τους θορύβους μας, ξέρουνε όλα μας τα κόλπα και δε δίνουν δεκάρα τσακιστή⁴ όταν παρουσιαζόμαστε. Όχι. Δε γίνεται τίποτα... εδώ.

— Τι θέλεις να πεις «εδώ»;

— Θέλω να πω σ' αυτό τον πλανήτη. Πρέπει να ξενιτευτούμε, να φύγουμε αλλού.

— Και να πάμε σ' έναν πλανήτη που δεν κατοικούνε παρά μύγες και κουνούπια;

— Όχι, κύριοι, εγώ ξέρω τον πλανήτη που μας ταιριάζει.

2. η διαδήλωση: η συγκέντρωση για κάποιο σκοπό
(συνήθως για διαμαρτυρία)

3. μπαλώνω: διαρθώνω

4. δε δίνω δεκάρα τσακιστή: δε δίνω καμία απολύτως σημασία

- Πώς τον λένε;
- Λέγεται πλανήτης Γη. Βλέπετε εκεί κάτω; Κείνη την κουκίδα, το γαλάζιο φως; Αυτός είναι. Ξέρω από πρόσωπο σίγουρο και εμπιστοσύνης πως πάνω στη Γη υπάρχουν εκατομμύρια παιδιά που μόλις ακούσουνε τη λέξη «φάντασμα», κουκουλώνονται κάτω από τα σκεπάσματα.
- Τέλεια!
- Άραγε, όμως, είναι αλήθεια;
- Ψηφοφορία! Ψηφοφορία! φωνάζανε από πολλές μεριές.
- Τι να ψηφίσουμε;
- Όποιος συμφωνεί να ξενιτευτούμε στον πλανήτη Γη να σηκώσει μια άκρη του σεντονιού του. Περιμένετε να μετρήσω... ένα, δύο, τρία, σαράντα... σαράντα χιλιάδες... Λοιπόν, η συντριπτική πλειοψηφία⁵ συμφωνεί. Φεύγουμε!
- Φεύγουνε και οι κατά;
- Εννοείται: η μειοψηφία⁶ πρέπει να ακολουθεί την πλειοψηφία.
- Πότε φεύγουμε;
- Αύριο, μόλις σουρουπώσει.

Και το άλλο βράδυ, πριν προλάβει να ξεμουτίσει⁷ κανένα φεγγάρι –ο πλανήτης Μπαρτ είχε δώδεκα φεγγάρια και είναι θαύμα πώς κατάφερναν να γυρνάνε γύρω του χωρίς να κουτουλάνε⁸ μεταξύ τους– τα φαντάσματα μπήκανε στη σειρά, κούνησαν τα σεντόνια τους σαν αθόρυβα φτερά... και να τα ταξιδεύουν στο διάστημα σαν άσπροι πύραυλοι.

- Μην κάνουμε λάθος το δρόμο, ε;
- Δεν υπάρχει φόβος, είπε το γερο-φάντασμα, που γνώριζε τους δρόμους του ουρανού σαν τις τρύπες του σεντονιού του.

5. η πλειοψηφία: οι περισσότεροι από ένα σύνολο ανθρώπων

6. η μειοψηφία: οι λιγότεροι από ένα σύνολο ανθρώπων

7. ξεμουτίζω: εμφανίζομαι, παρουσιάζομαι

8. κουτουλάω: χτυπώ με το κούτελο/μέτωπο

ΚΑΤ. 1. Βρες το σωστό.

Τα φαντάσματα ήταν πολύ στενοχωρημένα γιατί...

- ☐ ...τα σεντόνια τους ήθελαν πλύσιμο.
- ☐ ...οι αλυσίδες τους ήθελαν λάδιμα.
- ☐ ...τρόμαζαν όταν έβλεπαν τους Μπαρτιανούς.
- ☐ ...τα κορόιδευαν οι Μπαρτιανοί.

Γι' αυτόν το λόγο αποφάσισαν τελικά να...

- ☐ ...κάνουν διαδήλωση.
- ☐ ...πλύνουν τα σεντόνια τους.
- ☐ ...φύγουν από τον πλανήτη.
- ☐ ...λαδώσουν τις αλυσίδες τους.

ΚΑΤ. 2. Σύμφωνα με το κείμενο ποιος είναι ο ιδανικός πλανήτης για τα φαντάσματα; Γιατί;

.....

.....

.....

Η ιστορία μπορεί να τελειώνει με τρεις διαφορετικούς τρόπους...

Πρώτο τέλος

...Σε λίγα λεπτά, ταξιδεύοντας με την ταχύτητα του φωτός, τα φαντάσματα του πλανήτη Μπαρτ βρέθηκαν κοντά στο φεγγάρι και ετοιμαζόνταν να προσγειωθούν στη Γη για ν' αρχίσουν αμέσως δουλειά Ξάφνου, όμως είδανε, μέσα στο διάστημα να τους πλησιάζει μια άλλη φάλαγγα⁹ από φαντάσματα.

- Αι! Ποιοι είστε;
- Εσείς, ποιοι είστε;
- Δεν έχει σημασία, εμείς ρωτήσαμε πρώτοι. Απαντήστε.
- Είμαστε τα φαντάσματα του πλανήτη Γη. Εγκαταλείπουμε τη Γη, γιατί κανείς πια δε φοβάται εκεί τα φαντάσματα.
- Και για πού το βάλατε;
- Πάμε στον πλανήτη Μπαρτ. Εκεί μας είπαν πως υπάρχει δουλειά για μας.
- Κακομοίρηδες! Μα καταλαβαίνετε! Εμείς φεύγουμε από τον πλανήτη Μπαρτ, γιατί δεν έχουμε να κάνουμε τίποτα εκεί.
- Ας ενωθούμε κι ας ψάξουμε μαζί να βρούμε έναν πλανήτη με φοβητσιάρηδες. Δεν μπορεί. Θα 'χει μείνει έστω κι ένας τέτοιος στο απέραντο διάστημα...
- Σωστά. Έτσι να κάνουμε...

Κι έτσι κάνανε. Σχηματίσανε δύο φάλαγγες και ριχτήκανε στο άπειρο¹⁰ με κατεβασμένα μούτρα.

9. η φάλαγγα: πολλοί άνθρωποι (συνήθως στρατιώτες) στη σειρά/στη γραμμή, ο ένας πίσω από τον άλλο

10. το άπειρο: το διάστημα, το κενό

Τι νομίζεις πως σκέπτεται ο συγγραφέας για κάθε τέλος; Βάλε σε κάθε κουτάκι τον αριθμό του τέλους που ταιριάζει;

☐ Είναι απίθανο: δεν πιστεύω πως υπάρχουν τόσες φοβηταιώρηδες πάνω στη Γη.

☐ Είναι διασκεδαστικό, όχι όμως για τα κακόμοιρα τα βατραχάκια.

☐ Αφήνει ανοιχτό το δρόμο να συνεχιστεί το παραμύθι.

Εσύ ποιο τέλος προτιμάς; Γιατί;

ΛΕΞ. 1 Καμιά φορά λένε για κάποιον ότι «έγινε σαν φάντοσμα». Τι θα πει αυτή η έκφραση;

- ☐ Ότι ντύθηκε στα άσπρα;
- ☐ Ότι εξαφανίστηκε χωρίς να το καταλάβει κανείς;
- ☐ Ότι τα κάνει όλα στα κρυφά;

ΛΕΞ. 2 Μπορείς να αντιστοιχίσεις τις σημασίες με τις φράσεις του κειμένου;

όπου φύγει φύγει
τα βγάζω πέρα
είμαι όλος αυτιά
κοιμάμαι του καλού καιρού
μου σηκώθηκαν οι τρίχες
περνώ ζωή και κότα
ένα σωρό
με παίρνει ο ύπνος
για πού το 'βαλες;

πού πηγαίνεις;
πάρα πολλοί, πάρα πολλά
περνώ ζωή γεμάτη κάθε είδους απολαύσεις
αποκοιμιέμαι
για κάποιον που φεύγει βιαστικά
κοιμάμαι πολύ βαθιά
ακούω προσεχτικά
ανατριχιάζω, μένω κατάπληκτος
τα καταφέρνω

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» απευθύνονται σε παιδιά 11-15 χρόνων που μαθαίνουν την ελληνική ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα, και αποτελούν υποστηρικτικό διδακτικό υλικό για τη γλωσσική διδασκαλία στα Τμήματα Υποδοχής του Γυμνασίου. Προσβλέπουν στη δημιουργία κινήτρων για την εξωσχολική ανάγνωση και στην ανάπτυξη της δεξιότητας κατανόησης του γραπτού κειμένου. Τα «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» μπορούν να χρησιμοποιηθούν στην τάξη ως συμπληρωματικό διδακτικό μέσο για τη διδασκαλία αλλά και να προσφερθούν στους μαθητές για εξωσχολική ανάγνωση.

Κριτήριο επιλογής των κειμένων ήταν κυρίως η ελκυστικότητα του περιεχομένου τους για παιδιά με εξαιρετικά περιορισμένες ευκαιρίες πρόσβασης στο γραπτό λόγο και με ελάχιστες εμπειρίες στο παιδικό λογοτεχνικό κείμενο. Τα κείμενα εντάχθηκαν σε ένα από τα τέσσερα βιβλία με γνώμονα το βαθμό γλωσσικής και νοηματικής δυσκολίας. Πρέπει εντούτοις να επισημανθεί ότι οι αλλοδαποί μαθητές δε μαθαίνουν ελληνικά με μόνη πηγή τη διδασκαλία, αλλά κυρίως με τα ακούσματα και την επικοινωνία έξω από την τάξη. Αυτό έχει ως συνέπεια (μεταξύ άλλων) ότι η γλωσσική τους πρόοδος δεν ακολουθεί πιστά την πορεία που προβλέπουν τα προγράμματα διδασκαλίας της ελληνικής ως ξένης γλώσσας: η καθιερωμένη σειρά παρουσίασης γλωσσικών φαινομένων (π.χ. η αιτιατική πτώση μετά την ονομαστική, οι ρηματικοί χρόνοι με αοριστικό θέμα μετά τους χρόνους με ενεστωτικό θέμα κ.ά.) συχνά δεν ανταποκρίνεται στην πρόοδο των παιδιών που μαθαίνουν ελληνικά με «φυσικό τρόπο» – σ' ένα ευρύτερο ελληνόφωνο περιβάλλον. Λαμβάνοντας υπόψη αυτή την ιδιαιτερότητα και θεωρώντας ότι τα κείμενα αυτά δεν παρουσιάζουν ιδιαίτερες δυσκολίες κατανόησης του περιεχομένου τους, δε διστάσαμε να εντάξουμε στα πρώτα βιβλία κάποια κείμενα που περιλαμβάνουν δομές (π.χ. ρήματα σε παρελθοντικούς χρόνους) οι οποίες πιθανόν να θεωρούνταν πρόωρες για μαθητές που μαθαίνουν ελληνικά αποκλειστικά μέσω της διδασκαλίας.

Τα βιβλία «Κείμενα για νέους σε απλά ελληνικά» είναι σχεδιασμένα με τρόπο που να μπορούν να χρησιμοποιηθούν σε διαφορετικά επίπεδα γλωσσομάθειας:

Α' Βιβλίο: Υψηλό Αρχάριο Επίπεδο – Χαμηλό Μέσο Επίπεδο

Β' Βιβλίο: Μέσο Επίπεδο

Γ' Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Α

Δ' Βιβλίο: Προχωρημένο Επίπεδο Β

Κάθε βιβλίο είναι οργανωμένο θεματικά σε 6 ενότητες που περιλαμβάνουν πρωτότυπα και διασκευασμένα κείμενα, τα οποία σχετίζονται με το θεματικό πυρήνα της ενότητας ή με κάποιες προεκτάσεις του:

1. «Ζούμε μαζί» – Προβλήματα ένταξης, σχέσεις –αρμονικές και μη– μεταξύ διαφορετικών κοινωνικών ομάδων ή ατόμων/ομάδων με διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο.
2. «Ο κόσμος μας» – Το φυσικό, κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
3. «Εγώ κι εσύ» – Διαπροσωπικές σχέσεις στην οικογένεια, στην παρέα, στο σχολείο.
4. «Από χώρα σε χώρα» – Μύθοι, ιστορίες και παραδόσεις λαών.
5. «Και τώρα τι κάνουμε;» – Εργασίες, δραστηριότητες, αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου.
6. «Για φαντάσου...» – Ιστορίες φαντασίας, περιπέτειας και μυστηρίου.

Οι ενότητες περιλαμβάνουν ποικίλα δείγματα γραπτού λόγου: διάλογο, αφήγηση, ποίημα, κόμικς, θεατρικό κείμενο, πληροφοριακό κείμενο, οδηγίες, γράμμα κ.ά. Για τη διευκόλυνση της κατανόησης, σε κάθε κείμενο εξηγούνται πιθανές άγνωστες λέξεις και φράσεις με όσο το δυνατόν απλούστερο τρόπο και με τη βοήθεια σκίτσων. Συνήθως, προηγείται του κειμένου μια σύντομη εισαγωγή ή ερώτηση προσανατολισμού για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στο γενικό νόημα του κειμένου.

Όλα τα κείμενα συνοδεύονται από δραστηριότητες κατανόησης και αξιοποίησης⁷ που ακολουθούν μια κοινή σειρά:

- α) συνοπτική ή επιλεκτική κατανόηση του κειμένου (ερωτήσεις, αντιστοίχιση, πολλαπλή επιλογή, σωστό/λάθος...)
- β) διασύνδεση με τα βιώματα, τις εμπειρίες και τα ενδιαφέροντα του μαθητή (προφορική έκφραση, συζήτηση)
- γ) εμπέδωση τομέων λεξιλογίου (θεματικό λεξιλόγιο, σχέσεις υπερωνυμίας και υπωνυμίας, συνωνυμίας και αντωνυμίας...)

Ούτε η σειρά των ενοτήτων και των κειμένων αλλά ούτε οι δραστηριότητες είναι δεσμευτικές: ο μαθητής θα διαλέξει, με βάση τους τίτλους και την εικονογράφηση, όποιο κείμενο τον ενδιαφέρει και θα παραμερίσει όσες δραστηριότητες θεωρήσει ενοχλητικές μετά τη χαρά που μπορεί να έχει αισθανθεί κατανοώντας το κείμενο.

Μια επιλογή κειμενικών αποσπασμάτων δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να αντικαταστήσει την επαφή με το αυτούσιο βιβλίο. Ωστόσο, μπορεί να αποτελέσει ερέθισμα για το μαθητή να ανατρέξει στο ίδιο το βιβλίο, αν κρίνει ότι τον ενδιαφέρει. Η παρουσία και η κατάλληλη αξιοποίηση των «εξωσχολικών» βιβλίων λογοτεχνικού ή πληροφοριακού τύπου στη διδασκαλία της δεύτερης ή ξένης γλώσσας έχει τεράστια σημασία για τη γλωσσομαθησιακή πορεία των μαθητών και μπορεί να περιορίσει το βάρος των «κουραστικών», για πολλούς μαθητές, τομέων μάθησης, όπως είναι η γραμματική και η ορθογραφία.

Υποσημείωση

1. Οι δραστηριότητες αυτές προϋποθέτουν συζήτηση στην τάξη με τη συνδρομή του εκπαιδευτικού. Οι απαντήσεις των μαθητών παρουσιάζουν αρκετό ενδιαφέρον για την πρόσβαση στον τρόπο σκέψης και τις εμπειρίες των μαθητών. Γι' αυτό, προτείνεται στον εκπαιδευτικό να τις καταγράφει.

1. ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ

Λένα Μερικά (2000): «Με κύμινο και αγάπη», εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Αρκάς (1999): «Ο καλός λύκος», εκδ. Γράμματα, Αθήνα.

Τζέιμς Θέρμπερ (2000): «Μύθοι για την εποχή μας» στο Γ. Τσιάκαλος «Οδηγός Αντιρατσιστικής Εκπαίδευσης», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Νοηματική γλώσσα: Η λύτρωση από τη μοναξιά στο περιοδικό «Ερευνητές – Ανακαλύπτω τον κόσμο», εκδ. Ερευνητές, Μάιος 2003.

Γκαζμέντ Καπλάνι (2001): «Η εξομολόγηση ενός ξενιτεμένου» στο Αθ. Μαρβάκης, Δ. Παρσανόγλου, Μ. Παύλου (επιμ.) «Μετανάστες στην Ελλάδα», εκδ. Ελληνικά Γράμματα, Αθήνα.

Χάριετ Μπίτσερ Στάου (1992): «Η καλύβα του μπαρμπο-θωμά» (αποδ. Γιάννης Σπανδωνής), εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

2. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΜΑΣ

«Άλλος για την κιβωτό»: στο περιοδικό «Μεγάλο Μίκυ», εκδ. Νέα Ακτίνα Α.Ε., Ιούνιος 2003.

Joestein Gaarder (1994): «Ο κόσμος της Σοφίας», εκδ. Λιβάνη, Αθήνα.

Γιώργος Σφήκας (2002): «Άνθρωποι και ζώα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα.

«Τι κάνουμε αν συναντήσουμε δελφίνια»: στο ΟΙΚΟ, Ιούνιος 2003.

3. ΕΓΩ ΚΙ ΕΣΥ

Μαργαρίτα Λυμπεράκη (1974): «Τα Ψάθινα Καπέλα», εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

4. ΑΠΟ ΧΩΡΑ ΣΕ ΧΩΡΑ

- Claudine Glot (αφήγηση) (2003): (για την ελληνική γλώσσα), «Στα ίχνη του ... βασιλιά Αρθούρου», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.
- Stewart Ross (κείμενο) (1996): (για την ελληνική γλώσσα), «Ιππότες» (μτφρ. Σοφία Αρσενίδη), στη σειρά «Μύθος ή Πραγματικότητα», εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.
- Μιγκέλ Θερβάντες (2002): «Ο Δον Κιχότης» (διασκευή Αριάδνη Μοσχονά) εκδ. Κέδρος, Αθήνα.
- Αφιέρωμα στον Δον Κιχότη, στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 29-3-2003.
- Ιωάννα Μπουλντούμη (2003): «Μαύρη γάτα, μαύρη μέρα!» στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 31-5-2003.
- Χάρης Σακελλαρίου (1998): «Μυθικά χαμόγελα», εκδ. Πατάκη, Αθήνα.
- Γεώργιος Βιζυηνός «Ο Τρομάρας» στο «Τα Ελληνικά εικονογραφημένα διηγήματα για παιδιά», 2002, εκδ. Παπαδόπουλος, Αθήνα.

5. ΚΑΙ ΤΩΡΑ ΤΙ ΚΑΝΟΥΜΕ;

- Βιοζινί Λου (2003): «Κόκκινη κάρτα στη βία!» (απόδοση Πόλυ Μοσχοπούλου) εκδ. Άγκυρα, Αθήνα.
- Σινεμά ο παράδεισος, στο περιοδικό «Αθηγόραμα», 10-17 Ιουλίου 2003, τ. 165, Εκδ. Δέσμη Εκδοτική Α.Ε., Αθήνα.
- Ανδρέας Καρκαβίτσας (1991): «Λόγια της πλήρης», εκδ. Νεφέλη, Αθήνα.
- Κάρλο Καλόντι (2002): «Πινόκιο» (μτφρ. Ανταίος Χρυσοστομίδης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.

6. ΓΙΑ ΦΑΝΤΑΣΟΥ...

- Nick Arnold (1999): (για την ελληνική γλώσσα), «Ατίθαση Φύση», στη σειρά Έξωφρενική Βιβλιοθήκη, εκδ. Ερευνητές, Αθήνα.
- Τζάνι Ροντάρι (1979): «Παραμύθια από το τηλέφωνο» (μτφρ. Νάσα Μπαμπάκου), εκδ. Τεκμήριο, Αθήνα.
- Κάρλο Καλόντι (2002): «Πινόκιο» (μτφρ. Ανταίος Χρυσοστομίδης), εκδ. Καστανιώτη, Αθήνα.
- Ντ. Γκετζ (2002): «Το θεώρημα του παπαγάλου», εκδ. Πόλις, Αθήνα.
- Νίκος Μαρουλάκης (2002): «Εμείς οι τρεις οι φίλοι», στο «Οι Ερευνητές πάνε παντού», 21-9-2002
- Τζάνι Ροντάρι (1981): (για την ελληνική γλώσσα) «Παραμύθια για να σπάτε κέφι» (απόδοση Άλκη Ζέη), εκδ. Κέδρος, Αθήνα.

Εκπαιδευτικό υλικό - Εκπαιδευτικό για όλους

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΕΠΕΑΕΚ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΣΥΓΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΤΑΜΕΙΟ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑ ΜΠΡΟΣΤΑ
2^ο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Εκπαίδευσης και Αρχικής
Επαγγελματικής Κατάρτισης